PROJEKT STRATEGII

ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH

WROCŁAWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Wrocław, styczeń 2014 r.

Spis treści

Spis rysunków i diagramów 3
Spis wykresów 3
1. Wstęp 4
2. Definicja obszaru wsparcia 5
3. Diagnoza obszaru wsparcia 6
Analiza SWOT Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego 31
4. Strategia ZIT WrOF (Cel główny, Priorytety, Działania) 34
4.1. Strategia ZIT WrOF 34
4.2. Priorytety i działania ZIT WrOF 38
Priorytet 1. Zintegrowana przestrzeń WrOF 41
Priorytet 2. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka WrOF 53
Priorytet 3. Infrastruktura dla społeczności WrOF 57
Priorytet 4. Społeczność aktywna i aktywność dla społeczności WrOF 67
5. Spójność Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego z innymi dokumentami o charakterze strategicznym i operacyjnym 75
6. Opis przeprowadzonych konsultacji społecznych 81
7. Wyniki Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko 82
8. Plan finansowy 83
Tabela finansowa 84
9. System wdrażania Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego 91
Załącznik nr 1. Dane statystyczne 97
Załącznik nr 2. Lista Projektów Kluczowych Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego 116

Spis rysunków i diagramów

Rysunek 1. Obszar Funkcjonalny Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na tle Polski i Województwa Dolnośląskiego 5

Rysunek 2. Wskaźnik przedsiębiorczości 17

Rysunek 3. Wskaźnik bezrobocia 20

Diagram 1. Schemat organizacyjny ZIT WrOF 93

Spis wykresów

Wykres 1. Dynamika zmian liczby ludności w gminach 7

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców w gminach w latach 2003, 2007, 2009 2011....8

Wykres 3. Napływ ludności do gmin z miast i ze wsi w 2011 roku 9

Wykres 4. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w gminach jako % ludności ogółem....10

Wykres 5. Ludność w wieku produkcyjnym w gminach jako % ludności ogółem 11

Wykres 6. Ludność w wieku poprodukcyjnym w gminach jako % ludności ogółem 12

Wykres 7. Liczba dzieci w przedszkolach na 1 tys. ludności w miastach i gminach wiejskich w latach 2007 i 2011 13

Wykres 8. Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych (bez szkół specjalnych) w miastach i gminach wiejskich w latach 2007 i 2011 14

Wykres 9. Liczba nowo oddanych do użytku mieszkań w gminach w latach 2009-2011 15

Wykres 10. Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w gminach 16

Wykres 11. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w miastach i gminach....18

Wykres 12. Liczba osób przyjeżdżających do pracy na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy w gminach w 2006 roku....19

Wykres 13. Liczba osób przyjeżdżających do pracy na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy w miastach w 2006 roku 19

Wykres 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach na tle województwa dolnośląskiego i Polski w latach 2003, 2008 i 2011....21

Wykres 15. Długotrwale bezrobotni jako % bezrobotnych ogółem w gminach w latach 2009 i 2011....22

Wykres 16. Udział wybranych grup wiekowych w liczbie bezrobotnych ogółem w gminach na tle województwa dolnośląskiego i Polski w 2011 roku 23

Wykres 17. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w gminach w latach 2007 i 2011 23

Wykres 18. Udzielone porady w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminach w 2011 roku....25

Wykres 19. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2012r (%)....28

1. Wstęp

Strategia ZIT to dokument stanowiący podstawę do wdrażania Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rozwoju Regionalnego Strategia ZIT definiuje Wrocławski Obszar Funkcjonalny, charakteryzuje jego sytuację społeczno-gospodarczą oraz wyznacza strategię, której wdrożenie finansowane będzie ze środków Funduszy Strukturalnych w przedstawiono najważniejsze elementy związane z jego wdrażaniem nadając Strategii charakter operacyjny.

Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego stanowi podstawę do dalszych prac prowadzących do przygotowania ostatecznej wersji dokumentu. Część Strategii, w której opisano diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej, strategię oraz spójność z innymi dokumentami, została przygotowana przez zespół ekspertów pod przewodnictwem prof. zw. dr hab. Stanisława Korenika. Budżet Strategii to wynik zgłoszonych przez gminy tworzące Wrocławski Obszar Funkcjonalny projektów, które potencjalnie mogą uzyskać wsparcie ze środków Funduszy Strukturalnych w okresie 2014-2020. Propozycja przyporządkowania budżetu do potencjalnych źródeł finansowania ZIT powstała w wyniku spotkań przedstawicieli gmin tworzących WrOF z wykorzystaniem projektu dokumentu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pn. „linia demarkacyjna". Opis struktury i systemu wdrażania Strategii został przygotowany na podstawie porozumienia podpisanego przez przedstawicieli ZIT WroF w dniu 09 lipca 2013 r.

W trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT należy doprowadzić do uzgodnienia jej treści z Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 oraz Strategiczną Oceną Oddziaływania na Środowisko. Wynik tych prac zostanie uwzględniony w ostatecznej wersji dokumentu.

2. Definicja obszaru wsparcia

Wrocławski Obszar Funkcjonalny (WrOF), nazywany w opracowaniu Obszarem, tworzą gminy i miasta: Gmina Wrocław, Miasto i Gmina Jelcz-Laskowice, Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie, Miasto i Gmina Siechnice, Miasto i Gmina Trzebnica, Miasto i Gmina Oborniki Śląskie, Miasto i Gmina Sobótka, Miasto Oleśnica, Gmina Oleśnica, Gmina Długołęka, Gmina Czernica, Gmina Żórawina, Gmina Kobierzyce, Gmina Miękinia, Gmina Wisznia Mała.

Rysunek 1. Obszar Funkcjonalny Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na tle Polski i Województwa Dolnośląskiego

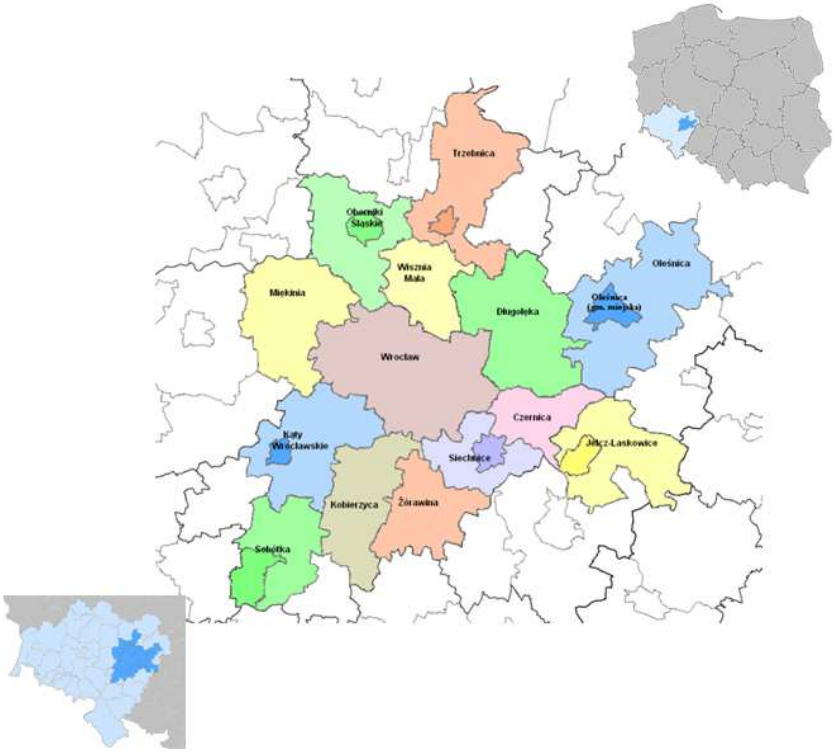

Źródło: opracowanie własne

Poza Wrocławiem są to miasta i gminy wchodzące w skład powiatów: przede wszystkim wrocławskiego (Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie, Miasto i Gmina Siechnice, Miasto i Gmina Sobótka, Gmina Długołęka, Gmina Czernica, Gmina Żórawina i Gmina Kobierzyce), a także oleśnickiego (Miasto i Gmina Oleśnica), oławskiego (Miasto i Gmina Jelcz-Laskowice), średzkiego (Gmina Miękinia), trzebnickiego (Miasto i Gmina Trzebnica, Miasto i Gmina Oborniki Śląskie oraz Gmina Wisznia Mała). Są to dwie gminy miejskie (Wrocław, będący także miastem na prawach powiatu i Oleśnica), sześć gmin miejsko-wiejskich (Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Siechnice, Sobótka, Oborniki Śląskie, Trzebnica) i siedem gmin wiejskich (Czernica, Długołęka, Kobierzyce, Miękinia, Oleśnica, Wisznia Mała, Żórawina).

3. Diagnoza obszaru wsparcia

Poniżej przedstawiona zostanie diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na Obszarze z punktu widzenia wspólnych problemów oraz występującego zróżnicowania przestrzennego. Do przeprowadzenia podstawowej analizy wybrano metodą ekspercką, biorąc pod uwagę użyteczność dla Strategii ZIT następujące zmienne, udostępniane przez Urząd Statystyczny we Wrocławiu:

1. liczba ludności,
2. przyrost naturalny,
3. migracje ludności,
4. ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym,
5. wybrane dane o liczbie podmiotów gospodarczych,
6. odprowadzane ścieki,
7. emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych,
8. tereny zieleni w gestii samorządów,
9. podstawowe dane o bezrobociu, ze szczególnym uwzględnieniem długotrwałe bezrobotnych oraz bezrobotnych w najstarszej grupie wiekowej,
10. oddane do użytku w danym roku mieszkania,
11. liczba uczniów przypadająca na 1 komputer przeznaczony do użytku uczniów z dostępem do internetu w szkołach podstawowych,
12. dzieci w przedszkolach,
13. liczba studentów na 10 tys. mieszkańców,
14. korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,
15. udzielone porady lekarskie,
16. wypadki przy pracy,
17. dochody i wydatki budżetów gmin.

Ponadto, aby przeprowadzić analizę pogłębioną, wykorzystano dane udostępnione przez miasta i gminy, pozyskane w formie badania. Dane te dotyczyły stanu zainwestowania oraz potrzeb inwestycyjnych w zakresie:

1. e-usług,
2. infrastruktury technicznej,
3. infrastruktury społecznej,
4. podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej i turystyczno-rekreacyjnej,
5. rewitalizacji,
6. ochrony środowiska,
7. otoczenia biznesu,
8. infrastruktury dostosowanej do potrzeb osób w wieku poprodukcyjnym

Liczba ludności w badanych gminach w latach 2003, 2007-2011 dynamicznie rosła. Na wykresie nr 1. przedstawiono porównanie liczby ludności gmin według stanu na koniec 2011 roku w stosunku do końca 2003 roku. Największe względne przyrosty liczby ludności wystąpiły w gminach Czernica i Kobierzyce.

Wykres 1. Dynamika zmian liczby ludności w gminach (stan na 31.12.2011, 31.12.2003 = 100)

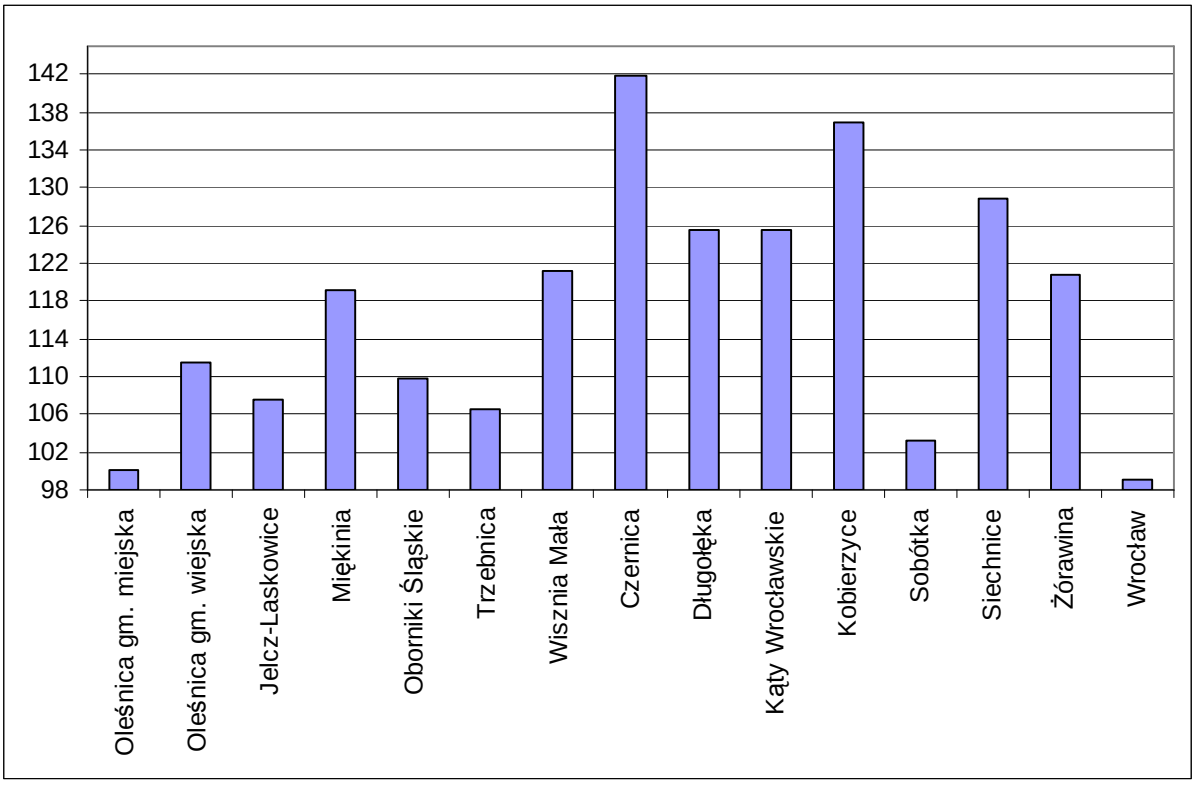

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Wzrost liczby ludności był charakterystyczny także dla większości miast, z wyłączeniem Wrocławia, natomiast w Oleśnicy i Siechnicach przyrost notowano dopiero od 2009 roku. W tabeli nr 1 przedstawiono zmiany liczby ludności w analizowanych miastach. W stosunku do roku bazowego (2003) największe przyrosty wystąpiły w miastach: Siechnice i Kąty Wrocławskie. Dynamika zmian w badanym okresie w odniesieniu do całego WrOF była wyższa niż w województwie dolnośląskim i w Polsce.

Analizując potencjał demograficzny należy wziąć pod uwagę przyrost naturalny. W badanych gminach w analizowanych latach w większości przypadków występował dodatni przyrost na 1 tysiąc mieszkańców (por. wykres 2.). Najwyższy średni przyrost (mimo ujemnego w 2003 roku) miał miejsce w gminie Kobierzyce. Pozytywnie wyróżniała się także gmina Jelcz-Laskowice, w ostatnim z badanych lat gminy osiągające przyrost powyżej 2 osób na 1 tysiąc mieszkańców to: Jelcz-Laskowice, Wisznia Mała, Czernica, Długołęka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Siechnice i Żórawina. W porównaniu z 2003 rokiem, we wszystkich gminach w latach 2007-2011 notowano poprawę.

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców w gminach w latach 2003, 2007, 2009 2011. Dla gminy Oborniki Śląskie brak danych za 2011 rok, dlatego wykorzystano dane za 2010 rok

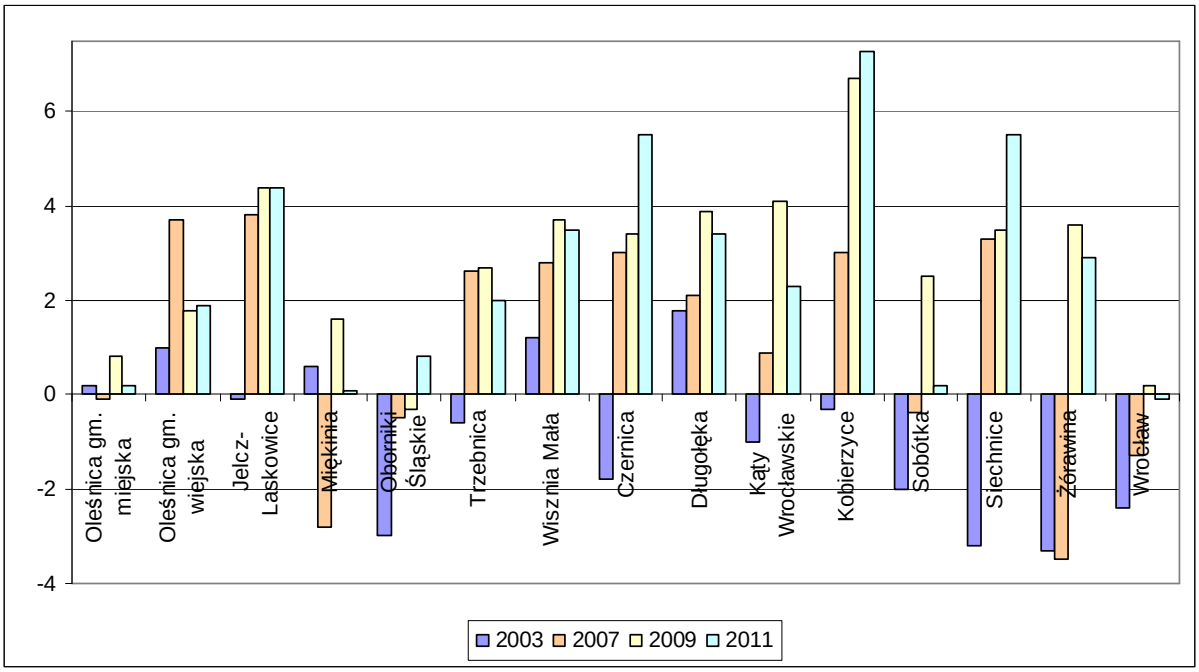

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Wśród miast zdecydowanie wyróżniały się Siechnice z przyrostem ponad 11 osób na 1 tys. mieszkańców w 2011 roku (dodatni przyrost występował w tym mieście od 2009 roku). W całym badanym okresie stabilny i stosunkowo wysoki poziom notowano w Jelczu-Laskowicach. W tym samym okresie gminy miejskie w regionie dolnośląskim notowały ujemny przyrost naturalny, w całym kraju lata ze stosunkowo niewielkim dodatnim przyrostem to 2008-2010. Odpowiednie dane przedstawiono w tabeli 2.

Także wyniki w zakresie migracji ludności potwierdzały stosunkowo wysoką atrakcyjność do zamieszkania miast i gmin tworzących WrOF. Dodatnie saldo wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały powyżej 200 osób przypadało w gminach Miękinia, Oborniki Śląskie, Czernica, Długołęka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Siechnice i Żórawina; dotyczyło to także miast: Siechnice i Wrocław. W gminie Długołęka saldo było wyższe niż we Wrocławiu, co odpowiadało wynikowi: blisko 26 osobom na 1 tys. mieszkańców w Długołęce wobec mniej niż 1 we Wrocławiu. Województwo dolnośląskie osiągnęło saldo dodatnie od 2009 roku, w skali całego kraju pozostawało ono ujemne w analizowanym okresie. Dane dla poszczególnych gmin i miast na tle województwa i kraju przedstawiono w tabeli 3.

Wśród ludności napływającej do badanych gmin przeważali mieszkańcy miast (por. wykres 3.), a wśród nich dominowali mieszkańcy Wrocławia. Proporcje były najbardziej wyrównane w gminie Trzebnica (na 1 osobę migrującą ze wsi przypadały mniej niż 2 osoby napływające z miast), a największe dysproporcje występowały w gminach Czernica (gdzie na 1 osobę ze wsi przypadało blisko 12 z miast) i Długołęka (prawie 11).

Wykres 3. Napływ ludności do gmin z miast i ze wsi w 2011 roku (w os.)

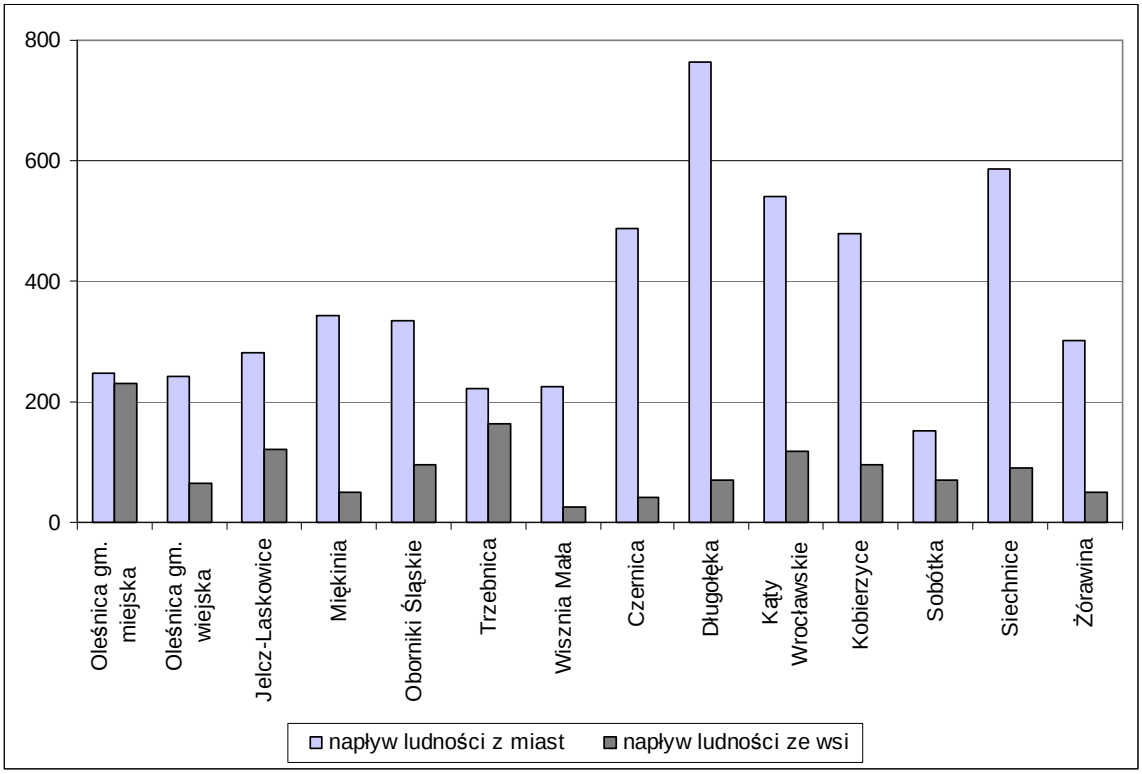

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Wśród miast w 2011 roku najwyższa proporcja na korzyść byłych mieszkańców ośrodków miejskich występowała w Siechnicach (ponad 5); w Obornikach Śląskich, Kątach Wrocławskich, Sobótce i Wrocławiu było to powyżej 2.

Dla określenia potrzeb inwestycyjnych gmin i miast niezwykle ważna jest analiza struktury wiekowej ludności. We wszystkich badanych ośrodkach według stanu na koniec 2011 roku w porównaniu z analogicznym okresem 2003 roku, zmniejszył się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (por. wykres 4). Pozostawał on najwyższy w skali Obszaru w gminach: Czernica, Kobierzyce, Oleśnica (gmina wiejska), Długołęka i Kąty Wrocławskie.

Wykres 4. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w gminach jako % ludności ogółem – porównanie lat 2003 i 2011

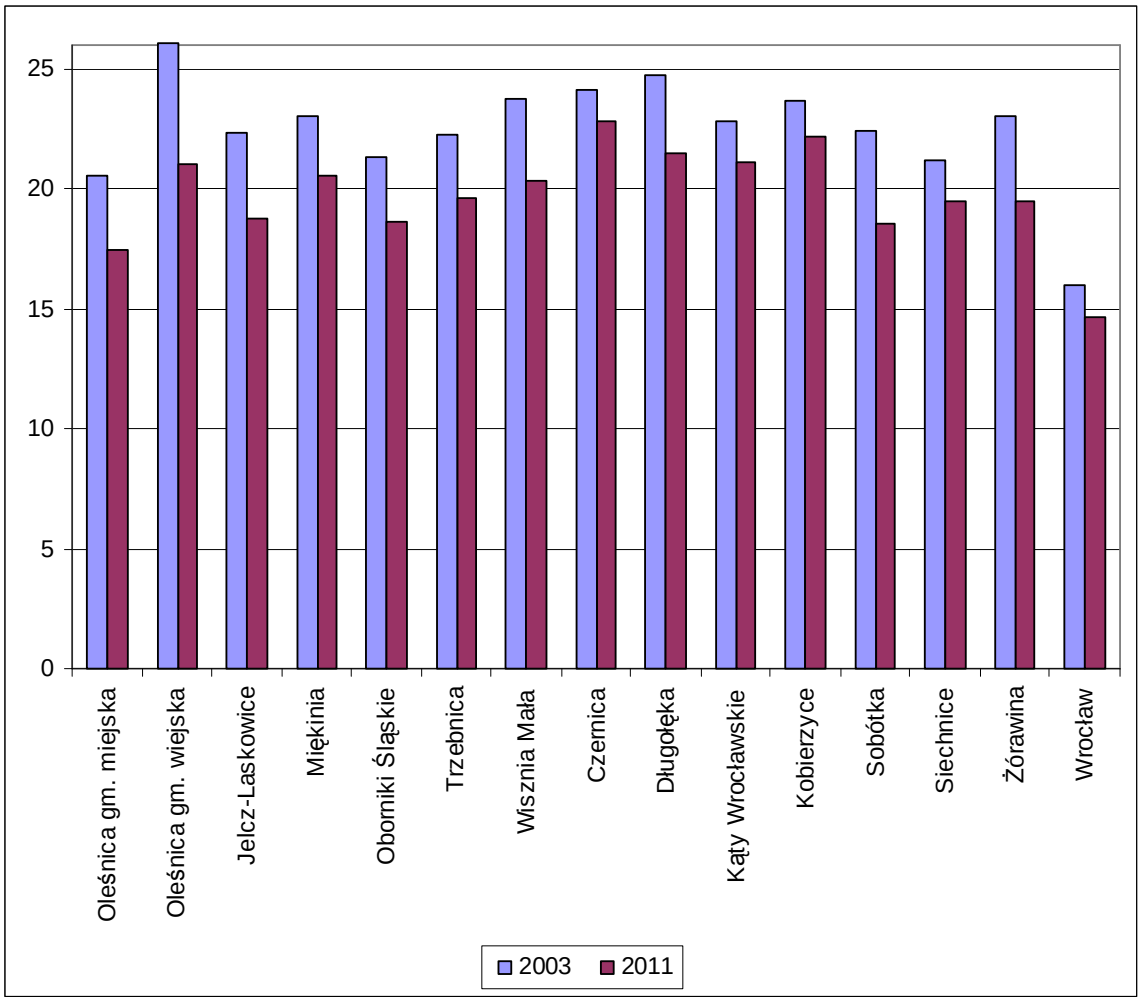

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Udział ludności w wieku produkcyjnym wzrósł o co najmniej 3 pkt. proc. w gminach Miękinia, Oleśnica (gmina wiejska) i Żórawina (por. wykres 5). W skali Obszaru był on najwyższy w gminach: Jelcz-Laskowice, Wisznia Mała Żórawina.

Wykres 5. Ludność w wieku produkcyjnym w gminach jako % ludności ogółem –porównanie lat 2003 i 2011

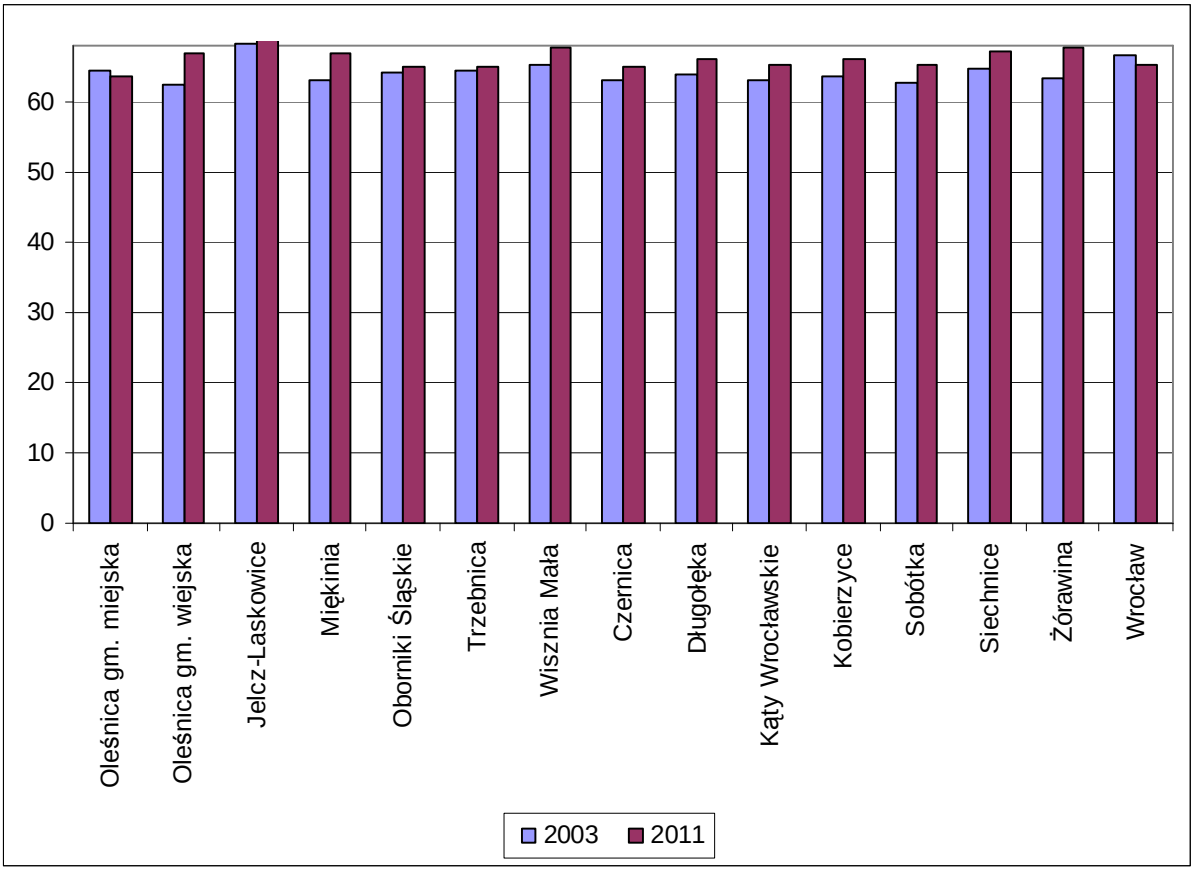

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym zmalał w gminach Miękinia, Czernica, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Siechnice i Żórawina, co świadczy o „odmładzaniu się" społeczności lokalnej i o jej dużym potencjale rozwojowym. Z kolei gminy i miasta, w których udział ludności w wieku poprodukcyjnym silnie wzrastał powinny szczególnie dynamicznie rozwijać infrastrukturę dostosowaną do potrzeb tej grupy wiekowej; są to wszystkie miasta, z wyjątkiem Siechnic oraz Jelcza-Laskowic (w tym drugim zanotowano dynamiczny wzrost, jednak udział ten w 2011 roku był znacznie niższy niż w pozostałych miastach i gminach), jak również gminy: Oborniki Śląskie, Oleśnica (gmina wiejska), Jelcz-Laskowice, Sobótka i Trzebnica. W skali całego regionu i kraju (analiza dla gmin miejskich) także notowano wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym oraz spadek w wieku przedprodukcyjnym. Odpowiednie dane zaprezentowano na wykresie 6. oraz w tabeli 4.

Wykres 6. Ludność w wieku poprodukcyjnym w gminach jako % ludności ogółem – porównanie lat 2003 i 2011

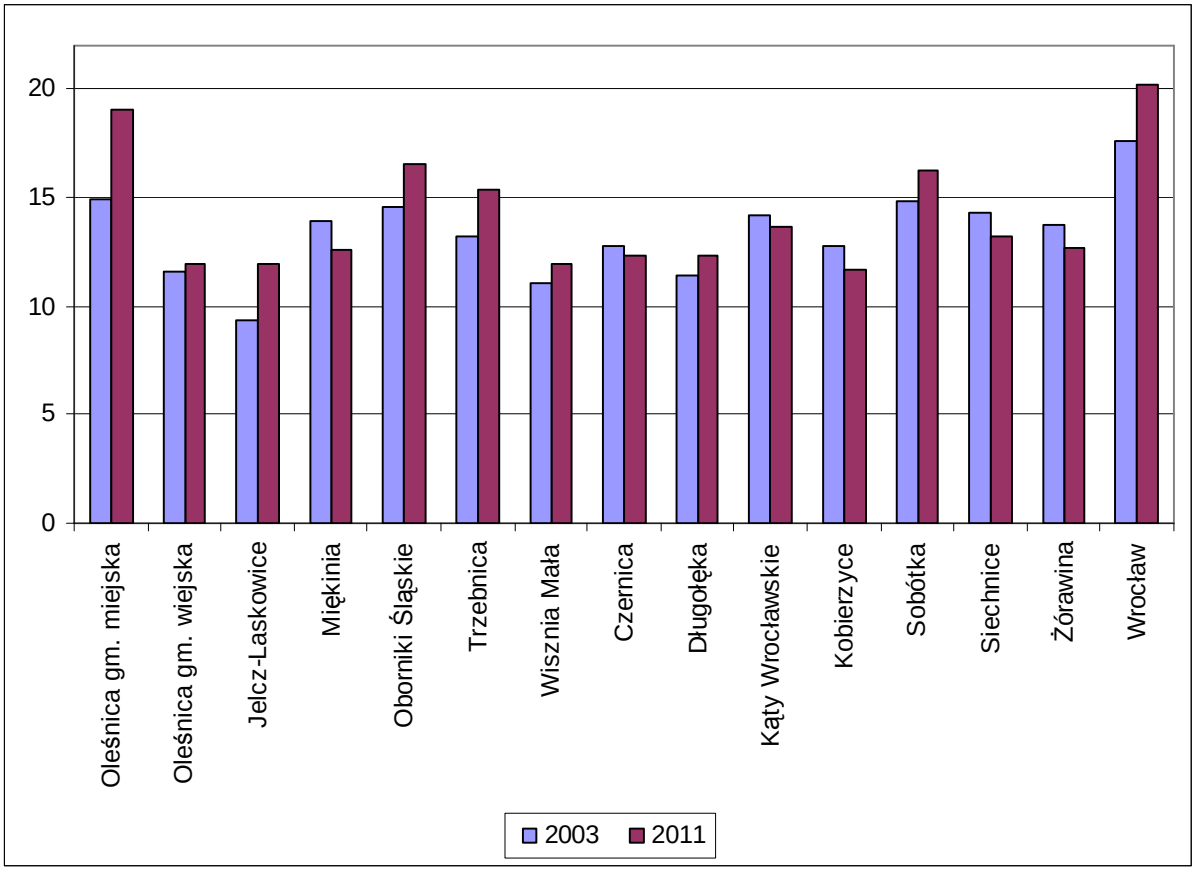

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Budowa gospodarki opartej na wiedzy wymaga inwestowania w szkolnictwo i wychowanie przedszkolne, tak aby kształtować określone umiejętności i zainteresowania już od najmłodszych lat. Na rysunku 7 przedstawiono liczbę dzieci uczęszczających do przedszkoli w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W większości gmin i miast liczba ta w 2011 roku była większa niż w 2007. Najwięcej dzieci w przedszkolach na 1 tys. mieszkańców (ponad 60 według stanu na 31.12.2011) przypadało w Kątach Wrocławskich, druga była Trzebnica. Były to zarazem miasta, w których zanotowano dynamiczny wzrost tej wartości w porównaniu z końcem 2007 roku.

Wykres 7. Liczba dzieci w przedszkolach na 1 tys. ludności w miastach i gminach wiejskich w latach 2007 i 2011, stan na 31.12

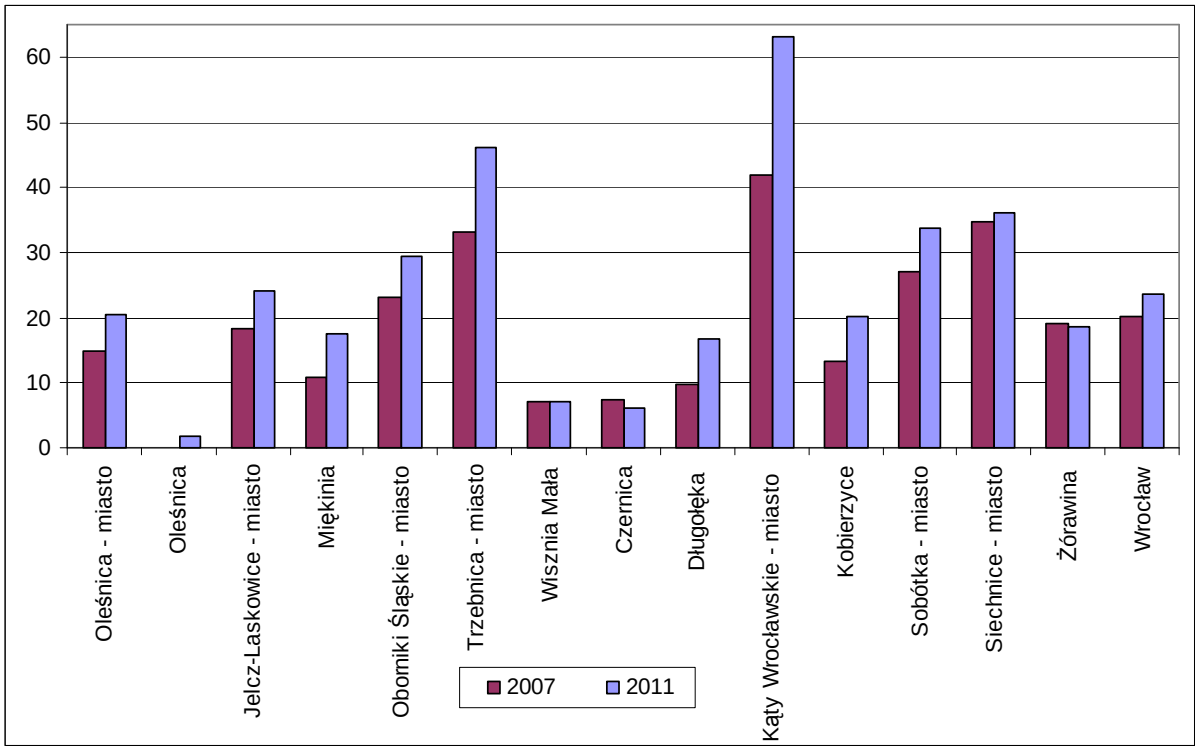

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Kolejny wykres 8 obrazuje wyposażenie szkół podstawowych w komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów, mianowicie przedstawia liczbę uczniów przypadających na 1 tego typu komputer. We wszystkich badanych miastach i gminach wiejskich sytuacja w 2011 roku w porównaniu z 2007 uległa poprawie. Najkorzystniej wypadały gminy wiejskie – z małymi szkołami: Oleśnica, Wisznia Mała i Żórawina, a wśród miast – Kąty Wrocławskie.

Dużą rolę odgrywa także szkolnictwo wyższe i jego rozwój, zwłaszcza w kontekście wchodzenia w „wiek akademicki" roczników niżu demograficznego oraz wzrostu możliwości studiowania za granicą i częstszego wyboru przez młodych ludzi takiej ścieżki kształcenia w ostatnich latach. W obrębie WrOF uczelnie wyższe lokalizują się w jego centrum – Wrocławiu, jednak liczba studentów i absolwentów silnie oddziałuje na możliwości rozwojowe całego Obszaru. W tabeli 5 przedstawiono liczbę studentów szkół wyższych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w województwie dolnośląskim na tle wybranych (wiodących) i Polski. Wrocław jest głównym ośrodkiem akademickim w województwie (w roku akademickim 2011/2012 studenci studiujący we Wrocławiu stanowili ok. 89% studentów w województwie), dlatego takie przybliżenie jest uzasadnione.

Wykres 8. Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych (bez szkół specjalnych) w miastach i gminach wiejskich w latach 2007 i 2011

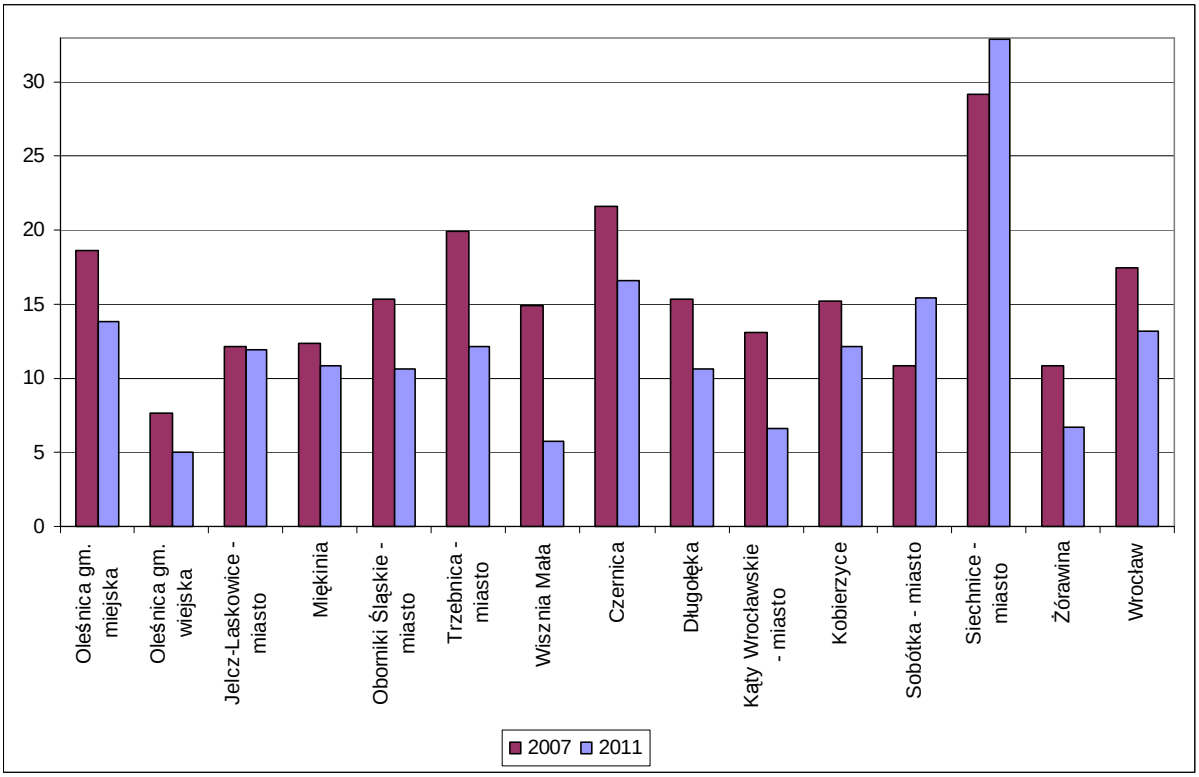

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Województwo dolnośląskie charakteryzowało się w latach 2003 i 2007-2011 wyższą liczbą studentów na 10 tys. mieszkańców niż średnia dla Polski, także wyższą niż województwa śląskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie i pomorskie. Więcej studentów na 10 tys. mieszkańców niż w dolnośląskim przypadało w całym badanym okresie jedynie w województwie mazowieckim oraz od 2007 roku – w małopolskim. Od 2008 roku w Polsce notowano spadek liczby studentów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (w województwach małopolskim i pomorskim od 2009 roku), w regionie dolnośląskim tempo tego spadku, rok do roku oraz porównując rok 2011 do 2008, było stosunkowo słabe.

Rosnąca liczba ludności, zarówno w wyniku procesów naturalnych jak i migracji wpływa na sytuację na rynku mieszkaniowym. Badane miasta i gminy różniły się pod względem liczby nowo oddawanych do użytku mieszkań. Oprócz tendencji koniunkturalnych – zmniejszenia liczby oddanych do użytku mieszkań w przypadku niektórych badanych jednostek w 2010 i/lub 2011 roku – można wskazać liderów tego rynku we WrOF. Poza stolicą Obszaru, były to: gmina Siechnice, gmina Kobierzyce, gmina Długołęka oraz (w mniejszym stopniu) gmina Kąty Wrocławskie (Wykres 9).

Warto podkreślić, że łączny udział gmin innych niż Wrocław stanowił w 2011 roku 40% wszystkich nowo oddanych mieszkań w analizowanym Obszarze. Powstawanie nowych osiedli musi wiązać się z odpowiednim wyposażeniem w infrastrukturę techniczną, w tym transportową i społeczno-instytucjonalną.

Wykres 9. Liczba nowo oddanych do użytku mieszkań w gminach w latach 2009-2011

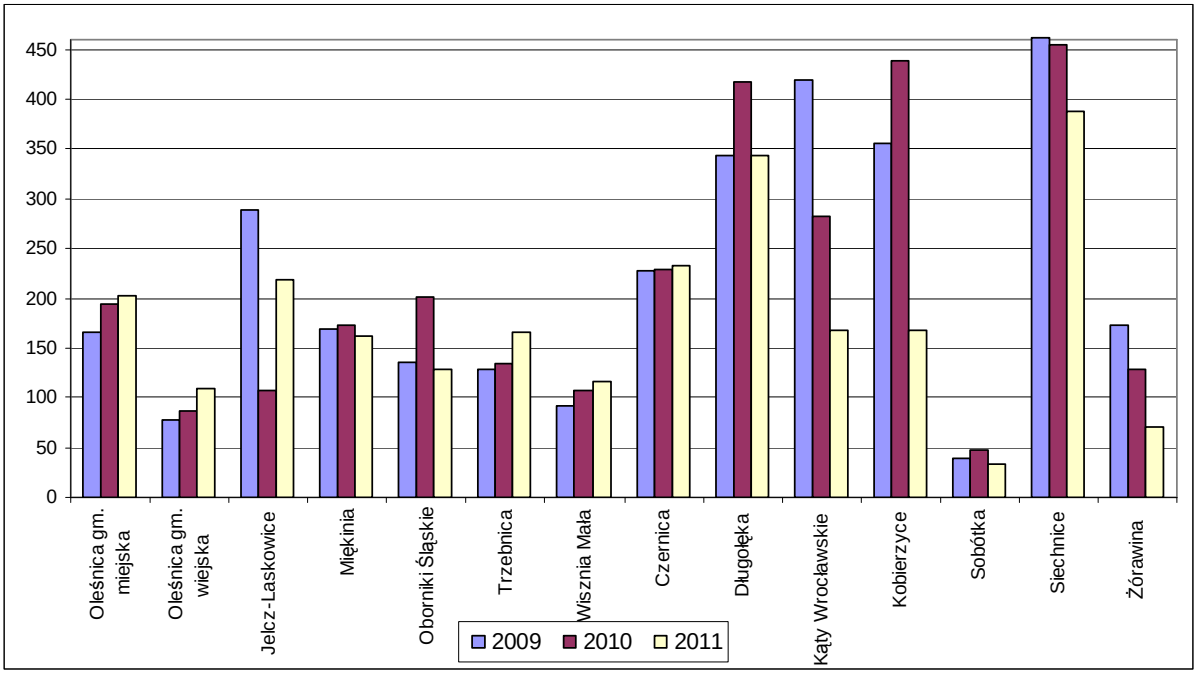

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu.

Wśród miast w zakresie nowo oddanych do użytku mieszkań, poza Wrocławiem, przodowały Oleśnica, Jelcz-Laskowice i Siechnice, przy czym jedynie w Oleśnicy obserwowano stabilny trend wzrostowy (zob. tabela 6). W całym województwie i kraju od 2009 roku spadała liczba nowo oddawanych do użytkowania mieszkań; w regionie największy spadek w stosunku do roku poprzedniego zanotowano w 2011 roku, natomiast w całym kraju – w 2010 roku. We Wrocławiu liczba oddanych mieszkań w 2011 roku w porównaniu z 2009 rokiem spadła o ponad 36%.

Kolejny aspekt diagnozy to aktywność gospodarcza. Jest to niezwykle złożone zagadnienie, dlatego na potrzeby analizy dokonano oceny tylko wybranych wskaźników, przede wszystkim o charakterze ilościowym. Na rysunku 10 przedstawiono liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminach przypadającą na 10 tys. mieszkańców. Po Wrocławiu najwięcej podmiotów zanotowano w gminach Kobierzyce, Siechnice, Oborniki Śląskie i Wisznia Mała. Wśród miast przodowały Oborniki Śląskie i Trzebnica; wynik powyżej 1,2 tys. podmiotów na 10 tys. mieszkańców osiągnęły także miasta Kąty Wrocławskie i Sobótka. W województwie dolnośląskim było to średnio 1.123, w całym kraju 1.004, natomiast w gminach miejskich – w regionie 1.342, a w Polsce 1.263.

Wykres 10. Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w gminach, stan na 31.12.2011

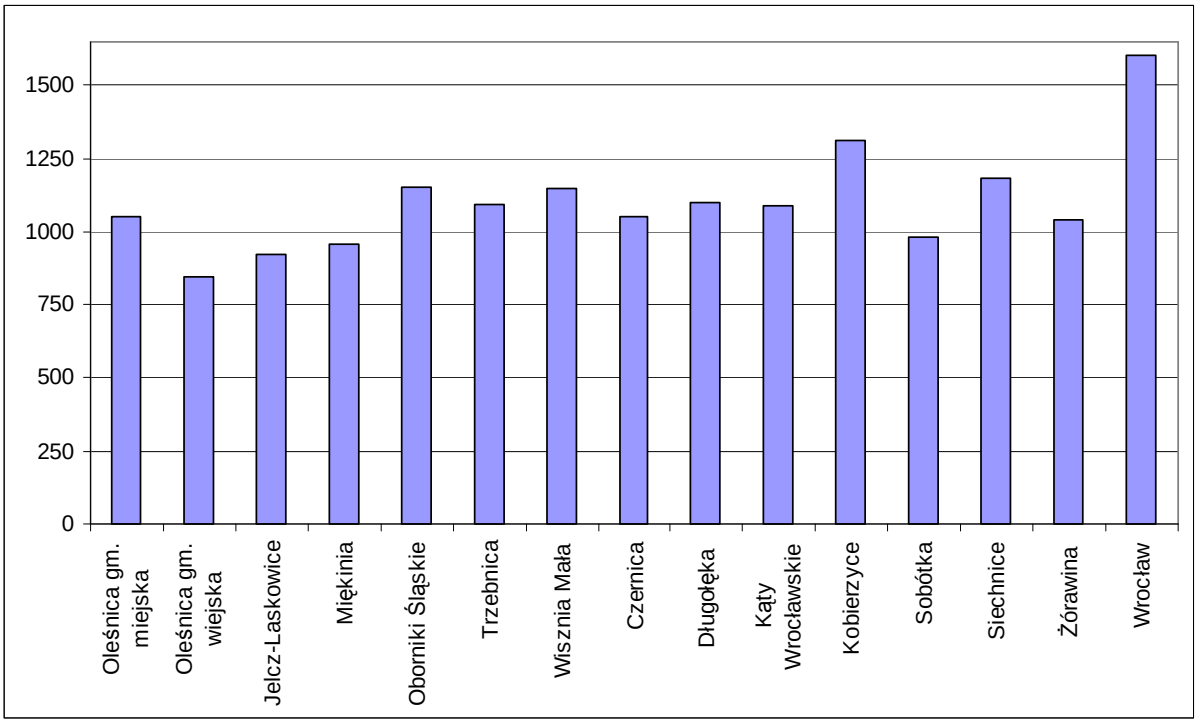

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Ważna jest także stabilność prowadzonej działalności oraz przyrost nowych podmiotów. W tabeli 7 przedstawiono zmiany liczby podmiotów notowane w latach 2009-2012. W większości badanych gmin i miast liczba tych podmiotów rosła, dotyczyło to także Obszaru jako całości, najsłabszy przyrost miał miejsce w 2011 roku. W samym Wrocławiu na koniec 2011 roku zanotowano spadek liczby podmiotów w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego. Najwyższe systematyczne przyrosty w latach 2009-2012 miały miejsce w gminach Długołęka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce i Siechnice.

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących dominowały oczywiście mikropodmioty (zatrudniające do 9 osób). Ich udział był najwyższy (przekraczał 97%) w gminach wiejskich: Oleśnica, Wisznia Mała i Czernica (por. tabela 8). Stosunkowo dużo podmiotów średnich było zlokalizowanych w miastach Oleśnica i Trzebnica oraz gminach Kąty Wrocławskie i Kobierzyce. Podmioty duże (zatrudniające 250 i więcej osób), poza Wrocławiem, występowały sporadycznie, najwięcej (15) było zarejestrowanych w gminie Kobierzyce, a 7 w gminie Jelcz-Laskowice, z wyraźną dominacją miasta-siedziby gminy w tej ostatniej.

Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego była mocno zróżnicowana, najwięcej tego typu podmiotów (wyłączając Wrocław) było zarejestrowanych na terenie gmin Kobierzyce (według stan na 31.12.2011 były to 132 spółki), Kątów Wrocławskich (82) i gminy miejskiej Oleśnica (48). Liczbę podmiotów w latach 2008-2011 przedstawiono w tabeli 9.

Rysunek 2. Wskaźnik przedsiębiorczości Dolny Śląsk = 100, rok 2011

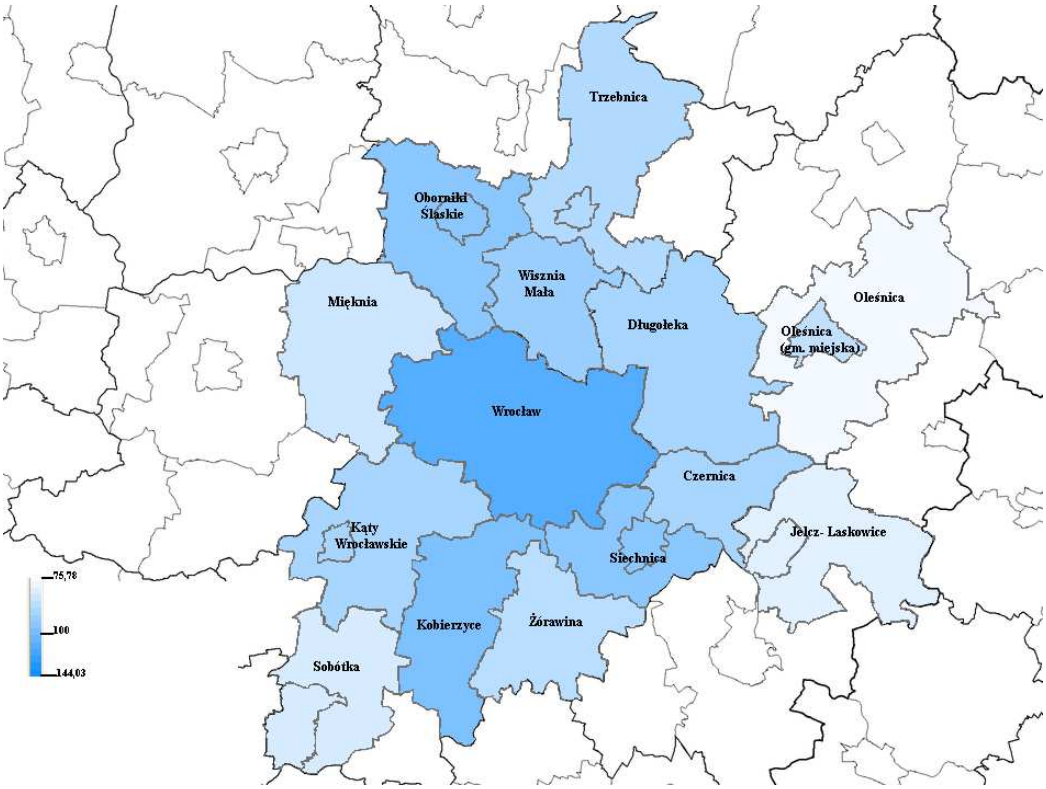

Źródło: opracowanie własne

Analiza liczby podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie danej jednostki terytorialnej (z uwzględnieniem ich wielkości) pozwala na wysnucie pewnych wniosków na temat lokalnego rynku pracy. Obok podmiotów zatrudniających określoną liczbę pracowników dużą rolę odgrywa także samozatrudnienie. Na wykresie 11 przedstawiono liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w relacji do 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten obrazuje aktywność lokalnego środowiska biznesowego. Najwięcej tego typu jednostek zanotowano w gminach Wrocław, Oborniki Śląskie, Wisznia Mała, Czernica, Długołęka, Kobierzyce i Siechnice.

Wykres 11. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w miastach i gminach (stan na 31.12 2011)

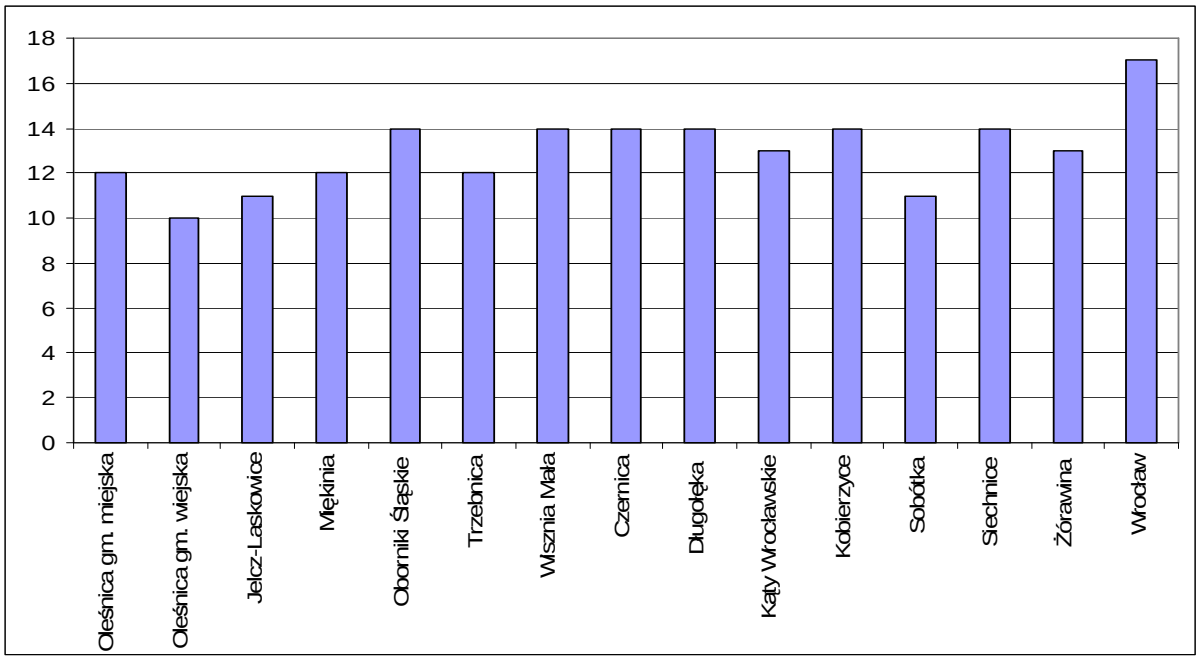

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Natomiast wśród ośrodków miejskich liderzy to Oborniki Śląskie i Wrocław, stosunkowo wysoki poziom aktywności gospodarczej występował także w Trzebnicy i Kątach Wrocławskich.

O rozwoju wielostronnych powiązań funkcjonalnych mogą świadczyć wyjazdy do pracy. Na wykresie 12 przedstawiono liczbę osób przyjeżdżających do pracy do gminy w przeliczeniu na jedną osobę wyjeżdżającą do pracy. Poza Wrocławiem, który był zdecydowanym liderem (na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy poza miasto przypadało ponad 6 osób przyjeżdżających), dominację przyjazdów nad wyjazdami zdiagnozowano w miastach: Kąty Wrocławskie, Siechnice i Trzebnica (wykres 13). Na granicy 1:1 znajdowały się gminy: Kobierzyce, Siechnice i Miękinia. Pozostałe miasta i gminy pełniły w dużym stopniu funkcje mieszkalne, a ludność dojeżdżała z nich do pracy, przede wszystkim do Wrocławia.

Wykres 12. Liczba osób przyjeżdżających do pracy na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy w gminach w 2006 roku

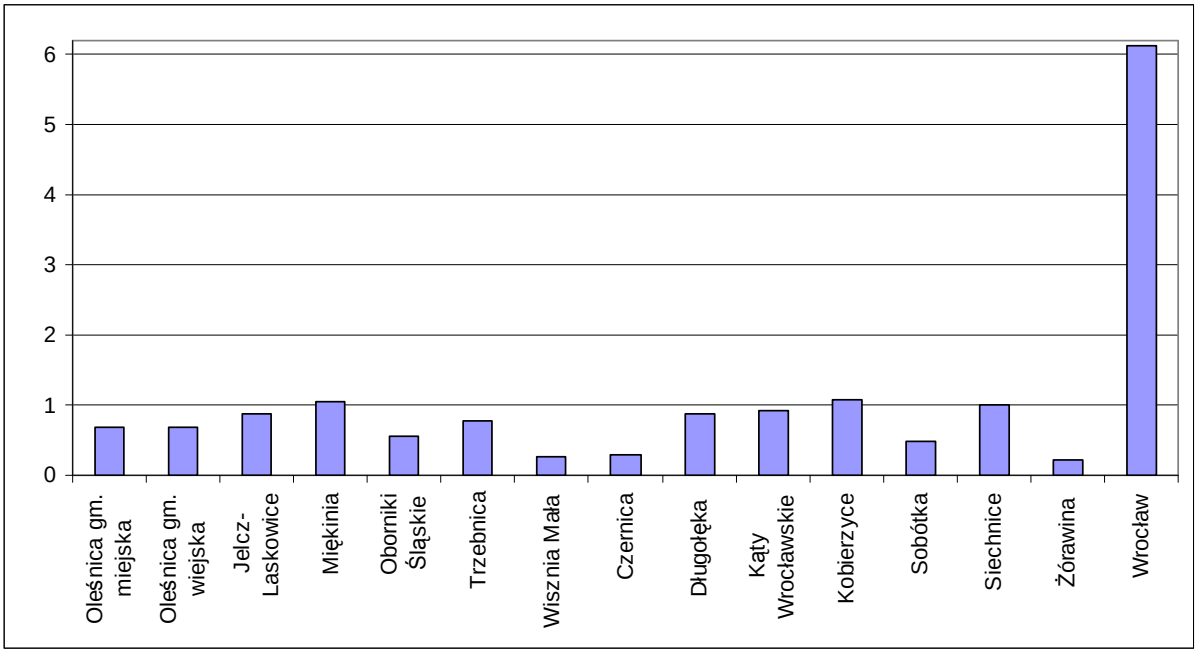

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Wykres 13. Liczba osób przyjeżdżających do pracy na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy w miastach w 2006 roku

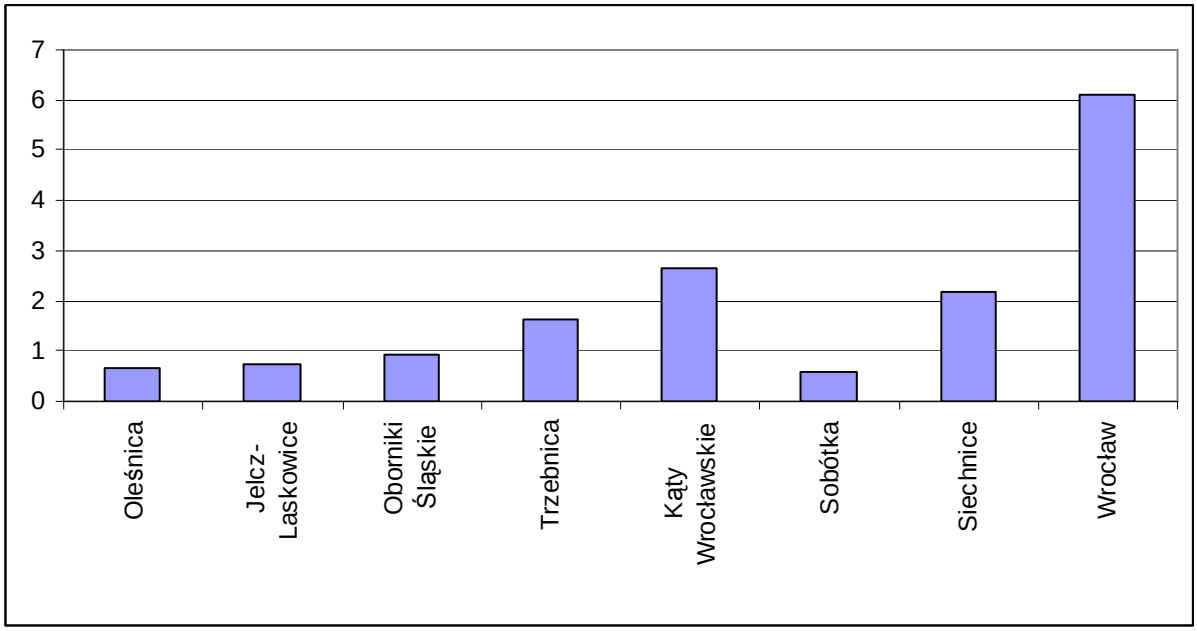

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

W zakresie zmiany liczby bezrobotnych występowały tendencje typowe dla całej polskiej gospodarki, związane z pogorszeniem koniunktury gospodarczej w latach 2009-2010. Jednak we wszystkich gminach odnotowano znaczną poprawę sytuacji w porównaniu z rokiem 2003, tj. sprzed akcesji Polski do Unii Europejskiej. Analizując wartości bezwzględne należy stwierdzić, że w skali WrOF, poza stolicą Obszaru – Wrocławiem, jednostki szczególnie istotne pod względem liczby zarejestrowanych bezrobotnych to gmina miejska Oleśnica i gmina miejsko-wiejska Jelcz-Laskowice, na które przypadało w 2011 roku odpowiednio około 6,4% i ponad 4% bezrobotnych całego WrOF. Przy czym w porównaniu z 2003 rokiem udział Oleśnicy w ogólnej liczbie bezrobotnych Obszaru wzrósł o około 0,5 pkt. proc., a Jelcza-Laskowic zmalał o około 0,6 pkt. proc. (por. tabela 10). Ogółem na jednostki terytorialne tworzące Obszar, poza Wrocławiem, przypadała 1/3 zarejestrowanych bezrobotnych. Jest to jedna z ważnych dziedzin wymagających interwencji w formie zintegrowanej.

Rysunek 3. Wskaźnik bezrobocia Dolny Śląsk = 100, rok 2011

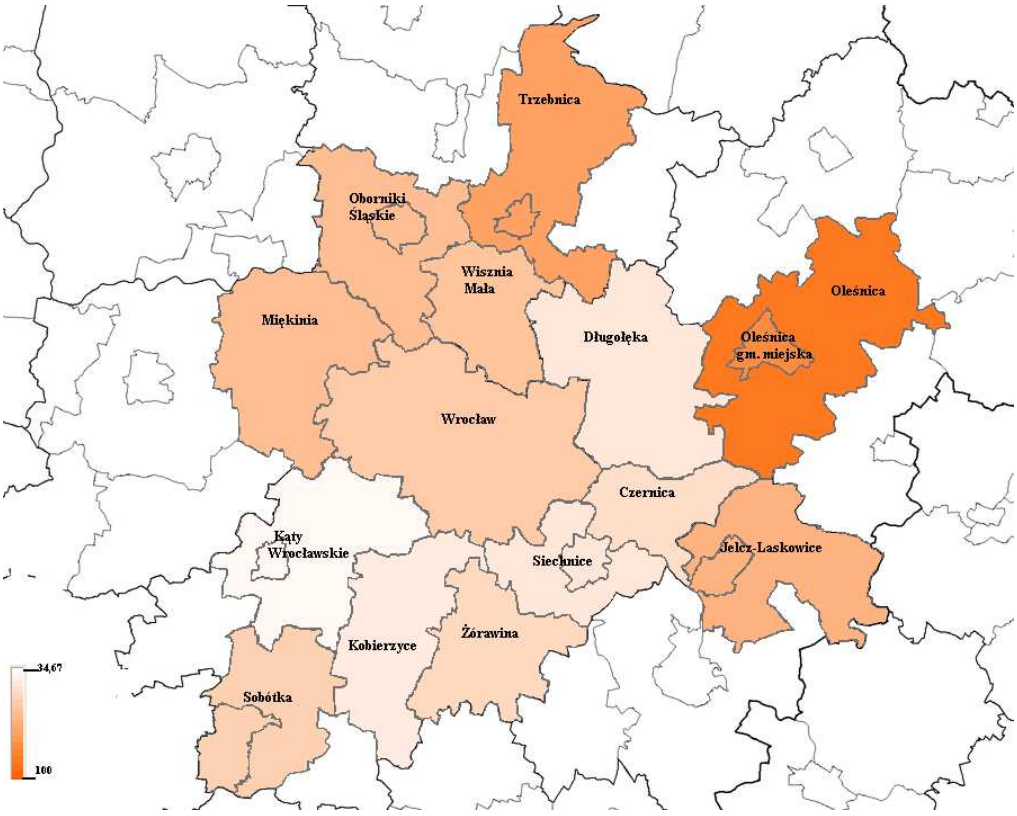

Źródło: opracowanie własne

Z kolei jeżeli weźmiemy pod uwagę procent, jaki bezrobotni stanowili w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w poszczególnych gminach (Wykres 14), to był on najwyższy w 2011 roku w gminie wiejskiej Oleśnica, stosunkowo wysoki był także w gminie miejskiej Oleśnica, w gminach Trzebnica, Jelcz-Laskowice i Miękinia. Udział ten spadł we wszystkich gminach w porównaniu z 2003 rokiem, na podkreślenie zasługuje poprawa sytuacji m.in. w gminach Kąty Wrocławskie i Sobótka. Jednakże w porównaniu z 2008 rokiem we wszystkich gminach zanotowano wzrost udziału bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, początek tej tendencji miał miejsce w 2009 roku i był związany ze

spowolnieniem gospodarki światowej. W 2003 roku w niektórych gminach udział ten był wyższy niż w województwie dolnośląskim i Polsce, w latach 2008 i 2011 we wszystkich gminach WrOF notowano niższy odsetek niż w całym regionie i kraju.

Wykres 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach na tle województwa dolnośląskiego i Polski w latach 2003, 2008 i 2011 (w %)

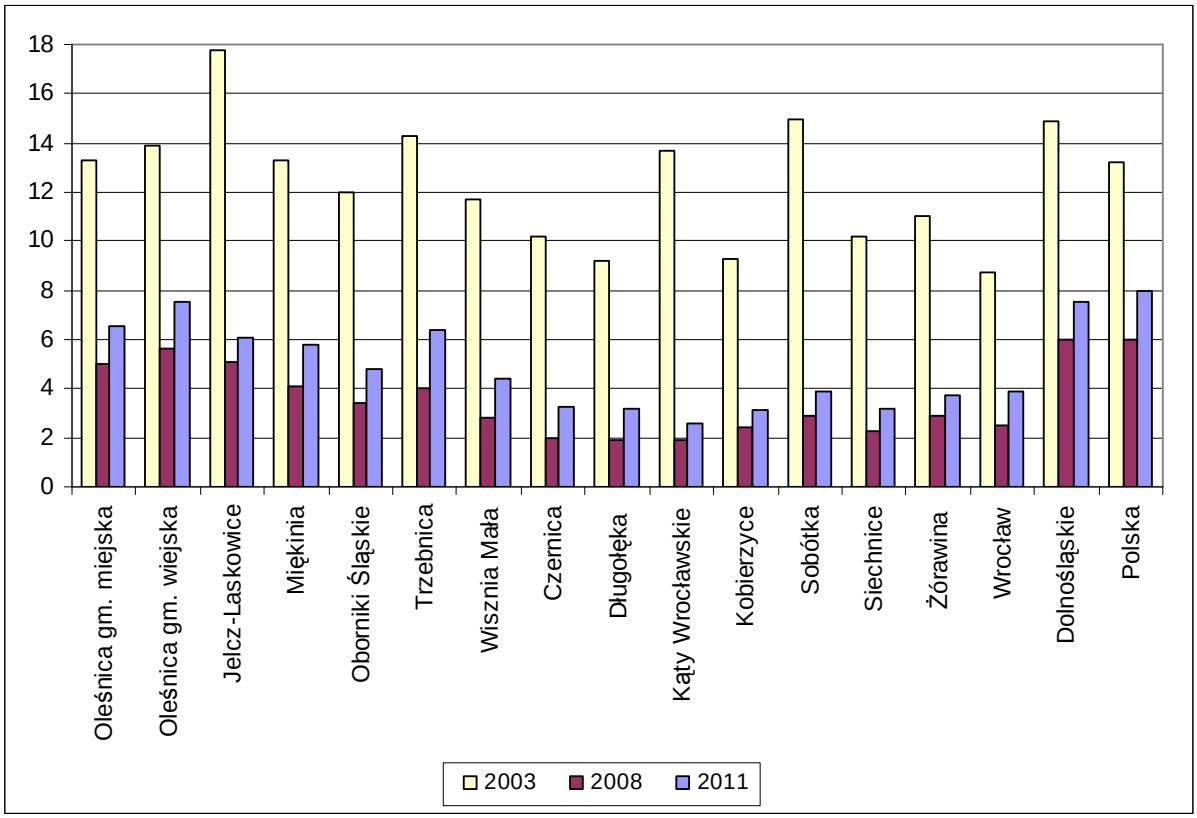

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Długotrwale bezrobotni, tj. pozostający bez pracy 1 rok lub dłużej stanowili stosunkowo wysoki odsetek bezrobotnych w gminach: Kobierzyce, Siechnice, Wrocław, Kąty Wrocławskie, Żórawina, Miękinia, Czernica i Długołęka; od ponad 30 do blisko 40% bezrobotnych w gminie. Odpowiednie dane przedstawiono na rysunku 15. Charakterystyczny był znaczący wzrost udziału tej grupy bezrobotnych w ich ogólnej liczbie w porównaniu z 2009 rokiem – byli to przede wszystkim ci, którzy stracili pracę w związku ze wspominanym już załamaniem koniunktury gospodarczej na świecie, m.in. dotyczyło to zwolnień w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym oraz w firmach z nimi kooperujących.

Wykres 15. Długotrwale bezrobotni jako % bezrobotnych ogółem w gminach w latach 2009 i 2011

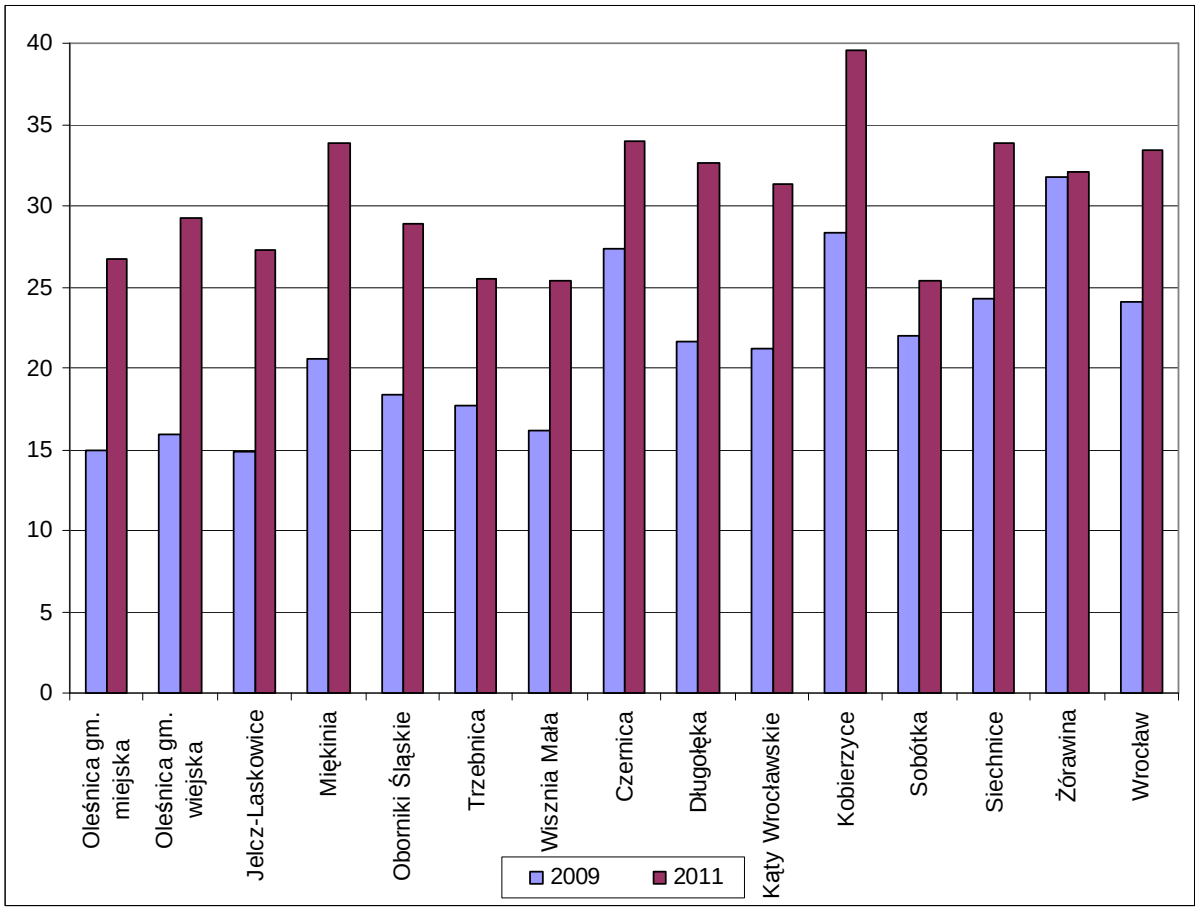

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

W wartościach bezwzględnych najwięcej długotrwale bezrobotnych, po Wrocławiu, którego udział w porównaniu z 2008 rokiem wzrósł o ponad 2 pkt. proc. do niemal 70% w skali Obszaru, kolejne miejsce zajmowała gmina miejska Oleśnica, której udział także wzrósł – do ponad 5%.

Bezrobotni w grupie wiekowej powyżej 50 lat stanowili w województwie dolnośląskim w 2011 roku ok. 28% bezrobotnych w regionie ogółem, a w Polsce – ponad 22%[1]. Wśród bezrobotnych w regionie w grupie wiekowej 45-54 lata prawie 38% stanowili długotrwale bezrobotni, w grupie wiekowej 55 lat i więcej – ponad 45%; w Polsce było to odpowiednio: ok. 41% i blisko 47%.

Na wykresie 16 przedstawiono udział bezrobotnych w grupach 45-54 lata oraz 55 i więcej w badanych gminach na tle województwa i Polski w 2011 roku. W przypadku większości gmin udział ten był wyższy niż w regionie i kraju, szczególnie było to widoczne w grupie najstarszej wiekowo, tj. 55 lat i więcej. Najwyższy udział w grupie 45-54 odnotowano w gminach: Miękinia, Oleśnica (gmina miejska), Siechnice oraz Wrocław; w grupie 55 i więcej: Wrocław, Oborniki Śląskie, Kobierzyce i Żórawina.

[1] Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 16. Udział wybranych grup wiekowych w liczbie bezrobotnych ogółem w gminach na tle województwa dolnośląskiego i Polski w 2011 roku (w %)

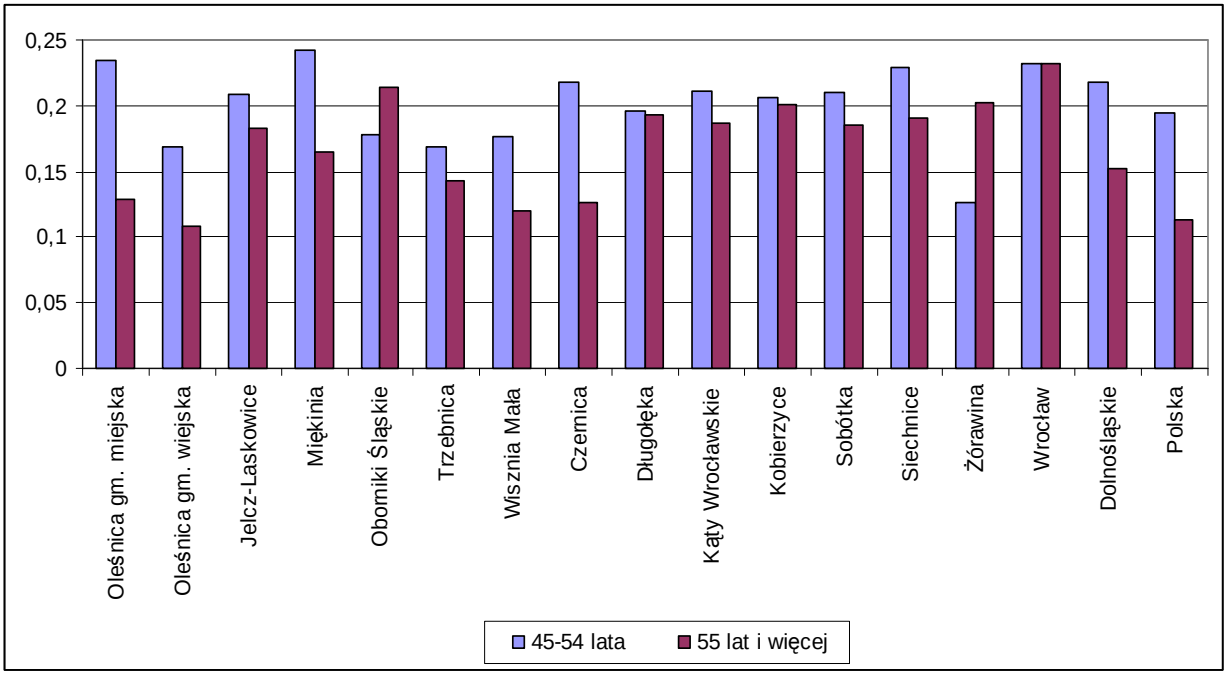

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 17. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w gminach w latach 2007 i 2011, stan na 31.12.2011 r

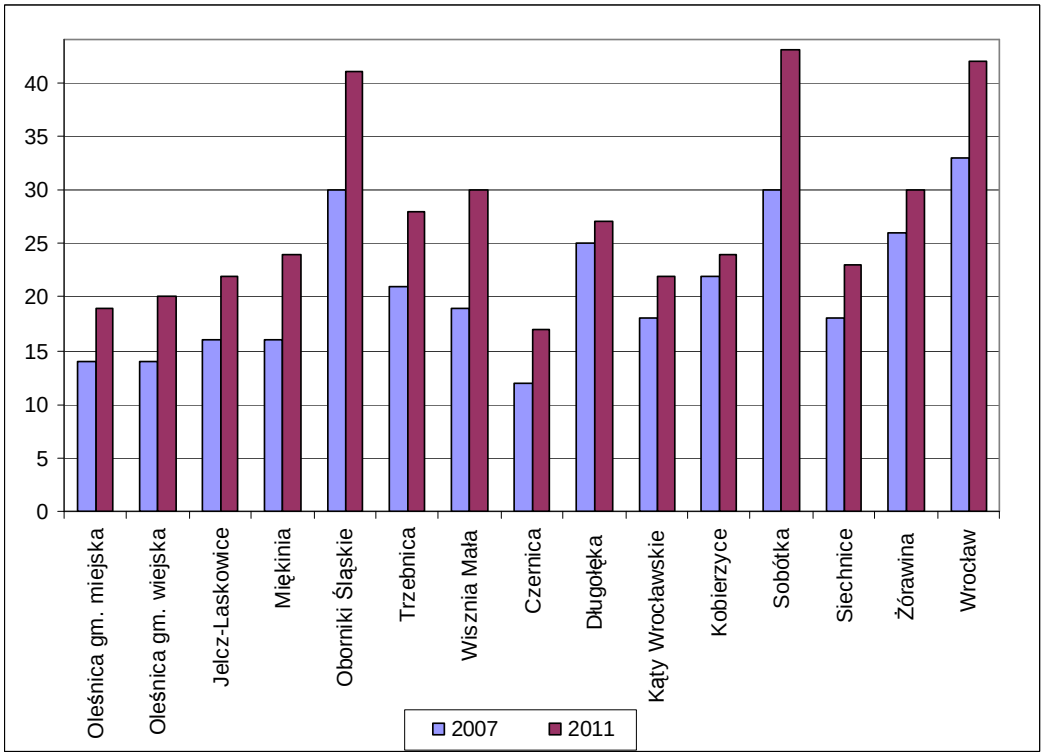

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Aktywność lokalna wiąże się z działalnością w organizacjach pozarządowych. Największe nasycenie fundacjami, stowarzyszeniami i organizacjami społecznymi w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców występowało w miastach: Oborniki Śląskie i Sobótka, taka tendencja była charakterystyczna także dla całych gmin, których siedzibami były wyżej wymienione. miasta (por. Wykres 17).We wszystkich miastach i gminach (poza miastem Siechnice – co było związane z wysoce dynamicznym przyrostem liczby mieszkańców w tym ośrodku) liczba tego typu organizacji mierzona na 10 tys. mieszkańców w 2011 w porównaniu z 2008 rokiem wzrosła. Najszybszy wzrost notowano w gminach Sobótce, Miękini i Wiszni Małej.

Kolejny aspekt to ochrona środowiska. Zwiększona emisja zanieczyszczeń gazowych dotyczyła przede wszystkim Wrocławia oraz gmin: Siechnice, Jelcz-Laskowice, Kobierzyce i – w mniejszym stopniu – gminy miejskiej Oleśnica. Podobnie kształtowała się sytuacja w zakresie zanieczyszczeń pyłowych – należy wymienić w tej kategorii te same gminy. Największe obszary terenów zielonych pozostawały w gestii samorządów (poza Wrocławiem) w gminach: Kąty Wrocławskie, Trzebnica, Sobótka, Jelcz-Laskowice i Wisznia Mała[2].

W gminie Siechnice znajdują się tereny wodonośne miasta Wrocławia, dla których zostały ustalone strefy ochronne ujęć wód pitnych pełniących strategiczną rolę dla największego skupiska mieszkańców Województwa Dolnośląskiego tzn. miasta Wrocławia, a poprzez to dla całego WrOF.

Najwięcej ścieków odprowadzały gminy miejskie, tj. Wrocław i Oleśnica, miasta Jelcz-Laskowice, Trzebnica, Sobótka oraz gminy stosunkowo wysoko uprzemysłowione: Kobierzyce, Kąty Wrocławskie i Siechnice. Dynamikę zmian ilości ścieków odprowadzanych w latach 2003 i 2007-2011 przedstawiono w tabeli 12.

Gminy, które charakteryzowały się szybkim wzrostem w analizowanych latach ilości odprowadzanych ścieków to: Wisznia Mała, Czernica, Długołęka, Kąty Wrocławskie, Sobótka i Siechnice.

Z problemem ubóstwa i wykluczenia społecznego wiąże się pomoc społeczna, w tabeli 13 przedstawiono liczbę osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Mierząc problem w wartościach absolutnych w skali WrOF najwięcej osób korzystających z takiej pomocy zamieszkiwało w gminach Wrocław, Oleśnica (gmina miejska) i Jelcz-Laskowice. W przypadku większości gmin w latach 2008-2011 nie można było zaobserwować stałego trendu wzrostu lub spadku liczby osób korzystających z pomocy, chociaż były takie gminy, w których występował trend spadkowy: Miękinia i Oborniki Śląskie.

Dodatkowy wskaźnik to odsetek ludności korzystającej ze środowiskowej pomocy społecznej jako % ludności gminy ogółem (tabela 14). Wskaźnik ten przybierał stosunkowo wysoką wartość w gminach: Oleśnica (gmina wiejska), Czernica i Sobótka. Największy spadek notowano w gminach Jelcz-Laskowice (od 2009 roku) i Kobierzyce (w 2011 roku).

Chcąc przybliżyć dostępność do opieki zdrowotnej w badanych gminach należy przeanalizować ilość porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. W tabeli 15 przedstawiono ilość porad udzielonych ogółem oraz przez placówki podległe samorządowi terytorialnemu w latach 2003 i 2007-2011. Najwięcej porad udzielono w największych ośrodkach, tj. Wrocławiu i Oleśnicy (gmina miejska), a także w Jelczu-Laskowicach i Kątach

[2] Na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu.

Wrocławskich. Stosunkowo wysoki wzrost liczby porad notowano w gminach Kobierzyce i Siechnice, natomiast spadek – w gminie Wisznia Mała.

W wartościach względnych, tj. w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2011 roku najwięcej porad udzielono w gminie miejskiej Oleśnica, kolejne były gminy Jelcz-Laskowice oraz Kąty Wrocławskie. Wartości dla poszczególnych gmin przedstawiono na wykresie 18.

Wykres 18. Udzielone porady w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminach w 2011 roku

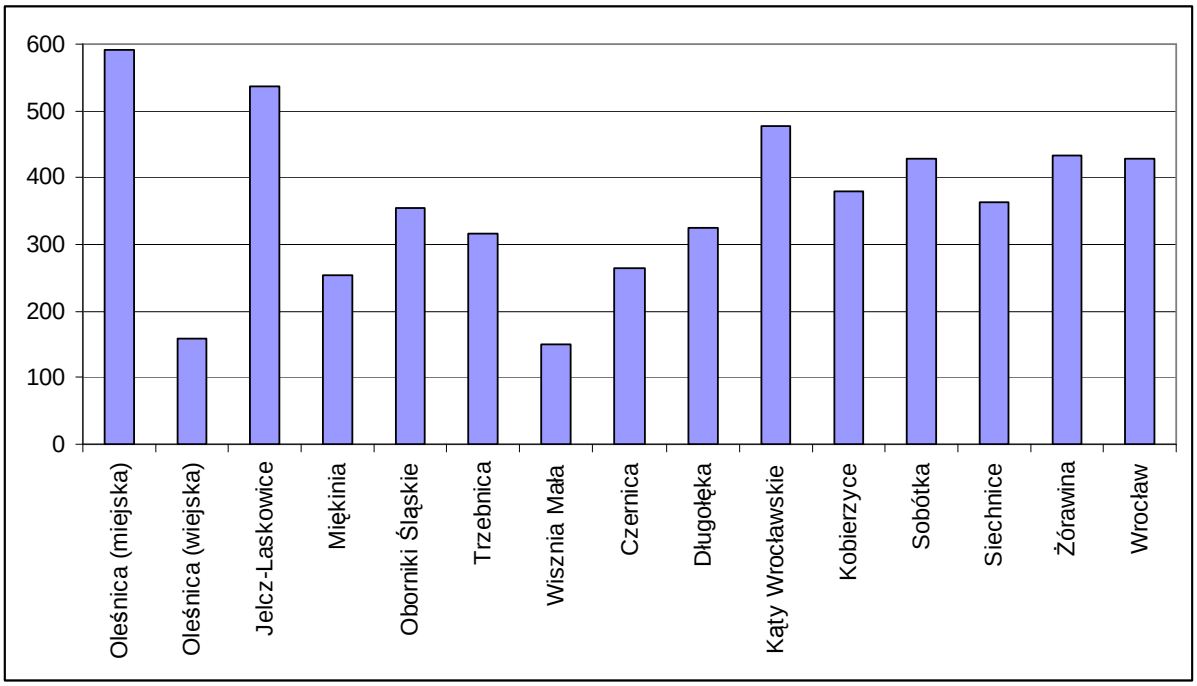

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Analizie poddano także ilość wypadków w pracy, z uwagi na dostępność danych przedstawiono dane dla Wrocławia oraz podregionu wrocławskiego na tle województwa i Polski w latach 2003 i 2007-2011. Dane przedstawione w tabeli 16 mają przede wszystkim za zadanie zobrazować zachodzące tendencje, tj. przede wszystkim wzrost skali tego typu zdarzeń w podregionie wrocławskim, m.in. na terenie WrOF, w wyniku rozwoju działalności przemysłowej i usługowej.

W tabeli 17 przedstawiono wybrane kategorie wypadków przy pracy. Wypadków z udziałem młodocianych było stosunkowo niedużo we Wrocławiu i w podregionie wrocławskim. We Wrocławiu wzrosła liczba wypadków śmiertelnych, zmalała natomiast wypadków ciężkich, natomiast w podregionie wrocławskim wzrosła (w 2008 roku) liczba wypadków śmiertelnych oraz stale wzrastała liczba wypadków ciężkich. Była to tendencja odwrotna do pozytywnej zachodzącej w skali kraju – spadku liczby wypadków śmiertelnych oraz wypadków ciężkich.

Następny element diagnozy to kondycja finansów publicznych gmin tworzących WrOF. W tabeli 18 przedstawiono dochody budżetów gmin w latach 2008-2011; po Wrocławiu największe dochody osiągały gminy miejska Oleśnica oraz Kobierzyce. W przeliczeniu na 1 mieszkańca najwyższe dochody osiągały w 2011 roku gminy Wrocław i Kobierzyce (ponad 5 tys. zł).

Najwyższy udział dochodów własnych gmin w dochodach ogółem występował w gminie Kobierzyce, kolejne były Wrocław, Siechnice i Kąty Wrocławskie (por. tabela 19).

Z kolei najwyższy udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa jako % dochodów ogółem gminy odnotowano w gminach: Wrocław, Oborniki Śląskie i Kobierzyce (średnia z lat 2008-2011). Odpowiednie udziały w latach 2008-2011 w budżetach poszczególnych gmin przedstawiono w tabeli 20.

W przeważającej liczbie gmin Obszaru w analizowanych latach wydatki przewyższały dochody, sporadycznie w pojedynczych latach zdarzały się nadwyżki, jedynie w gminach Jelcz-Laskowice i Kobierzyce nadwyżki występowały w trzech z czterech analizowanych lat. Najwyższe wydatki w wartościach absolutnych poza Wrocławiem przypadały na gminę miejską Oleśnica, najszybszy wzrost wydatków w latach 2008-2011 notowano w gminach Trzebnica i Kąty Wrocławskie (zob. tabela 21).

Najwyższy średni udział wydatków bieżących w analizowanych latach miały gminy Jelcz-Laskowice, Czernica, Żórawina, Oborniki Śląskie i Sobótka, najniższy – gminy Długołęka i Kobierzyce (tabela 22). Analogicznie najwyższy udział wydatków majątkowych inwestycyjnych występował w gminach, które miały najniższy udział wydatków bieżących (tj. Długołęka i Kobierzyce), najniższy - w gminie Jelcz-Laskowice. Jednocześnie gmina Jelcz-Laskowice była jedną z nielicznych (obok Czernicy i Żórawiny), w których udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w wydatkach ogółem wzrósł w 2011 roku w porównaniu z rokiem wcześniejszym.

Ważnym elementem diagnozy Obszaru WrOF jest pomoc społeczna. Wśród przyczyn trudnej sytuacji życiowej mieszkańców należy wyróżnić takie jak przemoc domowa, godzenie życia zawodowego opiekę nad osobami zależnymi. Zadania pomocy społecznej na Obszarze są realizowane między innymi poprzez placówki stacjonarne pomocy społecznej których wg. danych GUS-u na koniec 2012 roku funkcjonowało 24 z czego 17 we Wrocławiu. W placówkach tych w 2012 r było łącznie 2369 miejsc z czego 295 zajmowały osoby niepełnosprawne intelektualnie, a 300 osoby w podeszłym wieku (seniorzy).

Największy udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2012 r wystąpił na terenie Gminy Oleśnica (7%) oraz w Sobótce (6%), natomiast najmniejszy we Wrocławiu (2,1%) oraz w Długołęce (2,2%). Sytuację tą obrazuje poniższy wykres.

Wykres 29. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2012r (%).

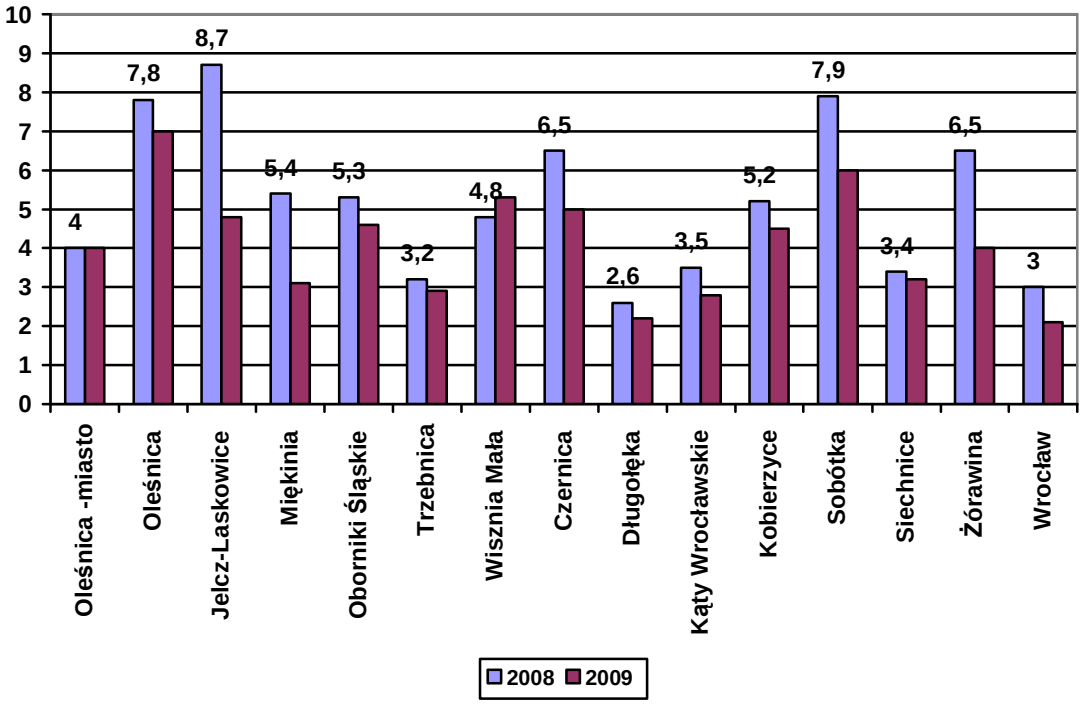

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

W zakresie opieki nad dziećmi do lat 3. Według danych GUS-u na koniec 2012 na Obszarze WrOF działały 52 żłobki wraz z oddziałami (22 podległe JST) oferujące 3308 miejsc (z czego 2206 miejsc żłobki i oddziały podległe JST). Oferta ta w stosunku to liczby dzieci w wieku od 0-3 lat jest niezadowalająca ponieważ jedynie 11,74% zapotrzebowania zostało zabezpieczone.

Ostatnim punktem diagnozy, jest potencjał turystyczny i wypoczynkowy regionu. Jak pokazują dane Instytutu Turystyki, Dolny Śląsk znajduje się na 4 miejscu pod względem krajowego natężenia ruchu turystycznego. Obszar WroF posiada wiele walorów krajobrazowych oraz licznych obiektów dziedzictwa Kulturowego, które są skoncentrowane przede wszystkim we Wrocławiu. Jak wynika z danych GUS-u na koniec 2012 r. na obszarze WrOF działało 115 obiektów oferujących 11 969 miejsc noclegowych, a liczba turystów zarówno polskich jak i zagranicznych korzystających z noclegów wynosiła 836 122 osób.

Należy również zaznaczyć, że WrOF oferuje turystom możliwości odpoczynku, zarówno biernego, jak i aktywnego. Należy tu podkreślić wyjątkowy walor w postaci rzeki Odry, która w sposób naturalny daje możliwość tworzenia nad jej brzegami atrakcyjnych miejsc wypoczynku. Obecnie działa już kilka przystani i wypożyczali sprzętu wodnego jednak jest to oferta niezadowalająca w stosunku do potencjału i oczekiwań mieszkańców oraz turystów.

Analiza pogłębiona, przeprowadzona w oparciu o badanie ankietowe, potwierdziła tendencje określone na podstawie badania z użyciem danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu. Ponadto zbadano także inne stymulanty i bariery rozwoju Obszaru. Analiza pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- na badanym terenie występują jedynie nieliczne placówki świadczące e-usługi, jest wiele gmin, w których takie placówki nie występują,
- najwięcej jest gmin, w których funkcjonują publiczne placówki e-administracji (ponad 60%), natomiast jedynie w nielicznych występują placówki e-learningu, e-integracji czy e-zdrowia, dotyczy to zarówno podmiotów publicznych jak i prywatnych,
- w zakresie e-learningu notuje się niewielką przewagę gmin, w których występują placów publiczne, natomiast w zakresie e-zdrowia – prywatne,
- większość badanych ocenia nasycenie e-usługami odniesieniu do tego rodzaju (rodzajów), który na terenie jednostki terytorialnej występuje jako średnie, pojawiają się pojedyncze odpowiedzi oceniające nasycenie e-administracją jako wysokie, a także pojedyncze – niskie i bardzo niskie, są także pojedyncze oceny traktujące nasycenie usługami e-zdrowia jako wysokie,
- odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej jest wysoce zróżnicowany od poniżej 10% do 98% (tabela 23), najwyższy odsetek dotyczy Wrocławia, Oleśnicy (gmina miejska), Jelcza-Laskowic, Kobierzyc i Siechnic, najniższy – Miękini, Żórawiny i Oleśnicy (gmina wiejska),
- wszystkie gminy zgłaszają potrzeby w zakresie podłączenia do kanalizacji nowych terenów;
- wszystkie gminy korzystają z oczyszczalni ścieków, przy czym większość wskazuje braki w odniesieniu do niektórych terenów gminy, jedynie kilka gmin stwierdza, że takie braki nie występują,
- większość (ok. 85% gmin) w ostatnich trzech latach dokonało modernizacji ujęć wodnych, zbudowało lub zmodernizowało stacje uzdatniania wody, jednak w większości gmin braki w tym zakresie nadal występują,
- wszystkie gminy posiadają systemy odwodniania, jednak większość wskazuje na ich zbyt wąski zasięg terytorialny lub konieczność modernizacji,
- ponad ¾ gmin zgłasza potrzeby w zakresie dodatkowych przystanków, stacji itp., tak aby włączyć się w spójny system zintegrowanych węzłów przesiadkowych,
- pomimo licznych inwestycji podejmowanych w celu restauracji i zwiększenia atrakcyjności centrum miast/miejscowości, potrzeby dalszych działań w tym kierunku występują w obrębie całego WrOF,
- w gminach występują liczne trasy rekreacyjne: spacerowe, rowerowe, konne, w niektórych gminach, występują także trasy do nordic walking, kajakowe i innego typu wodne, większość badanych ocenia poziom zaspokojenia mieszkańców w zakresie ich długości jako średni, natomiast jakości – średni lub niski (tabela 24); oceny wysokie lub bardzo wysokie pojawiają się we Wrocławiu, Trzebnicy, Wiszni Małej oraz Sobótce (w tej ostatniej w odniesieniu do tras spacerowych),
- inwestycje podnoszące efektywność energetyczną w ciągu ostatnich trzech lat w większości badanych gmin ograniczały się do termomodernizacji, w nielicznych wdrożono inteligentne systemy sterowania oświetleniem, we Wrocławiu energooszczędne sieci energetyczne, w dwóch nie przeprowadzono żadnych inwestycji tego typu, w kilku przeprowadzono jedynie modernizację oświetlenia drogowego,
- odnawialne źródła energii są wykorzystywane na terenie WrOF głównie w ramach działalności prywatnej (występują niemal w każdej gminie),

działalność publiczna z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii występuje jedynie w kilku gminach, w tym we Wrocławiu,
- w nielicznych gminach dokonano rewitalizacji terenów poprzemysłowych, ale także w niewielu ten problem występuje, często natomiast dokonywano rewitalizacji innego typu obiektów, w tym zabudowy mieszkaniowej, parków, pałaców, kościołów i byłych terenów PGR, jednocześnie występują dalsze potrzeby w tym zakresie,
- w około połowie gmin występują zwykłe składowiska odpadów, większość gmin jako stan docelowy deklaruje ich likwidację, składowiska odpadów niebezpiecznych występują w kilku gminach i docelowo mają być zlikwidowane,
- jedynie kilka gmin posiada instalacje przetwarzania odpadów i/lub kompostownie odpadów,
- w ponad 60% gmin znajdują się wysypiska wymagające rekultywacji, w ponad 40% gmin dokonano już rekultywacji wysypisk, jednak w blisko 40% gmin pozostają jeszcze tego typu obiekty do rekultywacji (były to zarówno gminy, w których już dokonano rekultywacji pewnych wysypisk, jak i te, które mają te działania dopiero przed sobą), w kilku gminach wysypiska w ogóle nie występują,
- na terenie całego WrOF w ciągu trzech ostatnich lat dokonywano inwestycji związanych z rozwojem edukacji, kultury i ochrony zdrowia, jednak nadal istnieje wiele potrzeb w tym zakresie m.in. w obiektach ochrony zdrowia i szkołach,
- w około połowie gmin występują obwodnice, jednak wciąż jest wiele potrzeb w tym zakresie i to zarówno w tych gminach, w których ich nie ma, jak i w pozostałych w odniesieniu do kolejnych miejscowości,
- poza Wrocławiem w nielicznych gminach występują pojedyncze punkty publicznego bezpłatnego dostępu do internetu (w sześciu gminach); ponadto mieszkańcy jedynie pięciu gmin (łącznie z Wrocławiem) mogą korzystać z miejsca zamieszkania z publicznego bezpłatnego internetu mobilnego,
- w kilku gminach funkcjonują przedsiębiorstwa współpracujące z nauką, najwięcej tego typu podmiotów występuje w gminach Wrocław i Długołęka, wiele gmin nie posiadało informacji na ten temat,
- inkubatory przedsiębiorczości funkcjonują jedynie w trzech gminach, w tym we Wrocławiu,
- infrastruktura dla osób w wieku poprodukcyjnym w ocenie większości badanych jest na poziomie średnim (dotyczy to urządzeń infrastruktury technicznej, społecznej i instytucjonalnej), opinie dotyczące niskiego stopnia wyposażenia są w mniejszości, częściej zdarzają się te dotyczące wysokiego stopnia, zwłaszcza w zakresie infrastruktury społecznej i instytucjonalnej (zob. tabela 25).

Wnioski końcowe

WrOF to obszar rozwijający się dynamicznie, o dużym potencjale w zakresie zasobów ludzkich, kapitałowych jak i naturalnych. Jednak występują pewne problemy, które spowalniają wzrost i rozwój społeczno-gospodarczy. Dotyczą one różnych sfer opisanych powyżej, wśród których należy podkreślić:

- rozwój zasobów ludzkich,

- strukturę wiekową społeczeństwa,
- wyposażenie w infrastrukturę techniczną, społeczną i instytucjonalną,
- dostępność internetu oraz e-usług,
- jakość i ilość urządzeń i mechanizmów ochrony środowiska,
- rozwój instytucji wspierających prowadzenie działalności gospodarczej,
- rozwój wychowania przedszkolnego, szkolnego oraz szkolnictwa wyższego.

Wiele z tych problemów może być rozwiązanych lub załagodzonych dzięki wsparciu w ramach ZIT. Wynika to z celu nadrzędnego, priorytetów i działań wskazanych w niniejszej Strategii, które zmierzają do osiągnięcia wysokiej jakości życia społeczności Obszaru poprzez integrację jego przestrzeni w spójny organizm społeczno-gospodarczy. Ma to być osiągnięte poprzez:

- zintegrowanie przestrzeni Obszaru,
- poprawę innowacyjności i konkurencyjności jego gospodarki,
- rozwój infrastruktury dla podwyższenia jakości życia lokalnej społeczności,
- zwiększenie aktywności społeczności lokalnej oraz zintensyfikowanie aktywności podejmowanej w celu poprawy jakości życia społeczności.

Wewnątrz WrOF występują dysproporcje, które przekładają się w znacznym stopniu na tempo i kierunki rozwoju jego części składowych. Najwyższym poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego charakteryzuje się Wrocław, chociaż w jego obrębie także można wskazać tereny szybciej i wolniej się rozwijające. Ponadto Wrocław musi radzić sobie z problemami związanymi ze: „starzeniem się" społeczeństwa, długotrwałym bezrobociem, wyposażeniem w infrastrukturę techniczną (w tym drogową), ochroną środowiska (w tym emisją zanieczyszczeń gazowych i pyłowych), zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, dostępnością przestrzenną względem otoczenia.

Odnosząc się do pozostałych gmin i miast tworzących Obszar należy wskazać, poza Wrocławiem, kilka wiodących pasm i ośrodków rozwoju:

- pasmo południowe (gminy Kobierzyce, Kąty Wrocławskie i Siechnice),
- pasmo północne (gmina Oleśnica (miejska) oraz Długołęka),
- regionalne ośrodki usługowo-przemysłowe - miasta i gminy: Jelcz-Laskowice, Trzebnica, Oborniki Śląskie, Sobótka.

Ponadto należy podkreślić, że rozwój wszystkich analizowanych gmin i miast jest w znacznym stopniu determinowany przez bliskość Wrocławia, a co za tym idzie czerpanie korzyści z posiadanej renty położenia oraz powiązań funkcjonalnych z tym wielkim miastem.

Na podstawie przeprowadzonej analizy zdiagnozowano jako szczególnie ważne w kontekście wdrażania ZIT następujące problemy koncentrujące się w badanym Obszarze:

- bezrobocie
- długotrwałe bezrobocie
- bezrobocie w najstarszych grupach wiekowych na rynku pracy
- „starzenie się" społeczeństwa
- zanieczyszczenie środowiska
- zagrożenie powodziowe
- niedobór lub zły stan infrastruktury technicznej
- wykluczenie internetowe
- niski poziom spójności terytorialnej WrOF
- słaba dostępność transportowa Wrocławia
- niedorozwój e-usług

– niedobór instytucji otoczenia biznesu

Jednocześnie jest to obszar, w którym koncentrują się następujące potencjały:

– ludnościowy naturalny
– ludnościowy migracyjny
– lokalne podmioty gospodarcze
– duże podmioty gospodarcze, w tym inwestorzy zagraniczni
– instytucje otoczenia biznesu
– podmioty współpracujące z nauką
– walory krajobrazowe
– rozwinięty rynek mieszkaniowy
– rozwinięty rynek pracy
– edukacja

Tak wyznaczone problemy oraz zasoby decydujące o potencjale stały się podstawą do przygotowania poniższej analizy SWOT.

Analiza SWOT Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego

Mocne strony	Słabe strony
1. Wysoki potencjał ludnościowy (naturalny i migracyjny) 2. Wysokie nasycenie podmiotami gospodarczymi, w tym mikroprzedsiębiorstwami 3. Obecność ważnych gospodarczo dużych i średnich podmiotów gospodarczych, w tym z udziałem kapitału zagranicznego 4. Koncentracja przestrzenna przedsiębiorstw o określonej specjalizacji 5. Obecność licznych instytucji otoczenia biznesu we Wrocławiu 6. Obecność podmiotów współpracujących z nauką 7. Bogate walory krajobrazowe oraz położenie geograficzne 8. Liczne atrakcje turystyczne, w tym wpisane na listę UNESCO 9. Aktywność i zaangażowanie władz lokalnych 10. Rozwinięty rynek mieszkaniowy, duża podaż mieszkań i domów, w tym nowo wybudowanych 11. Zróżnicowany branżowo, rozwinięty rynek pracy 12. Chłonny rynek zbytu dóbr i usług 13. Wysoki poziom edukacji oraz	1. Wysoki poziom bezrobocia, w tym rosnący udział długotrwale bezrobotnych oraz wysoki udział bezrobotnych w grupach wiekowych 45-54 lata oraz 55 lat i więcej 2. „Starzenie się” społeczeństwa 3. Zanieczyszczenie środowiska, przede wszystkim w zakresie emisji zanieczyszczeń gazowych 4. Zagrożenie powodziowe, w tym związane z niedrożnością urządzeń melioracyjnych 5. Wykluczenie internetowe znacznej ilości terenów 6. Niska dostępność transportowa z niektórych punktów Obszaru do Wrocławia oraz pomiędzy poszczególnymi ośrodkami Obszaru 7. Słaba zewnętrzna dostępność transportowa Obszaru m.in. Wrocławia 8. Słabo rozwinięte e-usługi 9. Dysproporcje przestrzenne w zakresie obecności instytucji otoczenia biznesu 10. Dysproporcje przestrzenne w zakresie obecności podmiotów współpracujących z nauką 11. Występowanie zdewastowanych i zaniedbanych terenów i obiektów

dobre wyposażenie szkół i przedszkoli 14. Wysoki odsetek pracujących w usługach, w tym usługach wyższego rzędu 15. Różnorodność zasobów i zróżnicowanie specjalizacyjne 16. Zdywersyfikowana struktura branżowa gospodarki.	wymagających rewitalizacji, w tym obiektów zabytkowych 12. Dysproporcje przestrzenne w wyposażeniu i jakości infrastruktury technicznej, społecznej i instytucjonalnej 13. Dysproporcje przestrzenne w zakresie popytu na rynku pracy 14. Niedobór pracowników z wykształceniem technicznym, (w tym średnim zawodowym i zasadniczym zawodowym) 15. Niski stopień mobilności przestrzennej i zawodowej kadr 16. Niska skłonność przedsiębiorców i władz lokalnych do wdrażania innowacji 17. Słaba promocja atrakcji turystycznych Obszaru 18. Niski potencjał kapitałowy przedsiębiorców lokalnych, przekładający się na stosunkowo niskie rozmiary inwestycji 19. Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura opieki nad osobami zależnym 20. Niedobór miejsc w ośrodkach dla osób doświadczających przemocy
Szanse	**Zagrożenia**
1. Możliwości pozyskiwania dofinansowania projektów z funduszy Unii Europejskiej 2. Wsparcie Unii Europejskiej i krajowe nakierowane na rozwój zasobów ludzkich, wzmacnianie spójności terytorialnej oraz ochronę środowiska 3. Włączenie w europejskie sieci transportowe 4. Rozwój odnawialnych źródeł energii 5. Współpraca z gminami i miastami partnerskimi 6. Napływ ludności spoza Obszaru 7. Napływ wykształconych i doświadczonych kadr z zagranicy 8. Postrzeganie Wrocławia i niektórych gmin Obszaru jako jednych z wiodących w Polsce w zakresie rozwoju	1. Brak nowych rozwiązań systemowych w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej 2. Nieuregulowane stosunki własnościowe w odniesieniu do licznych nieruchomości 3. Niezadowalający stopień decentralizacji finansów publicznych 4. Przerzucanie kosztów finansowania zadań publicznych na samorząd terytorialny 5. Niestabilność i niska przejrzystość prawa i decyzji politycznych 6. Niewykorzystanie możliwości, jakie daje partnerstwo publiczno-prywatne 7. Wysoka atrakcyjność inwestycyjna, turystyczna i do zamieszkania regionów sąsiadujących w kraju i za granicą 8. Słaba pozycja Polski w zakresie B+R

9. Przebudowa, rozbudowa i modernizacja połączeń drogowych i kolejowych w Polsce 10. Rozwój bezpośrednich inwestycji zagranicznych w wymiarze światowym 11. Rozwój turystyki międzynarodowej	9. Niż demograficzny dotyczący roczników rozpoczynających studia wyższe 10. Przenoszenie siedzib zarządów dużych przedsiębiorstw poza Obszar 11. Niski stopień kojarzenia Obszaru jako całości 12. Niski poziom znajomości Obszaru za granicą

Źródło: opracowanie własne

Reasumując, diagnoza wykazała problemy, których rozwiązanie jest zgodne z założeniami strategii *EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*. Są to m.in. problemy związane ze: zwiększaniem zatrudnienia, wspieraniem działalności badawczo-rozwojowej, redukcją emisji dwutlenku węgla, wspieraniem edukacji oraz kształcenia ustawicznego, a także zwalczaniem z ubóstwa[3]. Z drugiej strony WrOF posiada cechy (omówione w analizie), które zgodnie ze wspomnianą strategią *EUROPA 2020* są podstawą do podwyższania konkurencyjności gospodarki Unii Europejskiej do 2020 roku.

[3] Komunikat Komisji: *EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Komisja Europejska, Bruksela, 3.3.2010, KOM(2010) 2020 wersja ostateczna, s. 12.

4. Strategia ZIT WrOF (Cel główny, Priorytety, Działania)

4.1. Strategia ZIT WrOF

W obliczu zjawisk globalizacji procesów gospodarczych oraz przemian cywilizacyjno-kulturowych, zmierzających do wykształcenia społeczeństw informatycznych, tylko silne jednostki przestrzenno-gospodarcze są w stanie sprostać europejskiej i światowej konkurencji. Podstawowym i generalnym zadaniem realizacyjnym Strategii Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF) powinno być dążenie do zapewnienia ciągłości procesów rozwoju na jej obszarze. Tak wyznaczone zadanie powinno być realizowane w ramach celu nadrzędnego, którego istota powinna sprowadzać się do integrowania struktur wewnętrznych obszaru dla stworzenia spójnej przestrzeni, powiązanej szeregiem relacji na płaszczyźnie społecznej i ekonomicznej oraz w przekrojach funkcjonalnych. Proces ten powinien przebiegać w taki sposób, aby każdy z zasadniczych elementów struktury obszaru wpływał pozytywnie na realizację celu nadrzędnego Strategii WrOF oraz aby w sposób możliwie jak najskuteczniejszy ograniczyć lub rozładować występujące obiektywnie konflikty celów mogące wystąpić pomiędzy podmiotami wchodzącymi w jego skład. Spójna przestrzeń WrOF jako organizmu społeczno-gospodarczego rozumiana jest wielopłaszczyznowo (w rozumieniu nomenklatury UE) i stanowić będzie w perspektywie podstawę do osiągnięcia wysokiej jakości życia mieszkańców WrOF.

Działania podjęte w ramach realizacji strategii WrOF powinny dążyć do rozwijania w każdej jednostce administracyjno-przestrzennej przypisanych ze względów historycznych oraz wykreowanych w dobie obecnej zbiorów funkcji. Funkcje te, świadomie i odpowiednio ukształtowane przyczynią się do funkcjonowania WrOF jako jednego organizmu społeczno-gospodarczego, czyli w myśl współczesnego postrzegania zjawisk przestrzennych, przyczynią się do ukonstytuowania WrOF, właśnie w sensie bardziej funkcjonalnym niż administracyjnym. W obecnych uwarunkowaniach prawno-organizacyjnych podstawę sukcesu realizacyjnego Strategii WrOF stanowić powinna współpraca na zasadach partnerstwa wszystkich jednostek samorządu terytorialnego tworzących ten obszar.

Procesy integracyjne WrOF dotyczą czterech podstawowych, wyselekcjonowanych priorytetów integracji, stanowiących zarazem przedmiot oddziaływania władz samorządowych.

Jeden z priorytetów rozwojowych Strategii WrOF dotyczyć powinien stworzenia szeroko pojętego systemu komunikacyjnego w ramach wspólnej polityki przestrzennej i komunikacyjnej. Bez kompleksowych rozwiązań tych problemów nierealna jest perspektywa skutecznego i aktywnego dynamizowania procesów rozwoju obszaru WrOF. Bariery komunikacyjne stanowiły i nadal stanowią jeden z najważniejszych czynników ograniczających aktywność dużych kompleksów urbanistycznych, a ich znoszenie jest w świadomości społecznej jednym z najważniejszych przejawów działań prospołecznych. W ten sposób ten kluczowy element gospodarki przestrzennej został wyeksponowany jako warunek konieczny dla realizacji kolejnych wyzwań rozwojowych. Skok cywilizacyjny i zwiększenie materialnego uposażenia społeczeństwa WrOF oraz związane z nimi zmiany ilościowe i jakościowe w zakresie komunikacji indywidualnej (w tym zwielokrotnienie liczby użytkowników dróg dojazdowych do centrum obszaru) pociągają nowe wyzwania. Dotyczą one stworzenia efektywnego, bezpiecznego i przyjaznego dla środowiska systemu dróg, a także zapewnienia dobrej łączności komunikacyjnej WrOF z regionem, a także w szerszej skali przestrzennej (w ramach kraju i Unii Europejskiej). W tym obszarze widoczny jest niski standard techniczny i funkcjonalny większości dróg oraz brak obwodnic kluczowych miast obszaru, w tym Wrocławia. Mimo podjętych działań związanych z tworzeniem spójnej sieci

transportowej WrOF całego procesu nie należy uznawać za zakończony. Kolejny problem w tym obszarze dotyczy problemów komunikacyjnych w centrum WrOF. Działania podejmowane w tym zakresie powinny dotyczyć przede wszystkim polepszania istniejącego systemu komunikacji zbiorowej, zastępującego w pewnym zakresie indywidualny ruch samochodowy. Widoczny jest w dalszym ciągu brak nowoczesnego, przyjaznego dla środowiska taboru oraz niewystarczająca integracja różnych rodzajów transportu w układzie miejskim i podmiejskim.

Obok komunikacji i ładu przestrzennego, do pozostałych, równoważnych sfer koniecznych oddziaływań objętych Strategią WrOF należy zaliczyć ochronę i kształtowanie środowiska, w tym ochronę przeciwpowodziową, podstawową infrastrukturę techniczną i informatyczną, ochronę dziedzictwa przyrodniczego, pozyskiwanie na obszarze WrOF w większym zakresie energii ze źródeł odnawialnych oraz ograniczanie niskiej emisji.

Na obszarze WrOF widoczne są dysproporcje w poziomie wyposażenie w podstawową infrastrukturę technologii informacyjno-komunikacyjnych. Większy dostęp występuje na obszarach miejskich. Dlatego szczególna uwaga powinna być poświęcona na upowszechnienie dostępu do sieci internetowej mieszkańcom obszarów położonych poza centrum WrOF.

W obszarze gospodarczym sytuacja społeczno-gospodarcza nie tylko WrOF, ale całej gospodarki narodowej uległa diametralnym zmianom. Bez wątpienia zmiany te są związane z ugruntowaniem nowego czynnika kluczowego w działalności społeczno-gospodarczej, a mianowicie wiedzy. Wiedza, stając się obecnie coraz istotniejszym bodźcem zmian w działalności gospodarczej, dokonuje przewartościowania pozostałych determinant jej rozwoju, co w konsekwencji prowadzi do ich rekombinacji w ujęciu szumpeterowskim. Równocześnie, jak to uzasadnia Toffler, jest ona uniwersalnym substytutem wszystkich innych czynników produkcji (przede wszystkim zasobów materiałowych i transportowych)[4]. W efekcie coraz powszechniej zaczęto podkreślać formowanie się nowej gospodarki, w której to wiedza odgrywa podstawowe znaczenie. W kontekście dotychczasowych rozważań ważne jest, żeby pamiętać o tym, iż uczenie się, czyli nabywanie nowej wiedzy nie jest wystarczającym elementem do osiągnięcia sukcesu gospodarczego, jednak bez wiedzy i uczenia się jakikolwiek rozwój, a tym bardziej sukces w dłuższym czasie jest praktycznie nie możliwy do osiągnięcia. Zarówno wiedza poszczególnych jednostek, organizacji, regionu czy całego społeczeństwa jest istotna z punktu widzenia funkcjonowania całego obszaru. Dlatego właśnie na władzach publicznych spoczywa obowiązek budowy systemu interakcji, w którym proces uczenia będzie odbywał się w powtarzalnych kontaktach między jednostkami o różnym statusie. Wynika to z faktu, że tylko władza publiczna jako jeden z nielicznych podmiotów we współczesnych realiach jest zdolna zbudować i koordynować sprawny system pozyskiwania, gromadzenia i przekazywania wiedzy z jednej strony oraz wzmacniać te zjawiska w pozostałych sektorach (prywatnym i nowo kształtującym się społecznym). Z uwagi na liczne uczelnie wyższe zlokalizowane w centrum WrOF, odpowiedzialne na sferę badawczo-rozwojową szczególne ważne i uzasadnione jest podejmowanie działań usprawniających współpracę pomiędzy strefą nauki i przedsiębiorczości. Istotne miejsce w strukturze WrOF zajmuje sektor MSP, tutaj również lokuje się kapitału zagranicznego, który coraz częściej, poszukuje wysoko wykwalifikowanej kadry. Uzasadnione jest podejmowanie działań wspierających przedsiębiorczość WrOF, w tym szeroko rozumiane instytucje otoczenia biznesu.

---

[4] A. Toffler, H. Toffler, *Budowa nowej cywilizacji*, Zysk i S-ka, Poznań 1996, s. 40.

Wzrastająca ranga kreatywności jako czynnika rozwoju społeczno-ekonomicznego jednostek przestrzennych, organizacji, przedsiębiorstw staje się jednym z ważniejszych wyzwań globalnej gospodarki. Sztuka i kultura stanowią o tworzeniu nowych miejsc pracy w XXI wieku, a rosnąca rola przemysłów kreatywnych przyczynia się do budowania potencjału gospodarczego miast, regionów, krajów, czego podstawę stanowi wysoki poziom kapitału ludzkiego, wielokulturowość, otwartość na innowacje, rosnący popyt na dobra i usługi o wartości kulturowej. W gospodarce kreatywnej najbardziej pożądanym czynnikiem wytwórczym pozostaje człowiek, który wykazuje tendencję do koncentracji w ściśle określonych przestrzeniach (miastach), spełniających określone kryteria w odniesieniu do pracy i zamieszkania. Atrakcyjność miasta jest siłą przyciągania ludzi kreatywnych. Ważnym wyzwaniem współczesności jest więc przyciąganie i stałe wiązanie z WrOF „klasy kreatywnej", a także określenie charakteru i siły tych relacji. Osobnym, ale nie mniej istotnym obszarem, jest budowa tożsamości w kontekście wzrastającej otwartości przestrzennej.

W płaszczyźnie społecznej, nie mniej istotnej od pozostałych, szczególna potrzeba występuję w obszarze bezrobocia. O ile centrum WrOF oferuje różne możliwości podjęcia zatrudnienia, jest to utrudnione na obszarach peryferyjnych WrOF o ściśle określonych funkcjach. Nie można pomijać w tym kontekście przyczyn wykluczania z rynku pracy części społeczeństwa, a zwłaszcza kobiet, co do których istnieje potrzeba wsparcia godzenia życia zawodowego i prywatnego (opieki nad dziećmi do 3 roku życia i seniorami).

W szerszej perspektywie równie istotne są takie obszary jak edukacja, w tym edukacja zawodowa oraz podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej, która również powinna mieć możliwości techniczne i organizacyjne dla pobudzania kreatywności na wszystkich poziomach edukacji. O poziomie cywilizacyjnym danego obszaru miejskiego decydują też takie czynniki jak poziom zaspokojenia i stopień dostępności usług medycznych dla całej społeczności WrOF, ale zwłaszcza mniej zamożnej jego części, a także dla seniorów. W przypadku tych ostatnich istotne jest także taka dbałość o ich stan psychofizyczny, aby zbyt wcześnie nie rezygnowali z uczestnictwa w rynku pracy poprzez tworzenie mechanizmów i zachęt do wykorzystywania ich doświadczenia i umiejętności.

Problemy rozwoju dużych aglomeracji miejskich dotyczą współcześnie poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz wysokiej przestępczości. Bezpieczeństwo publiczne jest istotnym warunkiem wpływającym na jakość życia mieszkańców. Wymaga istnienia odpowiednich służb, wyposażonych w odpowiednią ilość nowoczesnego sprzętu. Równocześnie istotny jest tu usprawnienie systemów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz sprzyjających włączeniu, co pośrednio ma znaczący wpływ na poziom bezpieczeństwa publicznego. Wzmacnianie tej sfery jest również istotne dla dalszego funkcjonowania WrOF.

We współczesnych uwarunkowania coraz częściej podnoszoną kwestią staje się budowanie mocnych podstaw społeczeństwa obywatelskiego, którego stan w Polsce pozostawia wciąż wiele do życzenia. Zwiększenie partycypacji obywateli w realizacji polityk publicznych oraz większa świadomość i odpowiedzialność za procesy rozwoju jest najistotniejszą składowa koncepcji *governenace*. Dlatego też wsparcie powinno być ukierunkowane na wzrost zaufania społecznego do instytucji publicznych, który przyczyniłby się do zwiększenia partycypacji społecznej.

Wszystkie wymienione powyżej obszary wsparcia powinny się wzajemnie uzupełniać. Wykształcą one w dłuższej perspektywie strukturę WrOF, będą determinować o kierunkach jej rozwoju. Dlatego chcąc w sposób skuteczny kształtować przyszłe zjawiska społeczno-gospodarcze, należy z jednej strony doprowadzić do pełnej integracji tych dziedzin, z drugiej

zaś oddziaływać w sposób kompleksowy. Należy również podkreślić, że konkurencyjność układów przestrzenno-gospodarczych wiąże się przede wszystkim z kooperacją, więc szczególnie istotna jest współpraca wszystkich podmiotów funkcjonujących w obszaru, bez której trudno będzie oczekiwać wyraźnych i zadawalających efektów w postaci przyciągania i zatrzymywania zasobów (w tym kapitałowych i ludzkich) na tym terenie. Konkretne rozwiązanie, w każdym wypadku powinno mieć charakter unikatowy i być dostosowane do indywidualnych warunków, etapu rozwoju WrOF i jego najbliższego otoczenia. Powinno też być elastyczne (nie skostniałe), czyli podatne na zmiany występujące w społeczeństwie i gospodarce, szybko adaptujące się do nich.

Wobec powyższych stwierdzeń generalne założenie strategiczne Strategii WrOF można sformułować jako jej cel nadrzędny:

„**Osiągnięcie wysokiej jakości życia społeczności Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia poprzez integrację jego przestrzeni w spójny organizm społeczno-gospodarczy**”.

4.2. Priorytety i działania ZIT WrOF

Układ celu, priorytetów i działań Strategii Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF) wypracowany został w oparciu o potrzeby zidentyfikowane w trakcie przeprowadzonych badań i konsultacji społecznych. Jednak prace nad jego sformułowaniem podporządkowane zostały pewnym ideom przewodnim i rygorom określonym w wielu dokumentach szczebla ponadnarodowego i krajowego. Takie podejście wynika m.in. z jasno określonego[5] sposobu realizacji unijnej polityki rozwoju, który zakłada, że dla osiągnięcia zaplanowanych wyników potrzeba silniejszego modelu zarządzania gospodarczego. W szczególności uwzględniona została okoliczność, iż Strategia Europa 2020 opiera się na dwóch filarach: podejściu tematycznym, łączącym ogólne priorytety i służące ich realizacji wymierne cele oraz na sprawozdaniach państw członkowskich, które mają pomóc im w opracowaniu własnych strategii powrotu do trwałego wzrostu i stabilnych finansów publicznych. W związku z tym na poziomie Unii Europejskiej, a nie lokalnym, przyjęte zostały zintegrowane wytyczne, obejmujące unijne priorytety ogólne i wymierne cele. Poszczególnym państwom członkowskim przekazane zostały specyficzne zalecenia. W przypadku niepodjęcia odpowiednich działań przewidziano zaś możliwość wystosowania ostrzeżenia i *de facto* ograniczenia wsparcia.

Z tego względu myślenie o potrzebach lokalnych czy subregionalnych w kontekście Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych zostało także w przypadku Strategii Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (WrOF) uwarunkowane osiami priorytetowymi określonymi na wyższych szczeblach. Spektrum ich jest jednak na tyle szerokie, że pozwala na sformułowanie w ich ramach kluczowych oczekiwań społeczności podmiotów zaangażowanych w prace nad przygotowaniem i wdrożeniem ZIT WrOF. Owe warunki brzegowe stworzyły z jednej strony pewne ograniczenia, ale z drugiej uporządkowały rozważania nad hierarchią własnych priorytetów i działań.

Procesy integracyjne w warunkach WrOF dotyczą czterech podstawowych, wyselekcjonowanych priorytetów, przy czym Strategia nie może operować zbytnio rozbudowanym zbiorem działań. Zakłada się, że wybór priorytetów i przypisanych im działań musi ograniczać się do niezbędnego minimum dającego jednak szansę realizacji wizji kompleksowości, zrównoważenia oraz harmonizacji rozwoju. W praktyce mają one przynieść efekt wzmocnienia procesów rozwojowych, a nie ich zastępowania.

Wobec powyższych uwarunkowań analiza zagadnień związanych z priorytetami Inwestycyjnymi, które mogą zostać wdrożone w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, zaowocowała wykrystalizowaniem przedstawionego w poniższych tabelach układu Celu nadrzędnego, Priorytetów i Działań. Uzasadnienie tej struktury znajduje się w dalszej części niniejszego dokumentu.

---

[5] *EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:PL:PDF, s.6

Cel nadrzędny Strategii ZIT MOFW	Priorytety Strategii ZIT MOFW	Działania Strategii ZIT WrOF
OSIĄGNIĘCIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA SPOŁECZNOŚCI WrOF POPRZEZ INTEGRACJĘ JEGO PRZESTRZENI W SPÓJNY ORGANIZM SPOŁECZNO-GOSPODARCZY	**1. ZINTEGROWANA PRZESTRZEŃ WrOF**	1.1. Zapewnienie spójnego z regionem, pozostałą częścią kraju i krajami Unii Europejskiej systemu komunikacyjnego WrOF
		1.2. Zastąpienie w szerokim zakresie samochodowej komunikacji indywidualnej komunikacją zbiorową w ścisłym centrum gmin należących do WrOF
		1.3. Poprawa ochrony przed klęskami żywiołowymi na obszarze WrOF
		1.4. Racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi
		1.5. Racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej zgodnie ze standardami Unii Europejskiej
		1.6. Tworzenie, utrzymanie, ochrona i integracja kompleksów przyrodniczych
		1.7. Racjonalizacja produkcji i wykorzystania energii na obszarze WrOF
		1.8. Ograniczenie barier rozwojowych WrOF w kontekście zmian klimatycznych

OSIĄGNIĘCIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA SPOŁECZNOŚCI WrOF POPRZEZ INTEGRACJĘ JEGO PRZESTRZENI W SPÓJNY ORGANIZM SPOŁECZNO-GOSPODARCZY	**2. INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA WrOF**	2.1. Rozwój nowoczesnej, wielofunkcyjnej i zdywersyfikowanej podmiotowo i przedmiotowo struktury gospodarczej WrOF
		2.2. Wspieranie działań związanych ze wzrostem innowacyjności gospodarki oraz wdrażaniem i umacnianiem kooperacji nauka-gospodarka
	3. INFRASTRUKTURA DLA SPOŁECZNOŚCI WrOF	3.1. Podniesienie jakości życia mieszkańców WrOF
		3.2. Zwiększenie konkurencyjności WrOF jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku
	4. SPOŁECZNOŚĆ AKTYWNA I AKTYWNOŚĆ DLA SPOŁECZNOŚCI WrOF	4.1. Zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie zatrudnienia na terenach oddalonych od centrum WrOF
		4.2. Osiągnięcie wysokiego poziomu zaopiekowania zdrowotnego i społecznego oraz poczucia bezpieczeństwa publicznego na terenie WrOF
		4.3. Pobudzanie aktywności i kreatywności społecznej na rzecz WrOF
		4.4. Wzrost zaufania społecznego do instytucji publicznych i kreowanie budowy społeczeństwa obywatelskiego

PRIORYTET 1. Zintegrowana przestrzeń WrOF

W dokumentach strategicznych dotyczących integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej aglomeracji wrocławskiej (obejmującej szerszy zakres terytorialny niż WrOF) eksponowano od początku XXI wieku przebudowę szeroko pojętego systemu komunikacyjnego w ramach wspólnej polityki przestrzennej i komunikacyjnej. Wielki wysiłek lobbystyczny, organizacyjny i finansowy przyczynił się do realizacji przedsięwzięć, które już obecnie skutkują lub w perspektywie krótkookresowej skutkować będą rozwiązaniem kluczowych ówcześnie problemów w tym zakresie. Dotyczy to przede wszystkim budowy obwodnic głównych miast aglomeracji, w tym Wrocławia. Nie należy jednak tego procesu postrzegać jako zakończonego, gdyż część ważnych koncepcji pozostaje nadal w fazie planowania. Zidentyfikowany w trakcie analiz regionalnych Wrocławski Obszar Funkcjonalny stanowi swoisty rdzeń szerzej rozpatrywanego obszaru metropolitalnego. Rdzeń, w którym jednak ujawniają się problemy wynikające z niepełnej integracji przestrzennej. Należy przez to rozumieć szereg wyzwań związanych z nadal niewystarczającą dostępnością komunikacyjną, szeroko pojętymi zagadnieniami ładu przestrzennego i środowiskowego, ale także z brakami w zainwestowaniu w infrastrukturę techniczną.

Wyzwania stojące przed władzami lokalnymi precyzujemy w postaci ośmiu Działań, których układ koresponduje z wynikami diagnozy jakościowej i ilościowej przeprowadzonej na omawianym obszarze oraz z możliwościami realizacyjnymi w ramach wytycznych wyższego szczebla.

DZIAŁANIE 1.1. Zapewnienie spójnego z regionem, pozostałą częścią kraju i krajami Unii Europejskiej systemu komunikacyjnego WrOF

Opis Działania

Na obszarze WrOF nadal występują dysproporcje w dostępności do ogólnokrajowej i europejskiej sieci komunikacyjnej, które można zidentyfikować jako problem ograniczonej mobilności subregionalnej. Problemy te koncentrują się w gminach o wyraźnie dodatniej dynamice ludnościowej w ostatniej dekadzie (Jelcz-Laskowice, Wisznia Mała, Czernica, Długołęka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Siechnice i Żórawina). Ze względu na specyfikę zagospodarowania przestrzeni i wynikającego z niej układu komunikacyjnego dotyczy to także wschodniej części Wrocławia. Realizacja tego działania powinna skutkować uzyskaniem efektywniejszego, bezpiecznego i przyjaznego dla środowiska systemu dróg, który zapewni zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (7.2)**:** zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T

Źródła finansowania	– środki EFRR przekazane do ZIT z puli regionalnego programu

	operacyjnego – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów[6]:	– budowa, przebudowa dróg wojewódzkich, na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z siecią TEN-T, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach (BRD, ITS) – pozostałe drogi, zgodnie z kontraktem terytorialnym oraz w przypadku dróg lokalnych zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa.
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST
Grupy docelowe	mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	85% kosztów kwalifikowanych
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

Ponadto cele Działania 1.1. Strategii ZIT WrOF będą wdrażane poprzez bezpośrednie aplikowanie beneficjentów z obszaru funkcjonalnego WrOF do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w procedurze określonej przez Instytucję Zarządzającą powyższym programem. W ramach działania przewiduje się zgłoszenia projektów kluczowych do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

[6] W całym dokumencie na podstawie linii demarkacyjnej. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

DZIAŁANIE 1.2. Zastąpienie w szerokim zakresie samochodowej komunikacji indywidualnej komunikacją zbiorową w ścisłym centrum gmin należących WrOF

Opis Działania

Odciążenie ścisłego centrum WrOF w zakresie ruchu tranzytowego, a przede wszystkim transportu ciężarowego, uzyskane dzięki realizacji Autostradowej Obwodnicy Wrocławia oraz tzw. Wschodniej Obwodnicy Wrocławia usunęło tylko cześć problemów/zatorów komunikacyjnych. Zorganizowany transport publiczny powinien wykraczać poza granice jednego miasta i pozwalać na skomunikowanie centralnego ośrodka miejskiego z otaczającym go obszarem funkcjonalnym. Rozwiązanie takie ma pośredni wpływ na funkcjonowanie systemu transportowego w całym subregionie. WrOF nadal posiada ograniczenia w tej dziedzinie, ale istnieją także rezerwy w zakresie rozbudowy struktur transportu zbiorowego. Centra przesiadkowe i multimodalne, np. zlokalizowane wokół Stadionu Miejskiego we Wrocławiu nie spełniają w wystarczającej mierze swojego zadania. Popularność mieszanych form dojazdów jest nadal niewystarczająca, o czym świadczą badania wskazujące na znaczne obciążenie ścisłego centrum, także w godzinach szczytów komunikacyjnych, ruchem pojazdów rejestrowanych poza Wrocławiem. Dlatego konieczne jest zintegrowanie działań poszczególnych jednostek tworzących WrOF w kierunku rozbudowy i zróżnicowania oferty systemów zrównoważonego transportu miejskiego. Przy tym należy podjąć działania zarówno adaptacyjne, jak i mobilizujące do pożądanych zachowań. Postulowany jest dalszy rozwój przyjaznych dla środowiska i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym w szczególności rozwój systemów multimodalnych i rozbudowy centrów przesiadkowych. Dotyczy to przede wszystkim Wrocławia oraz wszystkich gmin bezpośrednio z nim sąsiadujących.

Integracyjne inicjatywy mogą także objąć zadania dalszej modernizacji i rehabilitacji sieci kolejowej, a zwłaszcza infrastruktury dworcowej i przystankowej poza siecią TEN-T oraz ewentualnie zakup i bądź modernizację taboru kolejowego. Dla osiągnięcia pożądanych rezultatów konieczne jest również realizowanie zadań służących dalszemu upowszechnieniu wspólnych planów taryfowych (w postaci np. biletu aglomeracyjnego) przez łączenie tych ofert możliwościami korzystania z różnych usług publicznych w ramach WrOF.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (4.5)**:** promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, w tym wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowania odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygacyjnych

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (7.4) **:** rozwój i rehabilitacja kompleksowego, nowoczesnego i interoperacyjnego systemu transportu kolejowego

Nie przewiduje się przekazania środków z budżetu RPO WD 2014-2020 do budżetu ZIT WrOF na realizację działania. Cele Działania 1.2. Strategii ZIT WrOF będą wdrażane poprzez bezpośrednie aplikowanie beneficjentów z obszaru funkcjonalnego WrOF do

Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 i Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w procedurze określonej przez Instytucje Zarządzające powyższymi programami. W ramach działania przewiduje się zgłoszenie projektów kluczowych do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

DZIAŁANIE 1.3. Poprawa ochrony przed klęskami żywiołowymi na obszarze WrOF

Opis Działania

Występujące od końca XX wieku nasilenie zjawisk powodziowych na obszarze całego Dolnego Śląska, a WrOF w szczególności, skutkuje większymi potrzebami w zakresie ochrony przeciwpowodziowej. Obserwowalne są już pewne pozytywne efekty zainteresowania tą problematyką, chociaż główne inwestycje mają charakter odtworzeniowy po powodzi z 1997 roku (chodzi głównie o inwestycje we Wrocławiu, w gminie Siechnice i Czernica). Jedną z niewielu nowych inwestycji jest budowa nowego wału przeciwpowodziowego na osiedlu Kozanów we Wrocławiu. Potrzeby jednak w tym zakresie wykraczają poza dotychczasowe możliwości JST zaangażowanych w WrOF. Dotyczy to w szczególności już wymieniowych gmin, ale także gmin Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Długołęka i Miękinia. Zgodnie z logiką unijną dla tych podmiotów promowane powinny być inwestycje ukierunkowane na konkretne rodzaje ryzyka i zapewniających odporność na klęski żywiołowe. Jednocześnie dla całego WrOF uzasadnione jest stworzenie systemu zarządzania klęskami żywiołowymi umożliwiającego współpracę i koordynację działań ratowniczych z systemami jednostek wojewódzkich i krajowych.

W spektrum tego działania mieszczą się zatem wszelkie zintegrowane działania obejmujące organizację systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych (w tym doposażenie sprzętowe jednostek ratowniczych) i usuwania skutków katastrof (w tym sprzyjające integracji systemów publicznych z działaniami Ochotniczej Straży Pożarnej).

Ponadto w ramach tego Działania rekomendowane jest zintegrowanie projektowania i utrzymywania systemu melioracji. Realizowane wspólne działania powinny mieć zarówno charakter odtworzeniowy (zwłaszcza w zakresie rekultywacji systemu rowów nawadniająco-odwadniających), jak i obejmować nowe inwestycje. W tym przypadku chodzi zwłaszcza o obiekty małej retencji z uwzględnieniem programowanych zbiorników ujętych już w różnych dokumentach szczebla regionalnego (np. w „Programie Małej Retencji Wodnej w Województwie Dolnośląskim") zlokalizowanych na terenie gmin Czernica, Miękinia i Siechnice oraz nowych lokalizacji.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (5.2)**:** promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi

Źródła finansowania	– środki EFRR przekazane do ZIT z puli regionalnego programu operacyjnego

	– współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategii ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów:	– rozwój form małej retencji – kompleksowe projekty realizowane przez beneficjentów na obszarze 1 województwa – organizacja systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych (głównie sprzęt do powadzenia akcji ratowniczych (wyposażenie jednostek ratowniczych) i usuwania skutków katastrof (w zależności od beneficjenta - na poziomie regionalnym – Ochotnicza Straż Pożarna) – Inwestycje mające na celu ochronę obszarów ze średnim ryzykiem powodziowym (zgodnie z mapami ryzyka powodziowego). – realizacja kompleksowych inwestycji związanych z oceną ryzyka wystąpienia powodzi i zarządzania tym ryzykiem – wykonanie zabezpieczeń obiektów już istniejących (kompleksowe remonty, dostosowanie do obowiązujących standardów, rozbiórki obiektów, których technologiczna żywotność dobiegła końca bądź zagrażają bezpieczeństwu ekologicznemu i społecznemu)
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST – ochotnicza Straż Pożarna
Grupy docelowe	mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	85% kosztów kwalifikowanych
Termin realizacji (lata)	Od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

Ponadto cele Działania 1.3. Strategii ZIT WrOF będą wdrażane poprzez bezpośrednie aplikowanie beneficjentów z obszaru funkcjonalnego WrOF do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w procedurze określonej przez Instytucje Zarządzającą.

DZIAŁANIE 1.4. Racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi

Opis Działania

Dla WrOF racjonalizacja gospodarki odpadami jest jednym z zadań priorytetowych, gdyż skala emisji odpadów komunalnych wymusza niejako podjęcie kompleksowej strategii w tym zakresie. Jako kluczowe uwarunkowanie prawno-organizacyjne i inwestycyjne należy tu potraktować okoliczność, iż wprowadzona reforma systemu gospodarki odpadami wymaga poniesienia znacznych nakładów celem doprowadzenia lokalnych systemów do wymogów zarówno ustawy, jak i wojewódzkich planów gospodarki odpadami.

Zadania z tym związane wpisują się w logikę ZIT, szczególnie w przypadku, gdy miejski obszar funkcjonalny objęty ZIT jest zbieżny z terenem obsługiwanym przez daną regionalną instalację przetwarzania odpadów komunalnych. W przypadku WrOF taka zbieżność nie występuje, gdyż wg podziału wynikającego z Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012 gminy tworzące ten obszar zostały przypisane do trzech dolnośląskich regionów gospodarki odpadami, w tym gmina Sobótka do regionu południowego, gminy Czernica, Jelcz-Laskowice, Siechnice i Żórawina do regionu wschodniego, a pozostałe (oprócz gmin Oleśnica (w) i Oleśnica (m), które zgłosiły akces do województwa wielkopolskiego) do regionu północno centralnego. Zgodnie z założeniami nowego systemu gospodarowania odpadami, wszystkie wytworzone zmieszane odpady komunalne, selektywnie zebrane odpady zielone i inne bioodpady oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania w granicach jednego regionu muszą być również odpowiednio przetworzone i zagospodarowane w tym regionie. Jednak odpady zebrane selektywnie mogą być przetwarzane i zagospodarowywane poza granicami regionu, w którym zostały selektywnie zebrane i w tym zakresie integracja działań na obszarze WrOF jest jak najbardziej pożądana i wskazana.

Wprowadzenie takiego systemu dla WrOF stanowić może element uatrakcyjniający i integrujący jego przestrzeń także w percepcji społecznej. Stanowiłby on jednocześnie narzędzie do wypełnienia zobowiązań wynikających z prawa unijnego.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (6.1): zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego

Cele Działania 1.4. Strategii ZIT WrOF będą wdrażane również poprzez bezpośrednie aplikowanie beneficjentów z obszaru funkcjonalnego WrOF do Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020 oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w procedurze określonej przez Instytucję Zarządzającą powyższym programem

DZIAŁANIE 1.5. Racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej zgodnie ze standardami Unii Europejskiej

Opis Działania

Należy się zgodzić z tezą, że w wielu aglomeracjach wodnościekowych nie osiągnięto poziomu oczyszczania ścieków wymaganych przez zobowiązania akcesyjne, w szczególności w zakresie podwyższonego usuwania biogenów. Istnieje możliwość realizacji tych zadań w ramach ZIT, szczególnie w przypadku, gdy obszar objęty ZIT jest zbieżny z terenem danej/danych aglomeracji wodnościekowej. Gospodarka wodościekowa WrOF wymaga podjęcia skoordynowanych działań na rzecz wykorzystania nowoczesnego potencjału istniejących oczyszczalni ścieków, w tym we Wrocławiu-Janówku, ale także dalszej rozbudowy systemu oczyszczalni, a przede wszystkim sieci. Istnieje także potrzeba koordynacji równoległej rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Ponieważ dotyczy to zarówno gmin, które notują zwiększoną antropopresją ze względu na rozbudowę infrastruktury mieszkaniowej, ale także gmin, w których procesy inwestycyjne przebiegały w omawianej dziedzinie zbyt wolno w ostatnich latach, to do objęcia tym Działaniem rekomendowany jest cały WrOF.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (6.2): zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego

Źródła finansowania	– środki EFRR przekazane do ZIT z puli RPO WD 2014-2020 w zakresie aglomeracji do 10 tys. RLM w rozumieniu Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	– kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, z uwzględnieniem inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociągowymi, w tym wyposażenie aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowę oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni, wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi – podział interwencji w oparciu o wielkość aglomeracji w obecnie aktualizowanym KPOŚK (na poziomie regionalnym aglomeracje poniżej 10 tys. RLM). – kompleksowe wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków w terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków – na obszarach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie niezasadna). – budowa i modernizacja linii wodociągowych (systemy zaopatrzenia w wodę, ujęcia i stacje uzdatniania wody) w ramach kompleksowych projektów gospodarki wodno-ściekowych w aglomeracjach poniżej 10

	tys. RLM lub gdy na danym terenie zapewniona jest sieć kanalizacyjna – zakup urządzeń i aparatury (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe), zakupu i remontu urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST
Grupy docelowe	mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	85% kosztów kwalifikowanych
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

Ponadto cele Działania 1.5. Strategii ZIT WrOF będą wdrażane poprzez bezpośrednie aplikowanie beneficjentów z obszaru funkcjonalnego WrOF do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w procedurze określonej przez Instytucję Zarządzającą powyższym programem. W ramach działania przewiduje się zgłoszenie projektu kluczowego.

DZIAŁANIE 1.6. Tworzenie, utrzymanie, ochrona i integracja kompleksów przyrodniczych

Opis Działania

Na terytorium WrOF istnieją w rozproszeniu elementy przestrzeni przyrodniczej, które wymagają rekultywacji (tereny poprzemysłowe, powojskowe), a także niezintegrowany i niedomknięty układ skojarzony z tzw. zieloną infrastrukturą. Istnieją wyraźne luki w zaspokojeniu potrzeb mieszkańców w zakresie dostępności do gminnych terenów zielonych. W szczególności dotyczy to gmin wiejskich, w których one bądź to nie występują (Czernica, Miękinia, Oleśnica), bądź lokalizacje obejmują symboliczny obszar – poniżej 1 ha (Kobierzyce, Żórawina). Spektrum zadań, które można realizować w ramach tego Działania inwestycyjnego jest zatem szerokie. Należy tu podkreślić, że w każdej z gmin WrOF podejmowane są działania na rzecz ochrony czy przywracania różnorodności biologicznej, ochrony i rekultywacja gleby, promuje się usługi ekosystemowe, w tym programu Natura 2000 oraz Zielonej Infrastruktury. Zadania w ramach Strategii ZIT dają szansę na skoordynowanie i zintegrowanie dotychczasowych wysiłków w formie jednolitych projektów o charakterze sieciowym.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (6.4): ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu natura 2000 oraz zielonej infrastruktury

Źródła finansowania	– środki EFRR przekazane do ZIT z puli RPO WD 2014-2020 – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	– podniesienie standardu bazy technicznej i wyposażenia parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000) oraz obszarów objętych ochroną w ramach NATURA 2000. Opracowywanie planów/ programów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo – projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne , ekoparki – projekty dotyczące działalności wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze wraz z promocją np. stawy widokowe, tereny wypoczynkowe, ścieżki dydaktyczne w tym obszary nadmorskie i przybrzeżne dla ich zagospodarowania na cele turystyczne – budowa i modernizacja niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych) – rozbudowa, modernizacja i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych) oraz prowadzenie, komplementarnych i uzupełniających do ogólnopolskich, kampanii informacyjno-edukacyjnych. – projekty dotyczące sporządzenia inwentaryzacji przyrodniczej gmin
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST – Lasy Państwowe – parki narodowe i krajobrazowe – organizacje pozarządowe – przedsiębiorstwa (w tym spółki z udziałem JST)
Grupy docelowe	– mieszkańcy – turyści
Poziom dofinansowania (max)	85% kosztów kwalifikowanych lub zgodnie z właściwym schematem pomocy publicznej (podstawowy poziom pomocy regionalnej wynosi 35%)
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	możliwe występowanie pomocy publicznej zgodnie z odpowiednim

	Rozporządzeniem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

Ponadto cele Działania 1.5. Strategii ZIT WrOF będą wdrażane poprzez bezpośrednie aplikowanie beneficjentów z obszaru funkcjonalnego WrOF do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w procedurze określonej przez Instytucję Zarządzającą powyższym programem.

DZIAŁANIE 1.7. Racjonalizacja produkcji i wykorzystania energii na obszarze WrOF

Opis Działania

W kontekście nowych rozwiązań systemowych związanych z gospodarką odpadami, a także w obliczu wyzwań związanych z mieszanym, miejsko-wiejskim charakterem WrOF, istnieje znaczny potencjał rozwojowy produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych. Potencjalne zadania inwestycyjne wykraczają jednak często poza możliwości lokalne (w przypadku gmin wiejskich wchodzących w skład WrOF) lub są nieadekwatne do możliwości lokalizacyjnych (to w przypadku gmin miejskich). W ramach tego Działania szczególnie uzasadnione jest zatem połączenie (‘krzyżowanie’) możliwości i potrzeb w ramach całego obszaru funkcjonalnego, przy lokalizacji inwestycji w kilku wybranych gminach. W tym przypadku problemy całego WrOF mogą być rozwiązywane dzięki koordynacji współpracy logistycznej i inwestycyjnej.

W zakresie przedsięwzięć realizowanych w ramach tego działania mieści się wytwarzanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w lokalnych jednostkach małej mocy (zwłaszcza z wykorzystaniem biokomponentów i biomasy) wraz z podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej. W szczególności chodzi tu o budowę oraz modernizację istniejących sieci umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (4.1): promowanie produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii

Źródła finansowania	– środki EFRR przekazane do ZIT z puli regionalnego programu operacyjnego – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF

Przykładowe rodzaje projektów:	– wytwarzanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej – podział w oparciu o moc instalowanej elektrowni/jednostki. Proponowany podział mocy: en. wodna (do 2 MWe), en. wiatru (do 10 MWe), en. słoneczna (do 1MWe), en. geotermalna (do 2 MWth), en. biogazu (do 1 MWe), en. biomasy (do 5 MWth), – efektywna dystrybucja ciepła z OZE (m.in. pompy ciepła, geotermia, kotłownie) – Budowa oraz modernizacja sieci umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST – przedsiębiorstwa energetyczne – przedsiębiorstwa (w tym spółki z udziałem JST)
Grupy docelowe	mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	85% kosztów kwalifikowanych
Termin realizacji (lata)	Od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (4.3): wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym

Ponadto cele Działania 1.7. Strategii ZIT WrOF będą wdrażane poprzez bezpośrednie aplikowanie beneficjentów z obszaru funkcjonalnego WrOF do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w formule projektu kluczowego w procedurze określonej przez Instytucję Zarządzającą powyższym programem.

DZIAŁANIE 1.8. Ograniczenie barier rozwojowych WrOF w kontekście zmian klimatycznych

Opis Działania

Swoista bariera rozwojowa uwarunkowana jest dostępem do infrastruktury związanej z energią elektryczną i ciepłem produkowanym i dystrybuowanym w wysokosprawnej kogeneracji. Nadal występują punktowo rozsiane na całym terytorium WrOF jednostki przestrzenne z ograniczoną dostępnością w tym zakresie. Tu również uzasadnione jest skoordynowanie inicjatyw lokalnych dla kompleksowego zaspokojenia potrzeb społeczności WrOF. W ramach tego Działania mieszczą się zatem zintegrowane inicjatywy służące rozwiązywaniu problemów środowiskowych, nie tylko lokalnych, ale pośrednio także globalnych (szczególnie klimatycznych). Operacjonalizacja polegać będzie tu zatem na stworzeniu planu gospodarki niskoemisyjnej dla wszystkich gmin wchodzących w skład WrOF, z uwzględnieniem kwestii redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Równolegle występującą tu barierą przeszkody wynikającej ze zbyt niskiego poziomu świadomości społecznej. Działanie to obejmuje zatem zadania służące dostosowaniu, adaptacji, ale też promowaniu postaw prewencyjnych do zmian klimatu, w tym prowadzenie kampanii edukacyjnych w tym obszarze.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (5.1): wspieranie wyspecjalizowanych inwestycji służących dostosowaniu do zmiany klimatu
- PRIORYTET INWESTYCYJNY (4.7): promowanie wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji w oparciu o popyt na ciepło użytkowe

Nie przewiduje się przekazania środków z budżetu RPO WD 2014-2020 do budżetu ZIT WrOF na realizacje działania. Cele Działania 1.8. Strategii ZIT WrOF będą wdrażana poprzez bezpośrednie aplikowanie beneficjentów z obszaru funkcjonalnego WrOF do Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego I na lata 2014-2020 i Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w procedurze określonej przez Instytucje Zarządzające powyższymi programami.

PRIORYTET 2. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka WrOF

Niezmiennie podstawowym czynnikiem rozwoju przestrzeni społeczno-ekonomicznej jest duże miasto charakteryzujące się zróżnicowaną strukturą gospodarczą posiadające cechy ośrodka naukowego z odpowiednim zapleczem intelektualnym. Aby jego potencjał rozwojowy mógł być w pełni wykorzystany miasto powinno być otoczone terenami względnie dobrze rozwiniętymi, czyli konieczny jest harmonijny rozwój miejskiego obszaru funkcjonalnego. Wzrastają oczekiwania i potrzeby związane ze stopniem rozwoju, który odbywa się wzdłuż już wykształconych i dopiero kształtujących się pasm rozwoju w ramach tak ujętej struktury. Ponieważ na terytorium WrOF stopniowo urealnia się perspektywa integracji przestrzennej pod względem komunikacyjnym zatem wzajemne relacje między centrum a metropolitalnym otoczeniem funkcjonalnym nabierają nowego charakteru. W coraz większym stopniu stają się powiązaniami partnerskimi, a słabną zależności hierarchiczne. W ramach ZIT warto zastosować jednak instrumenty interwencji, które mogą zadziałać w tym zakresie jako szczególny katalizator, zwłaszcza w kontekście zwiększania różnorodności i innowacyjności gospodarki obszaru funkcjonalnego.

DZIAŁANIE 2.1. Rozwój nowoczesnej, wielofunkcyjnej i zdywersyfikowanej przedmiotowo i podmiotowo struktury gospodarczej WrOF

Opis Działania

Na podstawie diagnozy możemy stwierdzić, że WrOF charakteryzuje stosunkowa stabilność prowadzonej działalności gospodarczej oraz przyrost nowych podmiotów. W większości badanych gmin i miast liczba podmiotów gospodarczych w ostatnich latach rosła, w związku z czym dotyczyło to także WrOF jako całości. Mimo spowolnienia tempa tego wzrostu w roku 2011, a nawet nieznacznego spadku liczby podmiotów w samym Wrocławiu, systematyczne i stosunkowo wysokie przyrosty w latach 2009-2012 odnotowano w gminach Długołęka, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce i Siechnice, co wskazuje na korzystny proces decentralizacji. W tych warunkach zasadna jest zintegrowanie lokalnych koncepcji i inicjatyw na rzecz opracowywania i wdrażania nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu ich internacjonalizacji, wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług, dalszego promowania przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm, w tym poprzez rozwój inkubatorów przedsiębiorczości.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (3.1): promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm;

Źródła finansowania	– środki EFRR przekazane do ZIT z puli Regionalnego Programu Operacyjnego – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	Wsparcie tworzenia MŚP (w tym producentów rolno-spożywczych): – rozwój inkubatorów przedsiębiorczości oraz ośrodków wspierających przedsiębiorczość akademicką – wsparcie inwestycyjne dla nowopowstałych firm/start-up – tworzenie nowej i rozwój istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego (w tym na obszarach powojskowych, poprzemysłowych, pokolejowych i popegerowskich): uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych, uzbrojenie terenów inwestycyjnych w media, budowa lub modernizacja układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego, kampanie promocyjne.
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST – instytucje otoczenia biznesu – przedsiębiorstwa
Grupy docelowe	– przedsiębiorstwa
Poziom dofinansowania (max)	85% kosztów kwalifikowanych lub zgodnie z właściwym schematem pomocy publicznej (podstawowy poziom pomocy regionalnej wynosi 35%)
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	Możliwe występowanie pomocy publicznej zgodnie z odpowiednim Rozporządzeniem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	Zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (3.3): wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług tworzenia produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii

Nie przewiduje się przekazania środków z budżetu RPO WD 2014-2020 do budżetu ZIT WrOF na realizacje Priorytetu Inwestycyjnego. Beneficjenci z obszaru funkcjonalnego WrOF będą aplikowali bezpośrednio do Regionalnego Programu Operacyjnego dla

Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 i Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój w procedurze określonej przez Instytucje Zarządzające powyższymi programami.

DZIAŁANIE 2.2. Popieranie działań związanych ze wzrostem innowacyjności gospodarki oraz wdrażaniem i umacnianiem kooperacji nauka-gospodarka

Opis Działania

Działania na rzecz wsparcia gospodarki innowacyjnej, opartej na wiedzy i wykorzystującej potencjał środowiska naukowego są podejmowane obecnie na wszystkich szczeblach administracyjnych. Ze względu na równoczesne występowanie szeregu sprzyjających czynników, do których zaliczyć należy przede wszystkim wielki potencjał naukowy Wrocławia, atrakcyjność inwestycyjną całego terytorium WrOF, występujące już na nim powiązania na płaszczyźnie 'nauka-gospodarka', a wreszcie z uwagi na niemal brak ograniczeń w kreowaniu form tej współpracy, za korzystne i pożądane należy uznać wykreowania zadań i projektów w ramach niniejszego Działania dla WrOF. Dywersyfikacja działań innowacyjnych umożliwia bowiem uwzględnienie specyfiki każdej jednostki samorządowej zaangażowanej we wdrażanie Strategii ZIT w tej dziedzinie. W szczególności można zaplanować inicjatywy polegające na promowaniu inwestycji przedsiębiorstw w B+I, wspieranie badań w dziedzinie kluczowych technologii, rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK oraz wspieranie zdolności MŚP do udziału w procesach wzrostu i innowacji. Potrzeby dotyczą tu całego WrOF.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (1.2): promowanie inwestycji przedsiębiorstw w B+I, rozwój powiązań między przedsiębiorstwami, centrami B+R i szkołami wyższymi (…), wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (2.2): rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (3.2) : Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MSP, w szczególności w internacjonalizacji

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (3.4) : wspieranie zdolności MŚP do udziału w procesach wzrostu i innowacji

Nie przewiduje się przekazania środków z budżetu RPO WD 2014-2020 do budżetu ZIT WrOF na realizację działania. Cele Działania 2.2. Strategii ZIT WrOF będą wdrażana poprzez bezpośrednie aplikowanie beneficjentów z obszaru funkcjonalnego WrOF do

Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 i Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój w procedurze określonej przez Instytucje Zarządzające powyższymi programami

PRIORYTET 3. Infrastruktura dla społeczności WrOF

Integrowanie struktur wewnętrznych WrOF konieczne jest dla stworzenia spójnej przestrzeni, powiązanej szeregiem relacji na płaszczyźnie społecznej i ekonomicznej oraz w przekrojach funkcjonalnych. Proces ten powinien przebiegać w taki sposób, aby każdy z zasadniczych elementów tej struktury wpływał pozytywnie na realizację wyzwań strategicznych oraz aby w sposób możliwie jak najskuteczniejszy ograniczyć lub rozładować występujące obiektywnie konflikty celów.

Kluczowym elementem w tej strukturze są warunki w jakich funkcjonuje społeczność tego obszaru. Dlatego kolejny priorytet strategiczny oscyluje wokół zagadnień związanych z odpowiednią jakością życia mieszkańców WrOF w kontekście wyzwań i potrzeb infrastrukturalnych. Chociaż każdy z wymienionych wcześniej elementów struktury przestrzennej (infrastruktura komunikacyjna, przeciwpowodziowa, związana z gospodarką odpadami, wodno-ściekowa, przyrodnicza, energetyczna, w tym ciepłownicza oraz telekomunikacyjna) służy społeczności lokalnej, to jednak można wyodrębnić część działań i zadań inwestycyjnych, które bezpośrednio wiążą się z bieżącymi problemami społecznymi i jako takie nie zostały ujęte w Priorytecie 1. Wymagają one zatem szczególnego potraktowania jako odrębny priorytet odpowiadający na potrzeby infrastrukturalne w tym zakresie. Zgrupowane zostały one w dwóch działaniach, z których pierwsze odnosi się przede wszystkim do podniesienia jakości życia osób już zamieszkujących WrOF, a drugie jest skierowane po części ‘na zewnątrz’, jako swoisty element oferty zachęcającej do osiedlania się na stałe nowych mieszkańców.

DZIAŁANIE 3.1. Podniesienie jakości życia mieszkańców WrOF

Opis Działania

Zarówno jednostki przestrzenne położone w ścisłym centrum WrOF, jak i te od niego oddalone wymagają podjęcia działań mających na celu poprawę stanu środowiska zurbanizowanego, w tym rekultywacji terenów poprzemysłowych i redukcji zanieczyszczenia powietrza. W przypadku tego ostatniego w centrum dotyczy to zanieczyszczeń wywołanych skoncentrowanym samochodowym transportem indywidualnym, a na terenach dalszych dotyczy to głównie niskiej emisji.

Na terenie całego obszaru funkcjonalnego występują w rozproszeniu miejsca wymagające rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich. Rekomendowany do objęcia wsparciem jest zatem cały obszar WrOF, chociaż kumulacja potrzeb występuje w tym przypadku we wszystkich gminach miejskich obszaru funkcjonalnego, w szczególności we Wrocławiu, w Oleśnicy i w Jelczu-Laskowicach, ale także w Trzebnicy i Obornikach Śląskich. Niemniej potrzeby rewitalizacyjne w gminach wiejskich występują także, z tym, że w większym rozproszeniu i mniejszej skali niż w miastach.

Szczególną potrzebą jest rozwój infrastruktury zdrowotnej i społecznej służącej zmniejszaniu nierówności w dostępie do tego rodzaju usług oraz przechodzeniu z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnej. W zakresie infrastruktury ochrony zdrowia za istotne także dla WrOF należy uznać inwestycje służące rozwiązywaniu

zidentyfikowanych na poziomie krajowym problemów obejmujących choroby układu krążenia, układu ruchu i onkologiczne. Z zakresie infrastruktury społecznej należy zintegrować działania, zwłaszcza podejmowane poza Wrocławiem, na rzecz inwestycji bezpośrednio wykorzystywanych przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i powiązanych z procesem aktywizacji społeczno-zawodowej oraz z deinstystucjonalizacją usług społecznych na rzecz tych osób, przez tworzenie warunków włączenia społecznego. Ważnym elementem powinien być rozwój mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego i socjalnego w powiązaniu z procesem aktywizacji społeczno - zawodowej wychowanków pieczy zastępczej (w tym: budowanie sieci rodzin zastępczych i rozwój pieczy zastępczej jako system wspierania rodziny w sytuacji występowania w niej kryzysu). W tym kontekście działanie to jest komplementarne z Działaniem 4.2.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (9.1): inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych

Źródła finansowania	– środki EFRR przekazane do ZIT z puli Regionalnego Programu Operacyjnego – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	Infrastruktura ochrony zdrowia: – odnoszące się do zidentyfikowanych na poziomie krajowym obszarów deficytowych (choroby układu krążenia, nowotworowe, układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu oddechowego, choroby psychiczne) – odzwierciedlające specyficzne zdiagnozowane potrzeby regionalne Infrastruktura usług społecznych: – inwestycje bezpośrednio wykorzystywane przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i powiązane z procesem aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstystucjonalizacji usług. – inwestycje przyczyniające się do rozwoju regionalnego i lokalnego poprzez eliminowanie barier przyczyniających się do wykluczenia – w odniesieniu do zidentyfikowanych obszarów i deficytów lokalnych – w ramach operacji kompleksowych w powiązaniu ze wsparciem EFS. – wsparcie na rzecz rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego, chronionego i socjalnego (w powiązaniu z procesem aktywizacji zawodowej i do momentu osiągnięcia samodzielności ekonomicznej) w ramach kompleksowych projektów w powiązaniu ze wsparciem EFS na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (jako wsparcie dla procesu deinstytucjonalizacji usług) – z zastrzeżeniem konieczności zapewnienia trwałości infrastruktury oraz co do zasady w oparciu o istniejącą infrastrukturę
Min. i max wartości	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na

projektów	podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST (w tym MOPS, PCPR) – organizacje pozarządowe – ZOZ
Grupy docelowe	– mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	85% kosztów kwalifikowanych lub zgodnie z właściwym schematem pomocy publicznej (podstawowy poziom pomocy regionalnej wynosi 35%)
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	możliwe występowanie pomocy publicznej zgodnie z odpowiednim Rozporządzeniem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (9.2): wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich

Źródła finansowania	– środki EFRR przekazane do ZIT z puli Regionalnego Programu Operacyjnego – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	– wsparcie wyłącznie na operacje dotyczące kompleksowej rewitalizacji wspieranej z dwóch funduszy – wybierane w oparciu o Lokalne Plany Rewitalizacji. Projekty z zakresu rewitalizacji muszą być realizowane jako zintegrowane przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów rewitalizacji danego obszaru. Ograniczenia dotyczące realizacji wybranych typów interwencji: – uzbrojenie terenów pod inwestycje i tworzenie/rozbudowa terenów inwestycyjnych, inwestycje dotyczące infrastruktury komunalnej: dopuszczalne jedynie w wyjątkowych sytuacjach (uzasadnionych spójnością realizowanej operacji – rewitalizacja tkanki mieszkaniowej - jedynie w wąskim zakresie (części wspólne wielorodzinnych budynków mieszkalnych). – co do zasady brak zgody na budowę nowych obiektów.
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych	– jednostki samorządu terytorialnego

beneficjentów	– jednostki organizacyjne JST – spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe – instytucje otoczenia biznesu – organizacje pozarządowe – inne jednostki sektora finansów publicznych
Grupy docelowe	– mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	85% kosztów kwalifikowanych lub zgodnie z właściwym schematem pomocy publicznej (podstawowy poziom pomocy regionalnej wynosi 35%)
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	możliwe występowanie pomocy publicznej zgodnie z odpowiednim Rozporządzeniem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (8.10): aktywne i zdrowe starzenie się

Źródła finansowania	– środki EFS przekazane do ZIT z puli regionalnego programu operacyjnego (w przypadku kształcenia zawodowego z puli programu nie przekazanej do ZIT) – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	– programy przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, przygotowujące do kontynuowania pracy na innych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia – realizacja populacyjnych programów profilaktycznych w kierunku wczesnego wykrywania nowotworu jelita grubego, piersi i szyjki macicy; – opracowanie i wdrożenie projektów profilaktycznych dot. chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu; – opracowanie i wdrożenie programów rehabilitacji leczniczej ułatwiających powroty do pracy oraz umożliwiających wydłużenie aktywności zawodowej; – opracowanie i wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy. – programy zdrowotne dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych, w zakresie wykraczającym poza finansowanie w ramach systemu powszechnych świadczeń zdrowotnych
Min. i max wartości	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na

projektów	podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST – organizacje pozarządowe
Grupy docelowe	– mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	100 % kosztów kwalifikowanych
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (6.5): działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, w tym rekultywacja terenów poprzemysłowych i redukcja zanieczyszczenia powietrza

	– środki EFRR przekazane do ZIT z puli regionalnego programu operacyjnego – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów:	– inwestycje dotyczące hałasu (monitoringu hałasu) – rekultywacja lub remediacja terenów zdegradowanych mająca na celu zmianę dotychczasowych funkcji przez nie pełnionych na cele inne niż środowiskowe, umożliwiająca powtórne wykorzystanie terenu – systemy pomiaru zanieczyszczeń w miastach oraz systemy informowania mieszkańców o poziomach zanieczyszczeń
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST – inne podmioty sektora finansów publicznych dysponujące terenami zdegradowanymi – organizacje pozarządowe
Grupy docelowe	mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	85% kosztów kwalifikowanych

Termin realizacji (lata)	Od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (9.7): ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym

Źródła finansowania	– środki EFS przekazane do ZIT z puli regionalnego programu operacyjnego (w przypadku kształcenia zawodowego z puli programu nie przekazanej do ZIT) – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	Działania skierowane do indywidualnych osób lub podmiotów/jednostek mające na celu zwiększenie dostępności i jakości usług. Przykładowy zakres działań może obejmować: – świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych (pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, opiekuńczych i zdrowotnych) w celu zwiększenia ich dostępności. – działania na rzecz zwiększenia jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych.
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST – organizacje pozarządowe
Grupy docelowe	– mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	100 % kosztów kwalifikowanych
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

Ponadto beneficjenci z obszaru funkcjonalnego WrOF będą aplikowali bezpośrednio do Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 i Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w procedurze określonej przez Instytucje Zarządzające powyższymi programami. Jednocześnie działaniu 3.1 przewiduje się realizacje projektów kluczowych finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

DZIAŁANIE 3.2. Zwiększenie konkurencyjności WrOF jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku

Opis Działania

Współczesne społeczne kryteria lokalizacyjne kształtuje kultura przedsiębiorczości i innowacyjności, przejawiająca się nadal silnym przywiązaniem człowieka do miejsc (w sensie przestrzennym) łączących funkcje miejsca pracy i wypoczynku. W metropoliach, których rozwój gospodarczy opiera się na wiedzy i technologii konieczne jest kreowanie przestrzeni, które można uznać za proinnowacyjne. Kryterium to spełnia tkanka miejska charakteryzująca się nowoczesnością i dbałością o jakość rozwiązań zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju. Dlatego dla całego WrOF należy przedsięwziąć działania mające na celu wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym. Szczególne znaczenie ma to w samym Wrocławiu, ale także w gminach bezpośrednio z nim sąsiadujących, gdzie dynamicznie rozwija się tkanka mieszkaniowa.

W ramach tego działania konieczny jest także stały i równomierny w skali całego WrOF rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej zapewniającej możliwość edukacji, rozwoju umiejętności i uczenie się przez całe życie. Jako strategiczne dla równomiernego i zrównoważonego rozwoju całego WrOF należy ocenić inwestycje infrastrukturalne w rozwój bazy szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego. Wynika to z konieczności zaspokojenia potrzeb społeczności WrOF, która jest poddawana procesem migracyjnym zarówno pomiędzy gminami tworzącymi ww. obszar jak i napływowi ludności spoza tego terenu. Przekłada się to na wzrost liczby uczniów co skutkuje koniecznością rozbudowy bazy oświatowej o nowe obiekty oraz prowadzenia prac związanych z rozbudową i modernizacją istniejących obiektów Równolegle należy także zaplanować inwestycje na rzecz ochrony, promocji i rozwoju dziedzictwa kulturowego i naturalnego, w tym szczególnie przez inwestycje w zintegrowaną sieć instytucji kultury oraz obiektów zabytkowych oraz przez wsparcie i rozwój centrów informacji kulturalnej i promocji kultury.

Dostęp do sieci internetowej dzięki rozwojowi sieci komercyjnych, w tym dzięki rozwojowi oferty operatorów sieci telefonii komórkowej, a także dzięki postępowi technologicznemu, stale się powiększa. Nadal jednak istnieją potrzeby dotyczące mniej zamożnej części społeczeństwa, a zwłaszcza dzieci, młodzieży i seniorów z rodzin ubogich czy zagrożonych ubóstwem, dla których dostęp do nowych technologii jest utrudniony. W poszczególnych gminach WrOF nierównomierny jest rozkład możliwości korzystania przez uczniów z komputerów z dostępem do Internetu. Korzystnie na tym polu wygląda sytuacja w gminach wiejskich z małymi szkołami jak gminy Oleśnica, Wisznia Mała i Żórawina, a wśród miast w gminie Kąty Wrocławskie, w których przypada ok. 5 uczniów na jedno stanowisko. Jednak w pozostałych podmiotach wskaźnik ten jest znacznie mniej korzystny, gdyż zwykle od 10-15 uczniów przypada na 1 komputer z dostępem do Internetu (ale nawet do ponad 30

w gminie Siechnice). Istnieją też znaczne potrzeby w zakresie korzystanie z publicznych punktów dostępowych do sieci WiFi.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (6.3): Ochrona promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Źródła finansowania	– środki EFRR przekazane do ZIT z puli Regionalnego Programu Operacyjnego – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	– ochrona zabytków – rozwój zasobów kultury (w tym poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury)
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST – instytucje kultury – organizacje pozarządowe – kościoły i organizacje religijne/wyznaniowe
Grupy docelowe	– mieszkańcy – turyści
Poziom dofinansowania (max)	85% kosztów kwalifikowanych lub zgodnie z właściwym schematem pomocy publicznej (podstawowy poziom pomocy regionalnej wynosi 35%)
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	możliwe występowanie pomocy publicznej zgodnie z odpowiednim Rozporządzeniem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

W ramach Priorytetu Inwestycyjnego przewiduje się zgłoszenie projektów kluczowych do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (10.4): inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej

Źródła finansowania	– środki EFRR przekazane do ZIT z puli Regionalnego Programu Operacyjnego – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	– infrastruktura szkolnictwa zawodowego (poza szkolnictwem wyższym) – infrastruktura szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego – komplementarne i zintegrowane inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie – infrastruktura przedszkolna – rozwój usług dydaktycznych świadczonych przez instytucje popularyzujących naukę i innowacje dla osób uczących się
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST – inne podmioty będące organami prowadzącymi szkoły
Grupy docelowe	– mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	85% kosztów kwalifikowanych
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (2.3): wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji, e-learningu, e-integracji, e-kultury i e-zdrowia.

Źródła finansowania	– środki EFRR przekazane do ZIT z puli Regionalnego Programu Operacyjnego – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	– wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych szczebla regionalnego/lokalnego oraz zwiększenie do nich dostępu dla

	obywateli, w tym m.in. projektów z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-edukacji, e-kultury, systemów informacji przestrzennej – wsparcie digitalizacji zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego/lokalnego, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do tych zasobów – rozwój infrastruktury informatycznej, w tym aplikacji i systemów bazodanowych, służących poprawie efektywności zarządzania oraz upowszechnianiu komunikacji elektronicznej w instytucjach publicznych (np. podpis elektroniczny, elektroniczny obieg dokumentów itp.).
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST – administracja rządowa dla projektów o zasięgu lokalnym lub regionalnym
Grupy docelowe	– mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	85% kosztów kwalifikowanych
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (2.1): poszerzanie dostępu do sieci szerokopasmowych, rozwój sieci o wysokiej przepustowości i wspieranie przyjęcia nowych technologii i sieci w gospodarce cyfrowej

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (10.2): poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć

Wyżej wymienione Priorytety Inwestycyjne wdrażane będą wyłącznie w krajowych Programach Operacyjnych. Beneficjenci z obszaru funkcjonalnego WrOF będą aplikowali bezpośrednio do Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa oraz Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja i Rozwój w procedurze określonej przez Instytucje Zarządzające powyższymi programami. Ponadto w działaniu 3.2 przewiduje się realizacje projektów kluczowych finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

PRIORYTET 4. Społeczność aktywna i aktywność dla społeczności WrOF

Podstawową przesłanką, warunkującą konieczność wspierania przez społeczność lokalną i społeczności lokalnej przez władze publiczne w procesie tworzenia i rozwoju wrocławskiego obszaru funkcjonalnego, pozostaje teza, że w obliczu zjawisk globalizacji procesów gospodarczych oraz przemian cywilizacyjno-kulturowych, zmierzających do wykształcenia społeczeństw informatycznych, tylko jednostki przestrzenno-gospodarcze silne w sensie społecznym są w stanie sprostać europejskiej i światowej konkurencji. Ciągła, a zarazem organiczna dla gospodarki rynkowej niepewność co do przebiegu cyklu koniunkturalnego oraz utrzymujące się, a nawet narastające zjawisko luki dochodowej (zarówno w ujęciu globalnym, krajowym i subregionalnym), sprawiają, że nie traci na aktualności teza, że „*rozwój ciągły to rozwój podtrzymywany*". Zatem kolejnym kluczowym priorytetem realizacyjnym Strategii WrOF powinno być dążenie do zapewnienia wsparcia dla ciągłości procesów rozwoju społecznego na jego obszarze. Wyzwania w tym zakresie wynikające z głębokich dysproporcji między poszczególnymi miejscowościami, a nawet osiedlami, wymagają podjęcia zróżnicowanych działań, których równoległa realizacja powinna skutkować osiągnięciem efektu synergii.

DZIAŁANIE 4.1. Zmniejszanie bezrobocia i zwiększania zatrudnienia na obszarze WrOF

Opis Działania

Chociaż, jak to wykazała diagnoza, w stosunku do roku 2003 stopa bezrobocia we wszystkich jednostkach tworzących WrOF znacząco spadła, to jednak w ostatnim okresie (co jest odzwierciedleniem tendencji ogólnokrajowej) zaczyna ona powoli wzrastać. Najwyższe wartości tego wskaźnika odnotowane zostały w gminach Oleśnica, Oleśnica – miasto, Jelcz-Laskowice i Trzebnica, a także Miękinia i Oborniki Śląskie. W szczególności tej części WrOF powinny zatem dotyczyć inicjatywy na rzecz zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników. Ze względu na narastający problem wejścia na rynek pracy dla całego obszaru funkcjonalnego należy rekomendować przedsięwzięcia na rzecz trwałej integracji na rynku pracy ludzi młodych pozostających bez pracy, w tym przez tworzenie warunków sprzyjających samozatrudnieniu, przedsiębiorczości oraz tworzeniu nowych miejsc pracy.

Na szczególne potraktowanie zasługują też kwestie równouprawnienia płci oraz godzeniu życia zawodowego i prywatnego ze względu na narastający problem starzenia się społeczeństwa. Wyzwaniem stojącym przez WrOF jest konieczność zwiększania zakresu opieki nad seniorami, w tym poprawy dostępu do usług opiekuńczych w wymiarze jakościowym i ilościowym, w tym kontekście zwłaszcza w wymiarze opieki niestacjonarnej. Rosnące w tym zakresie potrzeby wykluczają część osób (przy czym w zdecydowanej większości dotyczy to kobiet) z aktywności zawodowej na rzecz działań opiekuńczych na rzecz członków rodzin. Owo wykluczenie jest także pochodną potrzeby opieki nad dziećmi do 3 roku życia, dlatego także w tym przypadku należy uwzględnić zintegrowane działania na rzecz wspierania usług opiekuńczych. Wspólne przedsięwzięcia w tych dziedzinach mogą zapewnić zwiększenie efektywności podejmowanych działań.

Równolegle ze względu na występujący we wszystkich gminach, a narastający w znakomitej większości (oprócz gmin Sobótka i Żórawina) problem długotrwałego bezrobocia stosowne jest podjęcie inicjatyw na rzecz adaptacji pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian na rynku pracy oraz wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (8.8): Równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego

Źródła finansowania	– środki EFS przekazane do ZIT z puli regionalnego programu operacyjnego (w przypadku kształcenia zawodowego z puli programu nie przekazanej do ZIT) – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	– wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia, seniorami i osobami niepełnosprawnymi oraz poprawa dostępu do usług opiekuńczych w wymiarze jakościowym i ilościowym – wdrożenie elastycznych form zatrudnienia (work sharing, telepraca, elastyczne godziny pracy, wypożyczanie pracowników) – wspieranie aktywizacji osób powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich/wychowawczych oraz po okresie opieki nad osobami zależnymi
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne – organizacje pozarządowe
Grupy docelowe	– osoby nieaktywne zawodowo – osoby zagrożone koniecznością rezygnacji z pracy – osoby powracające na rynek pracy
Poziom dofinansowania (max)	100 % kosztów kwalifikowanych
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (8.5): zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo,

w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (8.6): trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych bez pracy, zwłaszcza tych którzy nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (NEET)
- PRIORYTET INWESTYCYJNY (8.7): samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy
- PRIORYTET INWESTYCYJNY (9.3): wspieranie przedsiębiorstw społecznych
- PRIORYTET INWESTYCYJNY (9.8): wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych

Ze względu na problematykę związaną m.in. z rynkiem pracy wyżej wymienione Priorytety Inwestycyjne wdrażane będą w większości za pośrednictwem Powiatowych Urzędów Pracy. Beneficjenci z obszaru funkcjonalnego WrOF będą aplikowali bezpośrednio do Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 w procedurze określonej przez Instytucję Zarządzającą RPO WD. Ponadto w działaniu 4.1 przewiduje się realizacje projektów kluczowych finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

DZIAŁANIE 4.2. Osiągnięcie wysokiego poziomu zaopiekowania zdrowotnego i społecznego oraz poczucia bezpieczeństwa publicznego na terenie WrOF

Opis Działania

Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, społeczną i związaną z bezpieczeństwem publicznym tworzą niejako formę, której wypełnienie treścią zależy od jakości świadczonych w nich usług. Dlatego w ramach działań ‘miękkich’ konieczne jest ze względu na zidentyfikowane potrzeby (wyartykułowane już w opisie Działania 3.1) podjęcie zintegrowanych przedsięwzięć na rzecz tworzenia i usprawniania działania systemów opieki w wymienionych dziedzinach. Ze względu na potrzeby społeczno-gospodarcze istotne jest wsparcie usług świadczonych indywidualnym osobom ukierunkowanych na wydłużenie wieku aktywności zawodowej poprzez poprawę ich kondycji zdrowotnej i społecznej. Dotyczy to zwłaszcza profilaktyki zdrowia i rehabilitacji leczniczej ułatwiających powroty do pracy, a także programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy na całym WrOF.

W ramach tego Działania pożądane jest zrealizowanie zintegrowanych zadań zapewniających ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej oraz spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym (pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, opiekuńczych i zdrowotnych) w celu zwiększenia ich dostępności.

W spektrum tego działania znajduje się też potrzeba zintegrowanych wysiłków na rzecz integracji społeczności marginalizowanych (takich jak Romowie) oraz zwalczanie, a zwłaszcza prewencja dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (9.5): integracja społeczności marginalizowanych takich jak Romowie
- PRIORYTET INWESTYCYJNY (9.6): zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną

Beneficjenci z obszaru funkcjonalnego WrOF będą aplikowali o wsparcie projektów dotyczących wyżej wymienionych Priorytetów Inwestycyjnych bezpośrednio do Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój w procedurze określonej przez właściwe Instytucję Zarządzające

DZIAŁANIE 4.3. Pobudzanie aktywności i kreatywności społecznej na rzecz WrOF

Opis Działania

Warunkiem stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w gospodarce opartej na wiedzy jest funkcjonowanie środowiska społecznego osób aktywnych i kreatywnych. W kontekście potrzeb WrOF zintegrowane działania powinny sprzyjać aktywnej integracji, której efektem powinna w sposób naturalny stać się poprawa zatrudnialności. Chodzi w tym przypadku szczególnie o zaktywizowanie tych członków społeczności WrOF, których zalicza się do osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym**.** Wspólne inicjatywy powinny być ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową, stworzenie zachęt do kontynuowania i ograniczenia przedwczesnego kończenia nauki szkolnej. Osiągnięcie tego celu jest możliwe przez zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego. Szczególną potrzebą całego MOF jest też wsparcie szkolnictwa zawodowego, w tym zwłaszcza technicznego, odpowiadającego na zmieniające się potrzeby rynku pracy, a także stworzenie efektywnego systemu przejścia z edukacji (kształcenia i szkolenia) do zatrudnienia.

Ponadto rekomendowane są działania pozwalające na wymianę doświadczeń kadry nauczycielskiej, a przez to poprawę poziomu kształcenia, rozpowszechnianie skutecznych metod nauczania na każdym poziomie kształcenia i dywersyfikację oferty edukacyjnej.

W ramach tego działania mogą być też realizowane wspólne przedsięwzięcia sprzyjające wydłużeniu okresu aktywności zawodowej i zapewnieniu lepszej jakości funkcjonowania osób starszych. Rekomendowane jest poszerzenie oferty edukacyjnej WrOF o projekty edukacji osób w wieku 50+, zwłaszcza z uwzględnieniem rozwoju kompetencji cyfrowych, dopasowane do potrzeb tej grupy wiekowej (zarówno w formie kształcenia ustawicznego jak i dedykowanych szkoleń).

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (9.4): Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności

Źródła finansowania	– środki EFS przekazane do ZIT z puli regionalnego programu operacyjnego – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	– programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej. – usługi reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej w szczególności w CIS, KIS, ZAZ, WTZ.
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne (w szczególności ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie) – organizacje pozarządowe – Centra Integracji Społecznej.
Grupy docelowe	– osoby zagrożone marginalizacją lub marginalizowane
Poziom dofinansowania (max)	100 % kosztów kwalifikowanych
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (10.1): ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego

Źródła finansowania	– środki EFS przekazane do ZIT z puli regionalnego programu operacyjnego – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi

	zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	Wsparcie skierowane do placówek przedszkolnych i szkół. Przykładowy zakres działań może obejmować: – wsparcie nauczycieli prowadzących kształcenie ogólne, specjalne i zawodowe w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego jako element wsparcia szkoły – przeciwdziałanie rozwarstwieniu społecznemu w edukacji, w tym wsparcie placówek z terenów defaworyzowanych – upowszechnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej – wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów, w tym poprzez działania służące indywidualizacji podejścia do ucznia – poprawa jakości edukacji w szkołach prowadzących kształcenie ogólne – doposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół i palcówek oświatowych – kontynuacja wdrażania założeń rządowego programu ,,Cyfrowa szkoła" w obszarach e-nauczyciel i e-szkoła,
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST – organizacje pozarządowe – Centra Integracji Społecznej. – inne podmioty będące organami prowadzącymi szkoły
Grupy docelowe	– mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	100 % kosztów kwalifikowanych
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

– PRIORYTET INWESTYCYJNY (10.3): poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy m.in. przez poprawę jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz utworzenia i rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami

Źródła finansowania	– środki EFS przekazane do ZIT z puli regionalnego programu

	operacyjnego (w przypadku kształcenia zawodowego z puli programu nie przekazanej do ZIT) – współfinansowanie krajowe
Wskaźniki	– Wskaźniki produktu i rezultatu wraz z ich wartościami docelowymi zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje projektów	Wsparcie skierowane do indywidualnych osób mające na celu zdobycie nowych, zmianę lub podniesienie ich kwalifikacji i umiejętności np. – wsparcie dla osób dorosłych, w zakresie kształcenia formalnego i pozaformalnego – rozwój wysokiej jakości szkolnictwa zawodowego –
Min. i max wartości projektów	minimalne i maksymalne wartości projektów zostaną określone na podstawie wytycznych IZ RPO WD w trakcie dalszych prac nad Strategią ZIT WrOF
Przykładowe rodzaje uprawnionych beneficjentów	– jednostki samorządu terytorialnego – jednostki organizacyjne JST – organizacje pozarządowe – Centra Integracji Społecznej. – inne podmioty będące organami prowadzącymi szkoły
Grupy docelowe	mieszkańcy
Poziom dofinansowania (max)	100 % kosztów kwalifikowanych
Termin realizacji (lata)	od 2014 do 2022
Pomoc publiczna	nie przewiduje się występowania pomocy publicznej
Tryb naboru	właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy lub pozakonkursowy zgodnie z wytycznymi IZ RPO WD 2014-2020
Wydatki kwalifikowalne	zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPO WD 2014-2020

W działaniu 4.3 przewiduje się realizacje projektów kluczowych finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

DZIAŁANIE 4.4. Tworzenie sprzyjających warunków do zwiększenia partycypacji obywateli i kreowanie budowy społeczeństwa obywatelskiego

Opis Działania

Zaufanie społeczne, w tym w szczególności do instytucji publicznych, jest postrzegane jako jedna z najważniejszych wartości utrzymujących spójność grup społecznych, w tym kontekście - społeczności WrOF. W ostatnich latach (2008-2012) wg badań CBOS w skali kraju poziom zaufania do władz lokalnych (chociaż znacznie wyższy niż do poziomu zaufania do urzędów administracji publicznej i niemal dwukrotnie wyższy niż poziom zaufania dla Rządu) podlega fluktuacjom (oscylując wokół poziomu 60% zdecydowanie ufających i 30% zdecydowanie nieufających). O poziomie tego wskaźnika decyduje wiele składowych, ale za warunki konieczne należy uznać transparentność działań władz lokalnych, a także jakość świadczonych usług i poziom poczucia upodmiotowienia społeczności lokalnej.

W ramach tego działania należy zatem integrować inicjatywy na rzecz wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji całego WrOF.

Upodmiotowienie społeczności WrOF będzie możliwe poprzez zwiększanie zachęt do partycypacji społecznej w kreowaniu założeń i kierunków rozwojowych tego obszaru w formie tworzenia i realizacji oddolnie powstających dokumentów o charakterze strategicznym.

Rozwiązania niezbędne dla wdrażania (wg Priorytetów Inwestycyjnych)

- PRIORYTET INWESTYCYJNY (9.9): Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność

Beneficjenci z obszaru funkcjonalnego WrOF będą aplikowali o wsparcie projektów dotyczących wyżej wymienionego Priorytetu Inwestycyjnego bezpośrednio do Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 w procedurze określonej przez IZ RPO WD.

5. Spójność Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego z innymi dokumentami o charakterze strategicznym i operacyjnym

Strategia Europa 2020

Założenia kluczowe Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia są zgodne z założeniami Strategii Europa 2020. W obszar rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji wpisuje się priorytet 2 Strategii WrOF *Innowacyjna i konkurencyjna* gospodarka *WrOF*. Priorytet 1 *Zintegrowana przestrzeń WrOF* zgodny jest z priorytetem strategii Europa 2020 rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywnej i korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Priorytet 3 Strategii WrOF *Infrastruktura dla społeczności WrOF* oraz Priorytet 4. Strategii WrOF *Społeczność aktywna i aktywność dla społeczności* zgodne są z priorytetem Europy 2020 rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie [7]

Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia (zwana dalej Strategią WrOF) jest zgodna z dokumentem KSRR 2010-2020, określającym cele polityki regionalnej i instrumenty ich realizacji w kontekście przestrzennym. KSRR ukierunkowuje interwencję do najważniejszych obszarów miejskich (obszarów strategicznych) utożsamianych ze stolicami województw, a także wspiera rozprzestrzenianie procesów rozwojowych na dalsze obszary województw.

Podstawowe założenie Strategii WrOF koresponduje z celem nadrzędnym KSRR: „efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym”. Przy realizacji celu strategicznego KSRR szczególna uwaga będzie zwrócona na kilka uniwersalnych zasad nowej polityki rozwoju, w które wpisują się Strategia WrOF, tj.:

- koncentracja geograficzna. Obszarami strategicznej interwencji powinny być duże aglomeracje miejskie (w tym Wrocław z obszarem funkcjonalnym), w których niezbędna jest zewnętrzna interwencja w celu lepszego wykorzystania potencjałów rozwojowych,
- koncentracja tematyczna, polegająca na ograniczeniu interwencji na wybranej kategorii działań (projektów), podnoszących poziom konkurencyjności wybranego obszaru,
- partnerstwo i współpraca. Partnerstwo rozumiane jest tutaj jako współdecydowanie i współudział podmiotów publicznych i innych

[7] *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie*, MRR, lipiec 2010, http://www.mrr.gov.pl/aktualnosci/polityka_rozwoju/Documents/KSRR_13_07_2010.pdf

aktorów życia społeczno-gospodarczego w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć. Dotyczy to konsultacji społecznych, a także współpracy przy realizacji konkretnych projektów w ramach ZIT,
- zintegrowane podejście terytorialne. Dotyczy m.in. uwzględniania w procesach rozwojowych wielu wymiarów (społecznego, ekonomicznego i przestrzennego)
- wieloszczeblowe zarządzanie, ze szczególną rolą samorządu województwa, jako podmiotu organizującego procesy rozwoju w kierunku realizacji wspólnych przedsięwzięć i działań w różnych układach terytorialnych w sposób zintegrowany.

KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku:

- wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów. W tak określony cel wpisuje się Priorytet 2 Strategii WrOF *Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka WrOF* oraz Priorytet 1 Strategii ZIT *Zintegrowana przestrzeń WrOF*.
- budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych. Priorytety zgodne z tak określonym celem to: Priorytet 1 Strategii WrOF *Zintegrowana przestrzeń WrOF* oraz Priorytet 3 *Infrastruktura dla społeczności WrOF*.
- tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie. Priorytet 4 Strategii WrOF *Społeczność aktywna i aktywność dla społeczności* zgodny jest z tak sformułowanym celem (w szczególności Działanie 4.4 *Wzrost zaufania społecznego do instytucji publicznych* oraz Działanie 4.5. *Podejmowanie i promowanie działań związanych z kreowaniem budowy społeczeństwa obywatelskiego*)

Szczególne propozycje rozwiązań zawartych w KSRR, wyznaczają założenia strategiczne Strategii WrOF, gdyż dotyczą takiego przeorientowania polityki regionalnej, aby była ona skoncentrowana na wykorzystaniu endogenicznych potencjałów wszystkich terytoriów oraz skoncentrowanie inwestycji na wybranych obszarach tematycznych i przestrzennych. Ponadto w dokumencie podkreślona jest potrzeba zwiększania spójności terytorialnej, również w skali regionalnej m.in. poprzez budowę powiązań funkcjonalnych miedzy miastami wojewódzkimi, a ich otoczeniem. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne rozumiane są jako narzędzie Komisji Europejskiej pozwalające powiązać finansowanie w ramach różnych osi priorytetowych jednego lub kilku programów operacyjnych do celów interwencji wielowymiarowych i międzysektorowych. Jest to zgodne z zapisami KSRR, w której podkreśla się potrzebę przejścia w modelu sprawowania władzy od scentralizowanego do wielopoziomowego (wieloszczeblowego).

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020[8]

Kluczowe założenie Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia w formie jej celu nadrzędnego są zgodne także ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020. Cel nadrzędny wpisuje się w cel SRWD 2020 „Nowoczesna gospodarka i wysoka jakość życia w atrakcyjnym środowisku".

Zgodność obu dokumentów dotyczy w szczególności:

– Priorytet 1 Strategii WrOF Zintegrowana przestrzeń WrOF:
- Działanie 1.1. (Zapewnienie spójnego z regionem, pozostałą częścią kraju i krajami Unii Europejskiej systemu komunikacyjnego WrOF),
- Działanie 1.2. (Uzyskanie efektywniejszego, bezpiecznego i przyjaznego dla środowiska systemu dróg) oraz
- Działanie 1.3. (Zastąpienie w szerokim zakresie samochodowej komunikacji indywidualnej komunikacją zbiorową w ścisłym centrum WrOF)

wpisują się w cel 2 obszaru interwencji SRWD 2020 Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej (który przyjmuje w SRWD najwyższą rangę, jeśli chodzi o rekomendację do realizacji).

– Priorytet 1 Strategii WrOF Zintegrowana przestrzeń WrOF:
- Działanie 1.4. (Poprawa ochrony przeciwpowodziowej na obszarze WrOF),
- Działanie 1.5. (Racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi),
- Działanie 1.6. (Racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej zgodnie ze standardami Unii Europejskiej),
- Działanie 1.7. (Utrzymanie, ochrona i integracja kompleksów przyrodniczych)
- Działanie 1.8. (Racjonalizacja produkcji i wykorzystania na obszarze WrOF energii ze źródeł odnawialnych)

są zgodne z celem 4 obszaru interwencji SRWD 2020 Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa.

– Priorytet 1 Strategii WrOF Zintegrowana przestrzeń WrOF:
- Działanie 1.9. (Ograniczenie technicznych barier rozwojowych na całym terenie WrOF, w tym upowszechnianie dostępu do sieci internetowej mieszkańcom obszarów położonych poza centrum WrOF)

wpisuje się w cel 5 obszaru interwencji SRWD 2020 Zwiększenie dostępności technologii telekomunikacyjnych.

– Priorytet 2 Strategii WrOF Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka WrOF:
- Działanie 2.1. (Rozwój nowoczesnej, wielofunkcyjnej i zdywersyfikowanej przedmiotowo i podmiotowo struktury gospodarczej WrOF)

wpisuje się w cel 3 obszaru interwencji SRWD 2020 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw zwłaszcza MŚP.

---

[8] *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020*
http://www.umwd.dolnyslask.pl/fileadmin/user_upload/Rozwoj_regionalny/SRWD/SRWD_2020-final.pdf

– Priorytet 2 Strategii WrOF Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka WrOF:

- Działanie 2.2. (Popieranie działań związanych ze wzrostem innowacyjności gospodarki oraz wdrażaniem i umacnianiem kooperacji nauka-gospodarka)

wpisuje się w cel 1 obszaru interwencji SRWD 2020 Rozwój gospodarki opartej na wiedzy.

– Priorytet 3 Strategii WrOF Infrastruktura dla społeczności WrOF:

- Działanie 3.1. (Podniesienie jakości życia mieszkańców WrOF);
- Działanie 3.2. (Zwiększenie konkurencyjności WrOF jako miejsca zamieszkiwania, pracy i wypoczynku)

wpisują się w cel 7 obszaru interwencji SRWD 2020 Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia.

– Priorytet 3 Strategii WrOF Infrastruktura dla społeczności WrOF:

- Działanie 3.3. (Pobudzanie aktywności i kreatywności społecznej na rzecz WrOF)

wpisuje się w cel 8 obszaru interwencji SRWD 2020 Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.

– Priorytet 4. Strategii WrOF Społeczność aktywna i aktywność dla społeczności:

- Działanie 4.1. (Zmniejszenie bezrobocia na terenach oddalonych od centrum WrOF)

wpisuje się w cel 6 obszaru interwencji SRWD 2020 Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników.

– Priorytet 4. Strategii WrOF Społeczność aktywna i aktywność dla społeczności:

- Działanie 4.2. (Osiągnięcie wysokiego poziomu i poczucia bezpieczeństwa publicznego na terenie WrOF),
- Działanie 4.3. (Spadek przestępczości na terenie WrOF)
- Działanie 4.4. (Wzrost zaufania społecznego do instytucji publicznych)

wpisuje się w cel 7 obszaru interwencji SRWD 2020 Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia.

– Priorytet 4. Strategii WrOF Społeczność aktywna i aktywność dla społeczności:

- Działanie 4.5. (Podejmowanie i promowanie działań związanych z kreowaniem budowy społeczeństwa obywatelskiego)

wpisuje się w cel 8 obszaru interwencji SRWD 2020 Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego[9]

Założenia kluczowe Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia są zgodne z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego, gdyż cel nadrzędny wpisuje się w następujące cele strategiczne PZPW:

- Realizacja „otwarcia na Europę" – stymulowanie i umacnianie integracji Polski i UE poprzez pokonywanie barier integracyjnych. Zgodność w tym obszarze dotyczy w szczególności budowy nowoczesnej infrastruktury technicznej oraz racjonalnego wykorzystania wody, surowców i energii (Priorytet 1 Strategii ZIT *Zintegrowana przestrzeń WrOF*)
- Kształtowanie konkurencyjności województwa poprzez tworzenie i rozwój systemu obszarów aktywizacji społecznej i gospodarczej. Płaszczyzny wspólne dotyczą podnoszenia konkurencyjności, wzmacniania przedsiębiorczości (Priorytet 2 Strategii ZIT *Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka WrOF*)
- Tworzenie warunków do poprawy jakości życia, podnoszenie standardu cywilizacyjnego społeczeństwa dla osiągnięcia wysokiego zaspokojenia poziomu potrzeb społecznych. Obszary stykowe dotyczą kształtowania relacji funkcjonalno-przestrzennych w zakresie miejsc pracy, rekreacji, zamieszkania poprzez tworzenie dobrych powiązań infrastrukturalnych (Priorytet 1 Strategii WrOF *Zintegrowana przestrzeń WrOF*) oraz wsparcia usług wyższego rzędu w tym nauki, szkolnictwa wyższego i innowacji (Priorytet 2 Strategii WrOF *Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka WrOF* oraz Priorytet 3 Strategii WrOF *Infrastruktura dla społeczności WrOF*)
- Aktywna ochrona wartości przyrodniczych i kształtowanie środowiska przyrodniczego prowadzące do realizacji ekorozwoju. Wspólna płaszczyzna dotyczy ochrony cennych zasobów przyrody (Priorytet 1 Strategii WrOF *Zintegrowana przestrzeń WrOF*)
- Integracja społeczności województwa. Zgodność dotyczy budowy i rozbudowy systemu transportowego (Priorytet 1 Strategii WrOF *Zintegrowana przestrzeń WrOF*)
- Zapewnienie warunków dla zwiększenia obronności kraju, zapobiegania awariom i klęskom żywiołowym oraz ochrona przed ich skutkami. Zgodność w tym obszarze dotyczy modernizacji i rozbudowy systemu ochrony przeciwpowodziowej (Priorytet 1 Strategii WrOF *Zintegrowana przestrzeń WrOF*).

Strategia Integracji Gospodarczo-Przestrzennej Aglomeracji Wrocławskiej

Założenia kluczowe Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia zgodne są ze Strategią Integracji Gospodarczo-Przestrzennej Aglomeracji Wrocławskiej. W szczególności dotyczy to celów nadrzędnych, które są tożsame. Priorytet 1 Strategii WrOF *Zintegrowana przestrzeń WrOF* koresponduje w pełni z przestrzenną dziedziną integracji we wszystkich kluczowych obszarach, tj.: komunikacja, ład przestrzenny, środowisko oraz infrastruktura techniczna. Priorytet 2 Strategii WrOF *Innowacyjna i konkurencyjna* gospodarka

[9] http://www.wbu.wroc.pl/pliki/pelny_tekst-PZPWD.pdf

WrOF wpisuje się w pełni w obszar ekonomiczny integracji we wszystkich wskazanych obszarach (struktura gospodarki, sektor MŚP oraz innowacyjność i konkurencyjność).

Priorytet 3 Strategii WrOF *Infrastruktura dla społeczności WrOF* oraz Priorytet 4. Strategii WrOF *Społeczność aktywna i aktywność dla społeczności* zgodne są w pełni z obszarem integracji: społeczeństwo, który określa pola integracji społeczność lokalna, bezpieczeństwo publiczne, mieszkalnictwo i tożsamość.

Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020

Założenia Strategii ZIT Wrocławskiego obszaru Funkcjonalnego są zgodne z projektem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020, gdyż priorytety i cele nadrzędne Strategii ZIT WOFW wpisują się w cele oraz osie priorytetowe RPO WD 2014-2020 tzn:

- Priorytet 1 Strategii WrOF Zintegrowana przestrzeń WrOF wpisuje się w następujące Osi priorytetowe RPO WD 2014-2020:
  - Oś 3 Gospodarka niskoemisyjna, PI: 4.1, 4.3, 4.5, 4.7;
  - Oś 4 Środowisko i zasoby, PI: 6.1, 6.2, 6.4;
  - Oś 5 Transport, PI: 7.2, 7.4.

- Priorytet 2 Strategii WrOF Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka WrOF wpisuje się w następującą Oś priorytetową RPO WD 2014-2020:
  - Oś 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, PI: 1.2, 3.1, 3.2, 3.3.

- Priorytet 3 Strategii WrOF Infrastruktura dla społeczności WrOF wpisuje się w następujące Osi priorytetowe RPO WD 2014-2020:
  - Oś 2 Technologie informacyjno- komunikacyjne, PI: 2.3;
  - Oś 4 Środowisko i zasoby, PI: 6.3;
  - Oś 6 Infrastruktura spójności społecznej, PI: 9.1, 9.2;
  - Oś 7 Infrastruktura edukacyjna: PI: 10.4;
  - Oś 8 Rynek pracy, PI: 8.10;
  - Oś 9 Włączenie społeczne, PI: 9.7

- Priorytet 4 Strategii WrOF Społeczność aktywna i aktywność dla społeczności WrOF następujące Osi priorytetowe RPO WD 2014-2020:
  - Oś 8 Rynek pracy, PI: 8.5, 8.7, 8.8;
  - Oś 9 Włączenie społeczne, PI: 9.4, 9.8;
  - Oś 10 Edukacja, PI: 10.1, 10.3.

Powyższa analiza została przygotowana na podstawie projektu RPO WD 2014-2020 z października 2013r, w związki z czym może ona ulec zmianie na skutek zmiany dokumentu źródłowego.

6. Opis przeprowadzonych konsultacji społecznych

Konsultacje społeczne prowadzone były w okresie od dnia 13.08.2013 r. do dnia 13.09.2013 r. i dotyczyły dokumentu pn. "Roboczy Projekt Programu Działań Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego". W związku z opublikowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wytycznymi pn.: „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce" nastąpiła zmiana nazwy dokumentu na „Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego", w którym uwzględniono wnioski wynikające z konsultacji społecznych.

Wersja elektroniczna konsultowanego społecznie dokumentu została umieszczony na stronach internetowych wszystkich jednostek tworzących WroF, a drukowany egzemplarz został udostępniony do wglądu w siedzibie urzędów gmin. Jednocześnie informacje o rozpoczęciu procesu konsultacji podano do publicznej wiadomości za pośrednictwem ogłoszeń w lokalnym radio i lokalnej prasie.

Dodatkowo w trakcie konsultacji społecznych odbyły się 4 otwarte spotkania:
- 04.09.2013 r. w Siechnicach w godz. 15.30-18.00 w Sali Sesyjnej Urzędu Miejskiego w Siechnicach (ul. Jana Pawła II 12). Ponadto Burmistrz Siechnic we własnym zakresie w Urzędzie Miejskim w Siechnicach w terminach 22.08.2013, 29.08.2013 oraz 11.09.2013 zorganizował konsultacje społeczne z mieszkańcami gminy Siechnice oraz przedstawicielami jednostek pomocniczych oraz Radnymi Rady Miejskiej w Siechnicach.

- 05.09.2013 r. w Kobierzycach w godz. 9.00-12.00 w Sali Błękitnej Urzędu Gminy Kobierzyce (Al. Pałacowa 1),

- 09.09.2013 r. w Długołęce w godz. 15.30-18.30 w Sali Obrad Urzędu Gminy Długołęka (ul. Robotnicza 12),

- 12.09.2013 r. we Wrocławiu w godz. 12.00-15.00 w Sali Sesyjnej Urzędu Miejskiego Wrocławia (Sukiennice 9).

Na potrzeby konsultacji utworzono stronę internetową pod adresem www.konsultacjezit.um.wroc.pl, na której został umieszczony formularz za pośrednictwem którego można było przekazywać uwagi do dokumentu.

W okresie od dnia 13.08.2013 r. do dnia 13.09.2013 r. drogą elektroniczną za pomocą formularza konsultacyjnego wpłynęło 336 uwag. Ich autorami byli głównie mieszkańcy Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, instytucje publiczne, podmioty gospodarcze oraz przedstawiciele środowisk społecznych.

Pod względem merytorycznym najwięcej uwag (194) zgłoszonych zostało do tematyki związanej z poprawą ochrony przed klęskami żywiołowymi na obszarze WrOF. W większości dotyczyły one budowy/rozbudowy kanalizacji deszczowej. Wiele uwag odnosiło się do rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich, oraz racjonalizacji gospodarki wodno-ściekowej. Do wszystkich zgłoszonych uwag zostały sformułowane rekomendacje, które następnie były przedmiotem analizy Prezydium ZIT WroF i w dalszej kolejności decyzji Komitetu Sterującego ZIT (uchwała z dnia 08.11.2013 r.). Wszystkie zgłoszone uwagi wraz ze stanowiskiem Komitetu Sterującego ZIT zostały opublikowane na stronach internetowych gmin tworzących WroF. Zatwierdzone uwagi zostały uwzględnione w dokumencie pn. „Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego".

7. Wyniki Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko

Rozdział zostanie uzupełniony po zakończeniu Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko.

8. Plan finansowy

Na podstawie z art. 99 projektu Rozporządzenia Ogólnego Parlamentu Europejskiego i Rady Zintegrowane Inwestycje Terytorialne mają zastosowanie jeżeli istnieje konieczność finansowania projektów z więcej niż jednej osi priorytetowej jednego lub kilku programów operacyjnych. Wartość środków przeznaczonych na wdrażanie tego instrumentu jest określana przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020. Ponieważ do momentu przekazania kolejnej wersji Strategii ZIT WrOF dane te nie zostały udostępnione tabela finansowa została przygotowana na podstawie analizy przekazanych przez Urząd Miasta Wrocławia projektów, które potencjalnie będą kwalifikowały się do finansowania ze środków Funduszy Strukturalnych w perspektywie finansowej 2014-2020.

W związku z powyższym przy konstruowaniu Tabeli Finansowej przyjęto następujące założenia dotyczące źródeł finansowania Strategii ZIT WrOF:

- środki udostępnione do zarządzania ZIT WrOF z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 (Budżet ZIT);
- środki Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020. Beneficjenci ZIT WrOF będą aplikować w procedurze określonej przez IZ RPO WD 2014-2020 (Budżet RPO WD 2014 – 2020);
- środki Programów Krajowych perspektywy finansowej UE 2014 – 2020. Beneficjenci z obszaru funkcjonalnego ZIT WrOF będą aplikować w procedurze określonej przez odpowiednie Instytucje Zarządzające. (Budżet Programów krajowych);
- współfinansowanie krajowe pochodzące z budżetów beneficjentów ZIT WrOF lub innych funduszy współfinansujących wkład własny.

Ponadto w trakcie spotkań przedstawicieli gmin tworzących WrOF w dniach 25.06.2013 r. oraz 18.07.2013 r zaproponowano indykatywny podział Priorytetów Inwestycyjnych do poszczególnych źródeł finansowania Strategii ZIT .

Literą X oznaczono Priorytetu Inwestycyjne, których budżety zostaną oszacowane na dalszych etapach prac nad Strategią ZIT tzn. negocjacji z Instytucją Zarządzającą. RPO WD.

Tabela finansowa

DZIAŁANIE PD ZIT WrOF	PRIORYTET INWESTYCYJNY	BUDŻET OGÓŁEM (tys. zł)	w tym (tys. zł):				WSPÓŁF. KRAJOWE (BENEFICJENCI)	
			DOTACJA	Budżet ZIT	Budżet RPO WD 2014 - 2020	Budżet Programów Krajowych	(tys. zł)	%
1.1. Zapewnienie spójnego z regionem, pozostałą częścią kraju i krajami Unii Europejskiej systemu komunikacyjnego WrOF	Priorytet 7.2. (EFRR) oprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T	1 110 994	944 345	511 979		432 366	166 649	15%
1.2. Zastąpienie w szerokim zakresie samochodowej komunikacji indywidualnej komunikacją zbiorową w ścisłym centrum gmin należących do WrOF.	Priorytet 4.5. (FS/EFRR) promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, w tym wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz	1 106 740	940 729			940 729	166 011	15%
	Priorytet 7.4. (FS/EFRR) rozwój i rehabilitacja kompleksowego, nowoczesnego i interoperacyjnego systemu transportu kolejowego	319 529	271 600			271 600,00	47 929	15%
1.3. Poprawa ochrony przed klęskami żywiołowymi na obszarze WrOF	Priorytet 5.2. (FS/EFRR) promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi	82 353	70 000	70 000			12 353	15%
1.4. Racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi	Priorytet 6.1. (FS/EFRR) zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego	132 571,29	112 685,60	112 685,60			19 886	15%

DZIAŁANIE PD ZIT WrOF	PRIORYTET INWESTYCYJNY	BUDŻET OGÓŁEM (tys. zł)	w tym (tys. zł):				WSPÓŁF. KRAJOWE (BENEFICJENCI)	
			DOTACJA	Budżet ZIT	Budżet RPO WD 2014 - 2020	Budżet Programów Krajowych	(tys. zł)	%
1.5. Racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej zgodnie ze standardami Unii Europejskiej	Priorytet 6.2. (FS/EFRR) zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego (...)	819 092	696 228	296 228		400 000	122 864	15%
1.6. Tworzenie, utrzymanie, ochrona i integracja kompleksów przyrodniczych	Priorytet 6.4. (FS/EFRR) ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej , ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu natura 2000 oraz zielonej infrastruktury	151 624	128 880	128 880			22 744	0
1.7. Racjonalizacja produkcji i wykorzystania energii na obszarze WrOF	Priorytet 4.1. (FS/EFRR) promowanie produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii	21 294	18 100	18 100			3 194	15%
	Priorytet 4.3. (FS/EFRR) wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	97 353	82 750			82 750	14 603	15%
1.8 Ograniczenie barier rozwojowych WrOF w kontekście zmian klimatycznych	Priorytet 5.1 (FS/EFRR) Promowanie wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji w oparciu o popyt na ciepło użytkowe	X	X			X	X	X
	Priorytet 4.7 (FS/EFRR) Wspieranie wyspecjalizowanych inwestycji służących dostosowaniu do zmiany klimatu	X	X		X	X	X	X

DZIAŁANIE PD ZIT WrOF	PRIORYTET INWESTYCYJNY	BUDŻET OGÓŁEM (tys. zł)	w tym (tys. zł):				WSPÓŁF. KRAJOWE (BENEFICJENCI)	
			DOTACJA	Budżet ZIT	Budżet RPO WD 2014 - 2020	Budżet Programów Krajowych	(tys. zł)	%
2.1. Rozwój nowoczesnej , wielofunkcyjnej i zdywersyfikowanej podmiotowo I przedmiotowo struktury gospodarczej WrOF	Priorytet 3.1. (EFRR) promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie	200 000	100 000	100 000			100 000	50%
	Priorytet 3.3. (EFRR) wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	X	X		X		X	X
2.2. Wspieranie działań związanych ze wzrostem innowacyjności gospodarki oraz wdrażaniem i umacnianiem kooperacji nauka-gospodarka	Priorytet 1.2. (EFRR) promowanie inwestycji przedsiębiorstw w B+I, rozwój powiązań między przedsiębiorstwami (...), wspieranie badań w dziedzinie kluczowych technologii (...)	X	X		X	X	X	X
	Priorytet 2.2. (EFRR) rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK	X	X		X	X	X	X
	Priorytet 3.2. (EFRR) opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu internacjonalizacji	X	X		X	X	X	X
	Priorytet 3.4. (EFRR) wspieranie zdolności MŚP do udziału w procesach wzrostu i innowacji	X	X		X	X	X	X

DZIAŁANIE PD ZIT WrOF	PRIORYTET INWESTYCYJNY	BUDŻET OGÓŁEM (tys. zł)	w tym (tys. zł):				WSPÓŁF. KRAJOWE (BENEFICJENCI)	
			DOTACJA	Budżet ZIT	Budżet RPO WD 2014 - 2020	Budżet Programów Krajowych	(tys. zł)	%
3.1. Podniesienie jakości życia mieszkańców WrOF	Priorytet 6.5. (FS/EFRR) działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, w tym rekultywacja terenów poprzemysłowych i redukcja zanieczyszczenia powietrza	59 247	50 360	50 360			8 887	15%
	Priorytet 8.10. (EFS) aktywne i zdrowe starzenie się	35 000	35 000	35 000			0	0%
	Priorytet 9.1. (EFRR) inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z	47 706	40 550	40 550			7 156	15%
	Priorytet 9.2. (EFRR) wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich	408 918	347 581	347 581			61 338	15%
	Priorytet 9.7. (EFS) ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym	50 000	50 000	50 000			0	0%

DZIAŁANIE PD ZIT WrOF	PRIORYTET INWESTYCYJNY	BUDŻET OGÓŁEM (tys. zł)	w tym (tys. zł):				WSPÓŁF. KRAJOWE (BENEFICJENCI)	
			DOTACJA	Budżet ZIT	Budżet RPO WD 2014 - 2020	Budżet Programów Krajowych	(tys. zł)	%
3.2. Zwiększenie konkurencyjności WrOF jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku	Priorytet 2.1. (EFRR) poszerzanie dostępu do sieci szerokopasmowych, rozwój sieci o wysokiej przepustowości (...)	7 500	6 375			6 375	1 125	15%
	Priorytet 2.3. (EFRR) wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji (...)	22 842	19 416	19 416			3 426	15%
	Priorytet 6.3. (EFRR) ochrona promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego	363 472	308 951	14 101		294 850	54 521	15%
	Priorytet 10.2 (EFS) Poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć	30 000	30 000			30 000	0	0%
	Priorytet 10.4. (EFRR) inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	562 145	477 823	477 823			84 322	15%

DZIAŁANIE PD ZIT WrOF	PRIORYTET INWESTYCYJNY	BUDŻET OGÓŁEM (tys. zł)	w tym (tys. zł):				WSPÓŁF. KRAJOWE (BENEFICJENCI)	
			DOTACJA	Budżet ZIT	Budżet RPO WD 2014 - 2020	Budżet Programów Krajowych	(tys. zł)	%
4.1. Zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie zatrudnienia na terenach oddalonych od centrum WrOF	Priorytet 8.5 (EFS) Zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	X	X		X		X	X
	Priorytet 8.6 (EFS) Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych bez pracy, zwłaszcza tych którzy nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (NEET)	X	X		X		X	X
	Priorytet 8.7 (EFS) Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy	X	X		X		X	X
	Priorytet 8.8. (EFS) równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego	60 000	60 000	60 000			0	0%
	Priorytet 9.3. (EFRR) wspieranie przedsiębiorstw społecznych	X	X		X		X	X
	Priorytet 9.8. (EFS) wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	X	X		X		X	X
4.2. Osiągnięcie wysokiego poziomu zaopiekowania zdrowotnego i społecznego	Priorytet 9.5. (EFS) integracja społeczności marginalizowanych takich jak Romowie	X	X		X		X	X
	Priorytet 9.6. (EFS) zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną	76 150	76 150			76 150	0	0%

DZIAŁANIE PD ZIT WrOF	PRIORYTET INWESTYCYJNY	BUDŻET OGÓŁEM (tys. zł)	w tym (tys. zł):				WSPÓŁF. KRAJOWE (BENEFICJENCI)	
			DOTACJA	Budżet ZIT	Budżet RPO WD 2014 - 2020	Budżet Programów Krajowych	(tys. zł)	%
4.3. Pobudzanie aktywności i kreatywności społecznej na rzecz WrOF	Priorytet 9.4. (EFS) aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności	110 000	110 000	110 000			0	0%
	Priorytet 10.1. (EFS) ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego	100 000	100 000	100 000			0	0%
	Priorytet 10.3. (EFS) poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy	30 000	30 000	30 000			0	0%
4.4. Wzrost zaufania społecznego do instytucji publicznych i kreowanie budowy społeczeństwa obywatelskiego	Priorytet 9.9. (EFS) lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność	X	X		X		X	X
RAZEM		**6 004 530**	**5 107 523**	**2 572 703**	**X**	**2 534 820**	**897 007**	**X**

9. System wdrażania Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego

Opis struktury organizacyjnej ZIT WrOF

Na potrzeby wdrażania Strategii ZIT WrOF zostaną powołane następujące podmioty:

Komitet Sterujący ZIT WrOF (Komitet Sterujący)

W skład Komitetu Sterującego wchodzić będzie po jednym przedstawicielu gmin tworzących Wrocławski Obszar Funkcjonalny. Przewodniczącym Komitetu Sterującego będzie Prezydent Wrocławia. Uchwały Komitetu Sterującego podejmowane będą w drodze konsensusu. W przypadku braku konsensusu uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Wśród głosów „za" musi być głos oddany przez przedstawiciela gminy Wrocław. Pozostałe szczegółowe zasady funkcjonowania Komitetu Sterującego zostaną określone w jego regulaminie.

Najważniejsze zadania Komitetu Sterującego

- Zatwierdzanie Strategii ZIT WrOF i jego zmian,
- Zatwierdzanie projektu porozumienia z Instytucją Zarządzającą RPO WD w sprawie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego
- Akceptacja propozycji kryteriów wyboru operacji finansowanych w ramach ZIT WrOF przekazywanych Komitetowi Monitorującemu Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 do zatwierdzenia
- Zatwierdzanie propozycji projektów, które uzyskają wsparcie finansowe ze środków ZIT WroF
- Zatwierdzanie sprawozdania rocznego z realizacji ZIT WrOF
- Zatwierdzanie regulaminów podmiotów uczestniczących we wdrażaniu ZIT WrOF
- Udział przedstawicieli Komitetu Sterującego w pracach Komitetu Monitorującego RPO WD 2014-2020

Szczegółowy zakres zadań Komitetu Sterującego zostanie określony w jego regulaminie.

Rada ZIT WrOF (Rada)

W skład Rady wchodzić będą przedstawiciele partnerów społeczno – gospodarczych i jednostek samorządu terytorialnego w tym: organizacji pozarządowych działających w zakresie problematyki dot. zrównoważonego rozwoju oraz równości szans na rynku pracy, środowisk naukowych, samorządu województwa, samorządów powiatowych. Członków Rady powoła Komitet Sterujący, który również zatwierdzi jej regulamin. Rada będzie podejmować decyzję większością głosów. Szczegółowe zasady funkcjonowania Rady zostaną określone w regulaminie.

Najważniejsze zadania Rady ZIT WrOF:

- opiniowanie Strategii ZIT WrOF i jego zmian przed decyzją Komitetu Sterującego,
- opiniowanie propozycji kryteriów wyboru operacji finansowanych przed decyzją Komitetu Sterującego,
- opiniowanie propozycji projektów, ubiegających się o wsparcie finansowe ze środków ZIT WroF przed decyzją Komitetu Sterującego,
- opiniowanie sprawozdania rocznego z realizacji ZIT WrOF przed decyzją Komitetu Sterującego.

Szczegółowy zakres zadań Rady zostanie określony w jej regulaminie.

Prezydium ZIT WrOF (Prezydium)

W skład Prezydium wchodzić będzie 8 przedstawicieli gmin tworzących Wrocławski Obszar Funkcjonalny, którzy będą pełnić swoje funkcje kadencyjnie przez okres 12 m-cy. Przewodniczącym Prezydium będzie Prezydent Wrocławia. Decyzje w Prezydium zapadać będą zwykłą większością głosów przy udziale 5 członków. W przypadku równej liczby głosów decydować będzie głos przewodniczącego. Szczegółowe zasady funkcjonowania Rady zostaną określone w regulaminie, który zatwierdzi Komitet Sterujący

Najważniejsze zadania Prezydium ZIT WrOF

- przygotowanie porządku obrad oraz projektów uchwał na posiedzenie Komitetu Sterującego,
- monitoring niezbędny do zapewnienia sprawnego funkcjonowania Biura pomiędzy kolejnymi posiedzeniami Komitetu Sterującego.

Szczegółowy zakres zadań Prezydium zostanie określony w jego regulaminie.

Biuro ZIT WrOF (Biuro)

Biuro zostanie utworzone w strukturach Urzędu Miasta Wrocławia. Umiejscowienie Biura ZIT w strukturze organizacyjnej UM Wrocławia zapewni rozdzielność zadań Biura ZIT i komórek odpowiedzialnych za aplikowanie o środki zewnętrze krajowe i zagraniczne. Pracodawcą dla osób zatrudnionych w biurze będzie Prezydent Wrocławia. W zakresie realizacji zadań Biuro będzie stosować regulaminy wewnętrzne Urzędu Miejskiego we Wrocławiu.

Najważniejsze zadania Biura ZIT WrOF

- przygotowanie projektu Strategii ZIT WroF oraz jego zmian,
- obsługa Komitetu Sterującego, Prezydium i Rady ZIT WrOF,
- obsługa procedur prowadzących do wyboru propozycji projektów,
- monitoring i sprawozdawczość z wdrażania ZIT WrOF,
- współpraca z IZ RPO WD 2014-2020,

– informacja i promocja.

Szczegółowy zakres zadań Biura zostanie określony w jego regulaminie.

Diagram 1. Schemat organizacyjny ZIT WrOF

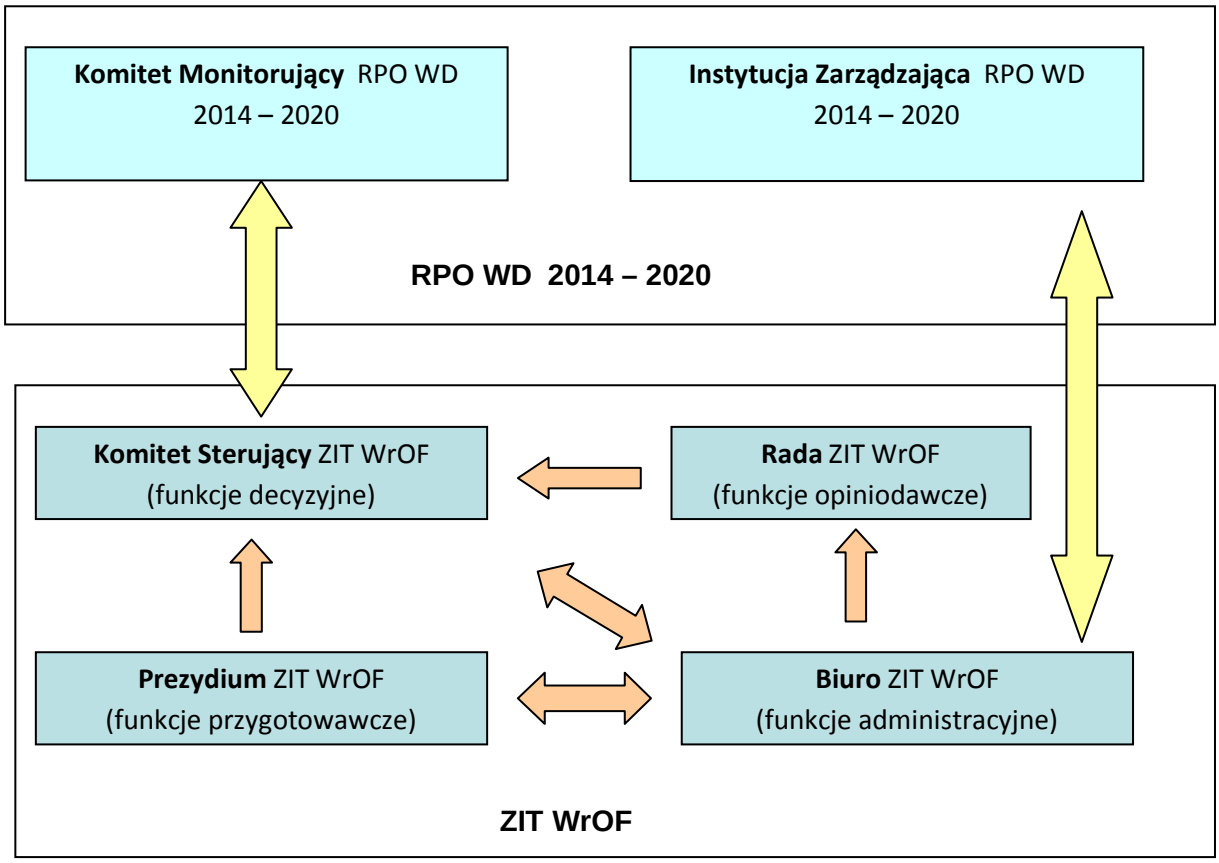

Źródło: opracowanie własne

Opis podstawowych procedur zarządzania ZIT

Procedura przygotowania i zatwierdzania Strategii ZIT WrOF

Projekt Strategii ZIT WroF przygotowywany jest przez Biuro i przekazywany gminom tworzącym Wrocławski Obszar Funkcjonalny w celu uzgodnień. Następnie dokument poddawany jest konsultacjom społecznym oraz konsultacjom z IZ RPO WD 2014-2020. Wynikające z konsultacji ustalenia wprowadzane są do dokumentu, który jako projekt Strategii ZIT WrOF zostaje poddany Strategicznej Ocenie Oddziaływania na Środowisko. Rekomendacje z SOOŚ uwzględniane są w Strategii, która następnie przekazywana jest przez Biuro do Prezydium oraz Rady ZIT WrOF. Prezydium przygotowuje projekt uchwały Komitetu Sterującego, przekazując ją KS wraz z opinię Rady.

Decyzję o zatwierdzeniu Strategii podejmuje Komitet Sterujący. Biuro przekazuje zatwierdzoną Strategię ZIT WrOF wraz z uchwałą Komitetu Sterującego do Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020. Zmiany dokumentu dokonywane są analogicznie do procedury akceptacji

Strategii ZIT. Zatwierdzona Strategia ZIT i jej zmiany są publikowane są na stronie internetowej ZIT WrOF.

Procedura zatwierdzania propozycji kryteriów wyboru operacji w ramach ZIT WrOF

Propozycję kryteriów wyboru projektów w ramach ZIT WrOF przygotowuje Biuro we współpracy z gminami tworzącymi Wrocławski Obszar Funkcjonalny oraz Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2014-2020. Projekt kryteriów przekazywany jest przez Biuro do Prezydium oraz Rady w celu rozpoczęcia procedury akceptacji przez Komitet Sterujący. Prezydium przygotowuje projekt uchwały Komitetu Sterującego, przekazując ją KS wraz z opinię Rady.

Decyzję o akceptacji propozycji kryteriów podejmuje Komitet Sterujący. Biuro przekazuje zaakceptowane propozycje kryteriów wraz z uchwałą Komitetu Sterującego do Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 w celu ich zatwierdzenia przez Komitet Monitorujący RPO WD 2014-2020.

Procedura preselekcji propozycji projektów w ZIT WrOF

Właściwy dla ZIT WrOF tryb konkursowy

Biuro ogłasza nabór propozycji projektów, które mogą uzyskać dofinansowanie ze środków ZIT WrOF. Nabór ogłaszany jest za pośrednictwem strony internetowej ZIT WrOF. Propozycje projektów mogą być zgłaszane w formie papierowej lub elektronicznej. Biuro dokonuje oceny wniosków na podstawie właściwych kryteriów wyboru operacji finansowanych w ramach ZIT WrOF. W trakcie oceny Biuro może korzystać z opinii ekspertów.

Wynik oceny przekazywany jest przez Biuro do Prezydium oraz Rady w celu rozpoczęcia procedury utworzenia i akceptacji przez Komitet Sterujący listy rankingowej propozycji projektów. Prezydium przygotowuje projekt uchwały Komitetu Sterującego, która zawiera listę projektów rekomendowanych do wsparcia oraz listę projektów nierekomendowanych do wsparcia uwzględniając wynik oceny Biura ZIT WroF. Prezydium przygotowuje projekt uchwały Komitetu Sterującego, przekazując ją KS wraz z opinię Rady. Na tej podstawie Komitet Sterujący tworzy i akceptuje listę rankingowa propozycji projektów.

Lista zaakceptowanych i odrzuconych przez Komitet Sterujący propozycji projektów przekazywana jest do Biura, które informuje o wyniku preselekcji beneficjentów w formie pisemnej oraz za pośrednictwem strony internetowej ZIT WrOF. Wybrane w procedurze preselekcji projekty wraz z wymaganą pełną dokumentacją składane są do Instytucji Zarządzającej lub Pośredniczącej RPO WD 2014-2020 do oceny i ostatecznego zatwierdzenia. Wnioskodawcom, którzy nie otrzymali dofinansowania przysługuje procedura odwoławcza realizowana przez Instytucję Zarządzająca RPO WD 2014-2020. Odwołania składane przez wnioskodawców do IŻ RPO będą składane również do wiadomości Biura ZIT.

Właściwy dla ZIT WrOF tryb pozakonkursowy dla projektów kluczowych.

Przedstawiciel każdej gminy tworzącej ZIT WrOF jest uprawniony do zgłaszania propozycji projektów kluczowych dla wdrażania Strategii ZIT WrOF. Projekt kluczowy musi charakteryzować się strategicznym znaczeniem dla rozwoju Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego.

W przypadku kiedy propozycja projektu kluczowego zgłaszana jest na etapie przygotowywania Strategii ZIT jest ona uwzględniana w załączniku do projektu dokumentu i podlega zatwierdzeniu przez Komitet Sterujący na podstawie procedury zatwierdzania Strategii ZIT WrOF. Dalszy tok postępowania jest realizowany jak dla trybu konkursowego.

Po zatwierdzeniu Strategii ZIT zgłoszenie projektu kluczowego odbywa się w odpowiedzi na nabór ogłaszany przez Biuro w zależności od możliwości finansowych i potrzeb wynikających ze Strategii ZIT. Nabór ogłaszany jest za pośrednictwem strony internetowej ZIT WrOF. Propozycje projektów mogą być zgłaszane w formie papierowej lub elektronicznej. Biuro dokonuje oceny wniosków na podstawie właściwych kryteriów wyboru operacji finansowanych w ramach ZIT WrOF. W trakcie oceny Biuro może korzystać z opinii ekspertów.

Wynik oceny przekazywany jest przez Biuro do Prezydium oraz Rady w celu rozpoczęcia procedury utworzenia i akceptacji przez Komitet Sterujący listy projektów kluczowych. Prezydium przygotowuje projekt uchwały Komitetu Sterującego, która zawiera listę projektów rekomendowanych do wsparcia oraz listę projektów nierekomendowanych do wsparcia uwzględniając wynik oceny Biura ZIT WroF. Prezydium przygotowuje projekt uchwały Komitetu Sterującego, przekazując ją KS wraz z opinią Rady. Na tej podstawie Komitet Sterujący akceptuje listę projektów kluczowych.

Lista propozycji projektów kluczowych przekazywana jest do Biura, które informuje o wyniku beneficjentów w formie pisemnej oraz za pośrednictwem strony internetowej ZIT WrOF. Wybrane projekty wraz z wymaganą pełną dokumentacją składane są do Instytucji Zarządzającej lub Pośredniczącej RPO WD 2014-2020 do oceny i ostatecznego zatwierdzenia. Wnioskodawcom, którzy nie otrzymali dofinansowania przysługuje procedura odwoławcza realizowana za pośrednictwem Biura ZIT WroF przez Instytucję Zarządzająca RPO WD 2014-2020.

Procedura zatwierdzania rocznego sprawozdania z wdrażania Strategii ZIT WrOF

Projekt rocznego sprawozdania z wdrażania Strategii ZIT WrOF jest przygotowywany przez Biuro ZIT WrOF, a następnie przekazywany do Prezydium celem rozpoczęcia procedury akceptacji przez Komitet Sterujący. Prezydium przygotowuje projekt uchwały Komitetu Sterującego w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania, do której dołącza opinię Rady.

Po decyzji Komitetu Sterującego Biuro publikuje sprawozdanie na stornie internetowej ZIT WrOF oraz przekazuje zaakceptowane sprawozdanie wraz z uchwałą Komitetu Sterującego do Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020.

Opis zastosowania zasady partnerstwa na każdym etapie wdrażania Strategii ZIT

Zasada partnerstwa realizowana będzie poprzez szerokie włączenie partnerów społecznych i gospodarczych na każdym etapie wdrażania ZIT WrOF:

- na etapie przygotowania i zatwierdzania Strategii ZIT WrOF udział partnerów społecznych i gospodarczych zapewniony będzie poprzez:
  - konsultacje społeczne Strategii ZIT,
  - konsultacje społeczne prowadzone w trakcie Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko,
  - opiniodawczy i doradczy udział Rady w procedurze akceptacji dokumentu;
- na etapie preselekcji propozycji projektów udział partnerów społecznych i gospodarczych zapewniony będzie poprzez:
  - opiniodawczy i doradczy udział Rady w procedurze akceptacji kryteriów wyboru operacji finansowych,
  - opiniodawczy i doradczy udział Rady w procedurze preselekcji propozycji projektów;
- na etapie monitoringu wdrażania ZIT WrOF udział partnerów społecznych i gospodarczych zapewniony będzie poprzez opiniodawczy i doradczy udział Rady w procedurze akceptacji sprawozdania rocznego;
- na etapie ewaluacji wdrażania ZIT WrOF udział partnerów społecznych i gospodarczych zapewniony będzie poprzez opiniodawczy i doradczy udział przedstawicieli Rady w badaniach ewaluacyjnych.

Załącznik nr 1. Dane statystyczne

Tabela 1. Liczba ludności w miastach na tle województwa dolnośląskiego i Polski w latach 2003, 2007-2011

Miasto	2003	2007	2008	2009	2010	2011	Dynamika zmian (stan na 31.12.11, 31.12.03 = 100)
Oleśnica	37186	36840	36947	36936	37079	37191	100,01
Jelcz-Laskowice	15279	15197	15340	15441	15829	15858	103,79
Oborniki Śląskie	8414	8464	8475	8479	8811	8893	105,69
Trzebnica	12135	12319	12356	12401	12618	12661	104,33
Kąty Wrocławskie	5400	5431	5502	5592	6011	6109	113,13
Sobótka	6761	6833	6873	6906	7022	7030	103,98
Siechnice	3868	3855	3851	4077	5276	5544	143,33
Wrocław	637548	632930	632162	632146	630691	631235	99,01
Dolnośląskie	2898313	2878410	2877059	2876627	2917242	2916577	100,63
Polska	38190608	38115641	38135876	38167329	38529866	38538447	100,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców w miastach na tle gmin miejskich województwa dolnośląskiego i Polski w latach 2003, 2007-2011

Miasto	2003	2007	2008	2009	2010	2011
Oleśnica	0,2	-0,1	2,4	0,8	1,3	0,2
Jelcz-Laskowice	2,5	4,7	7,8	6,5	5,9	4,3
Oborniki Śląskie	-1,3	-1,7	-3,1	-1,5	-0,5	-0,1
Trzebnica	-1,7	1,5	2,5	2,6	3,1	1,5
Kąty Wrocławskie	-1,1	-0,6	0,7	1,6	-0,8	2,6
Sobótka	-2,5	-1,3	-1,6	2,6	-0,3	-1,7

Siechnice	-7,7	-1	-2,4	7,9	9,8	11,2
Wrocław	-2,4	-1,3	-0,4	-0,8	0,2	-0,1
Dolnośląskie – gminy miejskie	-1,9	-1,4	-0,8	-1,0	-0,6	-1,2
Polska – gminy miejskie	-0,9	-0,3	0,3	0,4	0,4	-0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w gminach i miastach na tle województwa dolnośląskiego i Polski w latach 2003, 2007-2011 (w os.)

Gmina/miasto	2003	2007	2008	2009	2010	2011
Gminy						
Oleśnica (miejska)	-36	-93	-14	12	12	106
Oleśnica (wiejska)	84	125	107	124	104	133
Jelcz-Laskowice	-1	92	18	139	101	74
Miękinia	203	240	163	226	261	233
Oborniki Śląskie	170	247	203	250	333	216
Trzebnica	31	94	61	111	138	99
Wisznia Mała	38	191	137	110	163	136
Czernica	210	341	314	352	423	425
Długołęka	434	598	388	428	511	633
Kąty Wrocławskie	153	409	288	340	414	398
Kobierzyce	179	439	465	338	443	355
Sobótka	78	32	30	49	72	46
Siechnice	215	445	320	405	523	467
Żórawina	71	99	135	228	235	247
Wrocław	180	-219	183	819	693	615
Miasta						
Oleśnica	-36	-93	-14	12	12	106
Jelcz-Laskowice	-19	-56	-26	35	-27	-39

Oborniki Śląskie	44	50	51	41	102	83
Trzebnica	31	32	21	13	20	24
Kąty Wrocławskie	51	15	69	65	91	82
Sobótka	45	43	25	12	20	20
Siechnice	-20	-6	-1	198	276	207
Wrocław	180	-219	183	819	693	615
Dolnośląskie	-2257	-1570	-1160	907	1385	1071
Polska	-13765	-20485	-14865	-1196	-2114	-4334

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 4. Ludność w miastach według grup wiekowych na tle gmin miejskich w województwie dolnośląskim i Polsce w latach 2003 i 2011, stan na 31.12 (w %)

Miasto	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	2003	2011	2003	2011	2003	2011
Oleśnica	20,6	17,5	64,5	63,5	14,9	19,0
Jelcz-Laskowice	22,0	18,0	71,2	71,4	6,8	10,6
Oborniki Śląskie	19,0	16,5	65,2	64,3	15,8	19,2
Trzebnica	19,2	17,8	66,4	64,7	14,4	17,5
Kąty Wrocławskie	22,4	19,7	64,6	65,0	13,0	15,3
Sobótka	20,7	17,5	64,4	64,5	14,9	18,0
Siechnice	21,2	19,1	66,8	70,7	12,0	10,2
Wrocław	16,0	14,7	66,5	65,1	17,5	20,2
Dolnośląskie – gminy miejskie	18,0	15,6	65,8	64,9	16,3	19,5
Polska – gminy miejskie	19,1	16,5	65,5	64,7	15,4	18,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 5. Liczba studentów szkół wyższych na 10 tys. mieszkańców w województwie dolnośląskim w latach 2003, 2007-2011 na tle wybranych województw i Polski

Województwo	2003	2007	2008	2009	2010	2011
Dolnośląskie	554	597	601	600	577	549
Mazowieckie	675	671	662	639	614	581
Małopolskie	545	631	642	643	635	622
Śląskie	425	425	414	403	391	368
Wielkopolskie	455	521	512	497	476	462
Zachodniopomorskie	519	467	462	450	416	392
Pomorskie	417	466	472	474	471	459
Polska	483	504	501	493	472	451

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 6. Liczba nowo oddanych do użytku mieszkań w miastach na tle województwa dolnośląskiego i Polski w latach 2009-2011

Miasto	2009	2010	2011
Oleśnica	165	194	202
Jelcz-Laskowice	233	65	171
Oborniki Śląskie	54	122	75
Trzebnica	86	71	135
Kąty Wrocławskie	220	55	25
Sobótka	20	19	20
Siechnice	307	224	169
Wrocław	5889	4666	3752
Dolnośląskie	14143	12746	10543
Polska	160002	135835	130954

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 7. Dynamika zmian liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminach i miastach w latach 2009-2012, stan na 31.12

Gmina/miasto	2009	2010	2011	2012
Oleśnica (miejska)	3905	4066	3915	3907
Oleśnica (wiejska)	959	1025	1052	1102
Jelcz-Laskowice	2009	2129	2123	2190
w tym Jelcz-Laskowice – miasto	1528	1596	1569	1605
Miękinia	1186	1272	1295	1414
Oborniki Śląskie	2132	2280	2231	2313
w tym Oborniki Śląskie – miasto	1276	1361	1289	1338
Trzebnica	2327	2520	2520	2596
w tym Trzebnica – miasto	1729	1856	1823	1854
Wisznia Mała	970	1048	1080	1129
Czernica	1041	1182	1284	1436
Długołęka	2272	2491	2713	2925
Kąty Wrocławskie	2015	2233	2338	2511
w tym Kąty Wrocławskie - miasto	2718	2767	2778	2816
Kobierzyce	1813	2087	2270	2522
Sobótka	1205	1280	1250	1296
w tym Sobótka – miasto	843	887	858	875
Siechnice	1684	1866	1981	2152
w tym Siechnice – miasto	427	482	523	583
Żórawina	797	893	986	1061
Wrocław	97595	101403	101286	105110
WrOF	121910	127775	128324	133664

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 8. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON według liczby pracujących w gminach i miastach, stan na 31.12.2012

Gmina/miasto	9 i mniej	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Oleśnica (miejska)	3749	132	22	4	0
Oleśnica (wiejska)	1069	27	5	1	0
Jelcz-Laskowice	2096	69	18	7	0
w tym Jelcz-Laskowice – miasto	1536	47	16	6	0
Miękinia	1369	37	6	2	0
Oborniki Śląskie	2230	70	12	1	0
w tym Oborniki Śląskie – miasto	1281	48	9	0	0
Trzebnica	2482	89	21	4	0
w tym Trzebnica – miasto	1768	64	19	3	0
Wisznia Mała	1100	27	2	0	0
Czernica	1397	37	2	0	0
Długołęka	2823	90	11	1	0
Kąty Wrocławskie	2406	80	23	2	0
w tym Kąty Wrocławskie - miasto	759	30	13	2	0
Kobierzyce	2392	90	25	12	3
Sobótka	1251	37	8	0	0
w tym Sobótka – miasto	845	25	5	0	0
Siechnice	2083	55	12	2	0
w tym Siechnice – miasto	555	20	6	2	0
Żórawina	1023	36	2	0	0
Wrocław	101294	2995	661	125	35
WrOF	128764	3871	830	161	38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 9. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminach i miastach w latach 2008-2011, stan na 31.12

Gmina/ Miasto	2008	2009	2010	2011
Oleśnica (miejska)	47	48	47	48
Oleśnica (wiejska)	5	5	5	6
Jelcz-Laskowice	31	32	30	30
w tym Jelcz-Laskowice - miasto	20	21	20	18
Miękinia	18	21	23	26
Oborniki Śląskie	30	29	29	30
w tym Oborniki Śląskie - miasto	14	14	14	14
Trzebnica	20	18	21	22
w tym Trzebnica – miasto	15	13	16	16
Wisznia Mała	15	18	19	15
Czernica	11	11	12	12
Długołęka	52	54	55	57
Kąty Wrocławskie	62	68	77	82
w tym Kąty Wrocławskie - miasto	27	29	33	35
Kobierzyce	73	94	117	132
Sobótka	21	24	25	24
w tym Sobótka – miasto	12	15	16	15
Siechnice	31	31	33	32
w tym Siechnice – miasto	12	13	14	13
Żórawina	16	16	18	22
Wrocław	2973	3046	3134	3216

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 10. Liczba bezrobotnych w gminach w latach 2003 i 2007-2011 (w os.)

Gmina	2003	2007	2008	2009	2010	2011
Oleśnica (miejska)	3184	1246	1201	1655	1839	1532
Oleśnica (wiejska)	969	518	433	614	692	626
Jelcz-Laskowice	2593	710	798	1182	991	978
Miękinia	953	424	328	544	562	523
Oborniki Śląskie	1351	634	414	615	632	598
Trzebnica	1998	826	585	907	902	957
Wisznia Mała	594	282	160	285	320	284
Czernica	554	195	136	238	269	262
Długołęka	1158	328	279	507	534	517
Kąty Wrocławskie	1481	272	241	386	428	370
Kobierzyce	742	265	235	324	374	349
Sobótka	1168	391	236	387	350	323
Siechnice	855	285	224	378	408	366
Żórawina	544	185	161	236	247	237
Wrocław	36991	13544	10614	16182	17538	16168
WrOF	55135	20105	16045	24440	26086	24090

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 11. Liczba długotrwale bezrobotnych w gminach w latach 2008-2011

Gmina	2008	2009	2010	2011
Oleśnica (miejska)	269	248	366	409
Oleśnica (wiejska)	113	98	167	183
Jelcz-Laskowice	203	176	156	266
Miękinia	93	112	166	177
Oborniki Śląskie	152	113	159	173
Trzebnica	194	160	216	244
Wisznia Mała	55	46	81	72

Czernica	70	65	79	89
Długołęka	108	110	149	169
Kąty Wrocławskie	105	82	127	116
Kobierzyce	115	92	115	138
Sobótka	105	85	119	82
Siechnice	96	92	116	124
Żórawina	77	75	80	76
Wrocław	4549	3892	5409	5402
WrOF	6695	5446	7505	7720

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 12. Ścieki odprowadzone w miastach i gminach w latach 2003 i 2007-2011 (w dem^3)

Gmina/miasto	2003	2007	2008	2009	2010	2011
Oleśnica (miejska)	1783,5	1696,7	1689,1	1669,8	1633	1636
Oleśnica (wiejska)	48,4	81,4	123,5	126,7	97	89
Jelcz-Laskowice	733,6	795,8	764,4	724,6	780	776
w tym Jelcz-Laskowice – miasto	720	780,5	744,7	697,2	730	721
Miękinia	31,4	44,2	27,8	26,2	26	29
Oborniki Śląskie	365,1	364,4	366,6	361	373	372
w tym Oborniki Śląskie – miasto	365,1	353	346,7	337,2	344	346
Trzebnica	635,9	574,7	543,9	532,9	525	552
w tym Trzebnica – miasto	635,9	574,7	534,5	519,6	512	537
Wisznia Mała	35,9	52,7	63,9	68,5	67	73
Czernica	109,1	165,4	254,6	250,7	290	290
Długołęka	61	166	206,8	262,2	285	332
Kąty Wrocławskie	258,1	297,1	405	471,4	460	488

w tym Kąty Wrocławskie - miasto	204,8	223	232,2	253,8	271	251
Kobierzyce	782,4	1285	971,4	1197	161	1548
Sobótka	265	263	254,7	274,3	446	535
w tym Sobótka – miasto	230,2	224,2	213,1	234	421	510
Siechnice	215,8	388,1	370,6	462	498	637
w tym Siechnice – miasto	157	247,2	205,8	226	240	227
Żórawina	60	52,2	54,8	87,4	91	94
Wrocław	35138,6	33276,9	33318	31966	34513	32659

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 13. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminach w latach 2008-2011

Gmina	2008	2009	2010	2011
Oleśnica (miejska)	1472	1466	1498	1455
Oleśnica (wiejska)	901	878	868	890
Jelcz-Laskowice	1891	1099	1142	1115
Miękinia	646	592	570	466
Oborniki Śląskie	967	932	926	901
Trzebnica	711	678	693	694
Wisznia Mała	398	418	460	448
Czernica	655	703	728	690
Długołęka	563	562	599	554
Kąty Wrocławskie	641	565	548	616
Kobierzyce	755	772	751	570
Sobótka	975	859	879	760
Siechnice	486	547	605	550

Żórawina	525	458	535	443
Wrocław	19174	16596	15769	13574

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 14. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w gminach w latach 2008-2011 (w %)

Gmina	2008	2009	2010	2011
Oleśnica (miejska)	4	4	4	3,9
Oleśnica (wiejska)	7,8	7,5	7,1	7,2
Jelcz-Laskowice	8,7	5	5	4,9
Miękinia	5,4	4,8	4,3	3,5
Oborniki Śląskie	5,3	5,1	4,9	4,7
Trzebnica	3,2	3	3	3
Wisznia Mała	4,8	4,9	5	4,8
Czernica	6,5	6,7	6,3	5,8
Długołęka	2,6	2,5	2,5	2,3
Kąty Wrocławskie	3,5	3	2,6	2,9
Kobierzyce	5,2	5,1	4,5	3,3
Sobótka	7,9	6,9	6,9	6
Siechnice	3,4	3,7	3,8	3,3
Żórawina	6,5	5,5	5,9	4,7
Wrocław	3	2,6	2,5	2,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 15. Porady udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w gminach w latach 2003, 2007-2011

Gmina	Ogółem						udzielone przez placówki podległe samorządowi terytorialnemu					
	2003	2007	2008	2009	2010	2011	2003	2007	2008	2009	2010	2011
Oleśnica (miejska)	213862	127365	123101	176606	176427	220169	136979	109311	104661	107845	99123	106223
Oleśnica (wiejska)	19069	19844	19029	20214	18244	19848	19069	19844	19029	20214	18244	19848
Jelcz-Laskowice	106856	124358	117214	118631	115675	123329	4834	0	0	0	0	0
Miękinia	45305	41768	30133	31100	31981	34129	40045	37386	25606	0	0	0
Oborniki Śląskie	63995	55253	72700	68593	73917	68794	0	0	0	0	0	0
Trzebnica	85078	92782	85581	83093	66319	72823	62724	60846	57857	54693	47119	49626
Wisznia Mała	23141	19582	23021	15215	15726	14245	23141	19582	23021	15215	15726	14245
Czernica	18267	27721	32531	29879	30735	32263	0	0	0	0	0	0
Długołęka	72410	76037	71520	77020	73623	80277	59823	62633	59256	61015	57760	62294
Kąty Wrocławskie	69879	91435	99154	107929	101649	102380	42576	0	0	0	0	0
Kobierzyce	33360	39000	63174	67049	68014	65398	0	0	0	0	0	0
Sobótka	38408	101457	59291	54849	25280	54552	36108	36192	34058	29221	0	1655
Siechnice	43875	47348	48192	51220	53689	60757	43875	45508	48192	51220	53689	60757
Żórawina	39435	30040	34216	38012	39960	40975	33299	23330	26056	26358	27598	28019
Wrocław	2337943	2530488	2710319	2604355	2578640	2699852	689430	240523	224879	219804	189325	287589

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 16. Wypadki w pracy we Wrocławiu i podregionie wrocławskim na tle województwa i Polski w latach 2003, 2007-2011

Obszar	2003	2007	2008	2009	2010	2011
Wrocław	3170	3224	3338	3138	3260	3264
Podregion wrocławski	1118	1546	1579	1606	1712	1790
Dolnośląskie	9123	10238	10638	9313	10216	10555
Polska	85439	99171	104402	87052	94207	97222

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 17. Wypadki przy pracy we Wrocławiu i podregionie wrocławskim na tle województwa i Polski w latach 2003, 2008 i 2011 – wybrane kategorie

Obszar	z udziałem młodocianych			Śmiertelne			Ciężkie		
	2003	2008	2011	2003	2008	2011	2003	2008	2011
Wrocław	5	2	0	9	8	11	25	16	16
Podregion wrocławski	6	3	3	3	6	5	7	9	11
Dolnośląskie	18	10	3	32	44	42	81	53	65
Polska	234	172	130	515	520	404	1017	900	703

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 18. Dochody budżetów gmin ogółem w latach 2008-2011 (w zł)

Gmina	2008	2009	2010	2011
Oleśnica (miejska)	87091300,31	83408965,36	94765779,11	97266507,90
Oleśnica (wiejska)	23741350,40	26016914,73	30034998,13	30369342,82
Jelcz-Laskowice	51523757,56	49833901,93	63871681,73	59017197,79
Miękinia	36386936,38	30657962,73	39160104,27	37346636,64
Oborniki Śląskie	41879864,33	40757032,05	41349993,12	42919356,53
Trzebnica	51084107,16	56772082,20	68226983,00	69383492,13
Wisznia Mała	21634437,88	19874257,92	25456052,44	29770240,55
Czernica	25113389,81	30899470,92	32375589,58	32002047,96

Długołęka	67555651,99	69055481,92	84408975,66	69680524,41
Kąty Wrocławskie	62465229,24	54728752,54	65883348,91	64299254,30
Kobierzyce	83981156,31	81469570,26	89136500,25	89586400,88
Sobótka	27837694,47	31677365,51	34574788,44	31333613,62
Siechnice	43331852,82	47781257,09	55332336,54	54805082,55
Żórawina	20478638,05	19259019,42	21048294,82	24115245,62
Wrocław	2621775347,00	2737507201,00	3169243293,00	3504771705,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 19. Dochody własne gmin jako % dochodów ogółem w latach 2008-2011

Gmina	2008	2009	2010	2011
Oleśnica (miejska)	71,83	67,63	60,86	66,51
Oleśnica (wiejska)	49,91	46,30	46,56	53,69
Jelcz-Laskowice	69,55	67,70	55,24	64,68
Miękinia	63,26	55,20	56,00	61,09
Oborniki Śląskie	66,94	62,19	60,01	60,16
Trzebnica	61,25	59,24	57,36	57,93
Wisznia Mała	62,90	61,13	50,47	54,41
Czernica	58,01	64,19	59,44	58,55
Długołęka	70,35	64,75	61,12	64,08
Kąty Wrocławskie	77,80	73,98	71,10	71,34
Kobierzyce	84,88	81,70	83,56	84,75
Sobótka	62,33	60,16	54,90	61,50
Siechnice	75,59	74,57	67,81	73,76
Żórawina	60,84	59,66	54,96	48,82
Wrocław	78,50	76,17	73,81	74,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 20. Udziały gmin w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa jako % dochodów ogółem w latach 2008-2011

Gmina	2008	2009	2010	2011
Oleśnica (miejska)	26,01	25,96	24,60	25,95
Oleśnica (wiejska)	15,91	14,53	13,66	15,78
Jelcz-Laskowice	22,15	21,22	18,17	21,78
Miękinia	16,65	19,88	17,75	20,48
Oborniki Śląskie	26,36	28,26	26,80	27,59
Trzebnica	21,01	20,42	18,55	20,73
Wisznia Mała	20,86	25,02	20,45	18,80
Czernica	27,76	21,67	23,94	27,12
Długołęka	28,02	24,65	18,33	26,44
Kąty Wrocławskie	19,21	21,76	20,31	22,98
Kobierzyce	22,37	29,29	27,41	28,47
Sobótka	18,49	17,17	16,29	20,27
Siechnice	25,84	23,76	22,35	25,88
Żórawina	17,61	18,51	19,17	18,86
Wrocław	31,32	30,10	25,18	23,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 21. Wydatki z budżetów gmin ogółem w latach 2008-2011

Gmina	2008	2009	2010	2011
Oleśnica (miejska)	89483976,09	92158896,82	103810147,9	101059832,7
Oleśnica (wiejska)	26025707,85	29827469,12	36794081,78	32100234,59
Jelcz-Laskowice	48796681,68	53975682,9	63627367,55	57704731,01
Miękinia	34817709,93	36444902,47	40356737,29	40405666,15
Oborniki Śląskie	43647659,96	47042624,93	48071781,44	46339176,81
Trzebnica	52907981,72	68689109,07	77232909,11	73472685,47

Wisznia Mała	27362156,03	22339558,17	31046100,06	30416089,09
Czernica	30242191,21	30780625,62	33185594,61	34936164,33
Długołęka	71662867,07	83599600,7	83057333,92	74967683,78
Kąty Wrocławskie	56889224,85	67101542,4	75248769,45	74617854,74
Kobierzyce	87924898,11	78878586,14	83557268,8	87273337,57
Sobótka	28603434,29	35025746,68	36613790,1	30013408,11
Siechnice	53209702,14	52908750,97	66411692,76	57295963,57
Żórawina	21704822,43	21230258,87	23564735,53	24734168,35
Wrocław	3193653478,00	3617184891,00	3284126219,00	3633852581,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 22. Wydatki majątkowe inwestycyjne oraz wydatki bieżące budżetów gmin jako % wydatków ogółem w latach 2008-2011 (wmi – wydatki majątkowe inwestycyjne, wb – wydatki bieżące

Gmina	2008		2009		2010		2011	
	wmi	wb	wmi	wb	wmi	wb	wmi	wb
Oleśnica (miejska)	31,32	68,68	30,11	69,88	34,33	65,67	26,85	72,35
Oleśnica (wiejska)	17,37	82,51	21,70	78,30	30,52	68,96	17,72	81,94
Jelcz-Laskowice	18,51	77,39	18,56	78,42	12,80	85,14	19,92	78,01
Miękinia	36,12	63,88	32,09	65,93	27,42	66,89	26,33	71,94
Oborniki Śląskie	28,37	71,63	24,19	75,81	19,25	80,75	13,96	86,04
Trzebnica	29,21	70,79	40,69	59,31	44,46	55,54	33,54	64,96
Wisznia Mała	33,35	66,65	18,04	81,96	33,71	66,29	33,33	66,67
Czernica	28,89	71,11	20,99	79,01	14,50	85,50	17,15	82,85
Długołęka	43,94	56,06	47,01	52,99	39,76	60,24	33,36	66,64
Kąty Wrocławskie	32,76	67,24	33,80	64,19	38,43	61,57	34,42	65,42
Kobierzyce	51,74	48,26	42,14	57,86	35,93	64,07	32,09	67,91
Sobótka	21,85	78,15	28,07	71,93	25,42	74,58	11,12	88,88
Siechnice	38,08	61,92	26,46	73,54	26,50	73,50	25,50	74,50
Żórawina	21,99	78,01	11,92	88,05	22,62	77,38	25,34	74,66

Wrocław	31,84	66,24	34,61	63,70	24,23	74,12	20,25	75,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Tabela 23. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w gminach (w %)

Gmina	Udział
Oleśnica gm. Miejska	98
Oleśnica gm. Wiejska	15
Jelcz-Laskowice	76,6
Miękinia	8,4
Trzebnica	60,5
Wisznia Mała	30
Czernica	80
Długołęka	46
Kąty Wrocławskie	56
Kobierzyce	70
Sobótka	61
Siechnice	70
Żórawina	10
Wrocław	95

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Tabela 24. Ocena poziomu zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie tras rekreacyjnych

Gmina	Długość			Jakość		
	Spacerowe	rowerowe	Konne	spacerowe	rowerowe	konne
Oleśnica gm. miejska	Średni	Średni	Niski	Średni	Średni	Niski
Oleśnica gm. wiejska	Średni	Średni	Niski	Średni	Średni	Niski
Jelcz-Laskowice	-	-	-	B. niski	Niski	B. niski
Miękinia	Średni	Średni	Średni	Średni	Średni	Średni
Trzebnica	Wysoki	Wysoki	-	Wysoki	Wysoki	-
Wisznia Mała	Średni	Średni	Niski	Wysoki	Wysoki	Niski
Czernica	Niski	Niski	Niski	Niski	Niski	Średni
Długołęka	Średni	Średni	Wysoki	Średni	Niski	Niski
Kąty Wrocławskie	Niski	Niski	Niski	Niski	Niski	Niski
Kobierzyce	Średni	Średni	Średni	Średni	Średni	Średni
Sobótka	B. wysoki	Średni	B. niski	Wysoki	Niski	B. niski
Siechnice	Średni	Niski	Średni	Średni	Niski	Niski
Żórawina	Średni	Średni	B. niski	Niski	Niski	Średni
Wrocław	B. wysoki	Wysoki	Wysoki	Wysoki	Wysoki	Wysoki

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Tabela 25. Stopień dostosowania do potrzeb osób w wieku poprodukcyjnym infrastruktury

Gmina	Techniczna	Społeczna	Instytucjonalna
Oleśnica gm. miejska	Niski	Niski	Niski
Oleśnica gm. wiejska	Niski	Niski	Niski
Jelcz-Laskowice	Średni	Średni	Średni
Miękinia	Wysoki	Średni	Średni
Trzebnica	Średni	Wysoki	Wysoki
Wisznia Mała	Średni	Wysoki	Wysoki
Czernica	Niski	Średni	Średni
Długołęka	Średni	Średni	Średni
Kąty Wrocławskie	Średni	Średni	Średni
Kobierzyce	Średni	Średni	Średni
Sobótka	Średni	Średni	Średni
Siechnice	Średni	Wysoki	Średni
Żórawina	Średni	Średni	Średni
Wrocław	Średni	Średni	Wysoki

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Załącznik nr 2. Lista Projektów Kluczowych Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Projekty kluczowe realizowane w ramach Strategii ZIT WrOF muszą charakteryzować się strategicznym znaczeniem dla całego Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. Na etapie przygotowania projektu Strategii ZIT przedstawiono propozycję projektów kluczowych, które potencjalnie mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 w procedurze określonej przez Instytucję Zarządzająca tym programem. Podstawą do przygotowania listy projektów kluczowych był projekt linii demarkacyjnej oraz utworzona przez gminy WrOF baza projektów.

W trakcie kolejnego etapu przygotowania P Strategii ZIT WrOF, po przekazaniu przez IZ RPO WD informacji o udostępnionym na budżecie, należy dokonać kolejnej analizy w zakresie identyfikacji potencjalnych projektów kluczowych, które będą współfinansowane ze środków Strategii ZIT WrOF.

Poniżej przedstawiono listę projektów kluczowych Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Tabela 1. Lista Projektów Kluczowych Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego

Projekty finansowane ze środków ***Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego*** *oraz* ***Europejskiego Funduszu Spójności***

Beneficjent	Charakterystyka projektu	Wartość projektu (tys. zł)	Wnioskowane dofinansowanie (tys. zł)	Źródło dofinansowania	Gotowość do realizacji	Termin realizacji (lata)	Powiązanie z innymi projektami
Gmina Wrocław	Modernizacja systemu transportu publicznego na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. Beneficjentem będzie Gmina Wrocław w imieniu pozostałych partnerów w projekcie z obszaru WrOF	1 106 740	940 729	PO Infrastruktura i Środowisko	Koncepcja	2014 - 2022	nie dot.
Gmina Oleśnica	Racjonalizacja gospodarki wodno - ściekowej na na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w Aglomeracjach pow. 10 tys. RLM. Beneficjentem będzie Gmina Oleśnica w imieniu pozostałych partnerów w projekcie z obszaru WrOF	470 588	400 000	PO Infrastruktura i Środowisko	Koncepcja	2014 - 2022	Projekty realizowane w Aglomeracjach do 10 tys. mieszkańców z obszaru WrOF.
Gmina Wrocław	Poprawa efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym WrOF. Beneficjentem będzie Gmina Wrocław w imieniu pozostałych partnerów w projekcie z obszaru WrOF	97 353	82 750	PO Infrastruktura i Środowisko	Koncepcja	2014 - 2022	Projekty poniżej 10 mln zł realizowane na obszarze WrOF.
Gmina Wrocław	Aleja Wielkiej Wyspy we Wrocławiu	350 000	241 870	PO Infrastruktura i Środowisko	Projekt posiada część wymaganych pozwoleń/uzgodnienień	2015-2017	Projekty drogowe z obszaru WrOF.
Gmina Wrocław	Budowa obwodnicy osiedla Leśnica od ul. Średzkiej do ul. Granicznej we Wrocławiu	254 677	175 996	PO Infrastruktura i Środowisko	Projekt posiada część wymaganych pozwoleń/uzgodnienień	2014-2015	Projekty drogowe z obszaru WrOF.
Gmina Wrocław	Budowa Północnej Obwodnicy Śródmiejskiej we Wrocławiu - etap II	21 000	14 500	PO Infrastruktura i Środowisko	Projekt posiada wszystkie wymagane pozwolenia/uzgodnienia	2015-2017	Projekty drogowe z obszaru WrOF.
Gmina Wrocław	Utworzenie Wrocławskiego Centrum Nauki	160 000	136 000	PO Infrastruktura i Środowisko	Projekt posiada wszystkie wymagane pozwolenia/uzgodnienia	2017-2018	Projekty dot. instytucji kultury poniżej 20 mln zł z obszaru WrOF.
Gmina Wrocław	Budowa Muzeum Współczesnego we Wrocławiu	187 000	158 850	PO Infrastruktura i Środowisko	Projekt posiada wszystkie wymagane pozwolenia/uzgodnienia	2016-2019	Projekty dot. instytucji kultury poniżej 20 mln zł z obszaru WrOF.
	Razem	**2 647 358**	**2 150 695**				

Projekty finansowane ze środków ***Europejskiego Funduszu Społecznego***

Beneficjent	Charakterystyka projektu	Wartość projektu (tys. zł)	Wnioskowane dofinansowanie (tys. zł)	Źródło dofinansowania	Gotowość do realizacji	Termin realizacji (lata)	Powiązanie z innymi projektami
Gmina Wrocław - dla całego obszaru WrOF	tworzenie nowych miejsc w przedszkolach na ternie WrOF, organizacja dodatkowych zajęć (wydłużanie godzin pracy przedszkoli) Beneficjentem będzie Gmina Wrocław w imieniu pozostałych partnerów w projekcie z obszaru WrOF(10.1)	30 000,00	30 000,00	ZIT	Koncepcja	2014 - 2022	komplemntarne do 10.4
Gmina Wrocław - dla całego obszaru WrOF	Szkoła w aglomeracji -organziacja dodtakowych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych na terenie WrOF z wykorzystaniem schronisk młodziezowych/centra poytu dziennego Beneficjentem będzie GminaWrocław w imieniu pozostałych partnerów w projekcie z obszaru WrOF(10.1)	30 000,00	30 000,00	ZIT	Koncepcja	2014 - 2022	komplementarne do 10.4
Gmina Wrocław - dla całego obszaru WrOF	Godzenie zycia zawodowego na terenie WROF , organizacja opieki nad osobami zaleznymi -dzieci do lat 3 , seniorzy, niepełnosprawnidziecmi . Beneficjentem będzie Gmina Wrocław w imieniu pozostałych partnerów w projekcie z obszaru WrOF(8.8)	40 000,00	40 000,00	ZIT	Koncepcja	2014 - 2022	komplementarne do 9.1
Gmina Wrocław - dla całego obszaru WrOF	Profilaktyka zdrowotna na terenie WrOF. Beneficjentem będzie Gmina Wrocław w imieniu pozostałych partnerów w projekcie z obszaru WrOF(8.10)	15 000,00	15 000,00	ZIT	Koncepcja	2014-2022	komplementarne z działaniami na rynku pracy
Gmina Wrocław - dla całego obszaru WrOF	Programy wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarach objętych rewitalizacją (9.4)	20 000,00	20 000,00	ZIT	Koncepcja	2014-2022	komplementarne z 9.2
Gmina Wrocław - dla całego obszaru WrOF	Wsparcie społeczno-zawodowe osób i/lub rodzin, u których zdiagnozowano problem przemocy w rodzinie(9.7)	25 000,00	25 000,00	ZIT	Koncepcja	2014-2022	komplementarne z rewitalizacją
Gmina Wrocław - dla całego obszaru WrOF	Wsparcie studentów uczelni kierunków technicznych w zakresie kompetencji miękkich we współpracy z biznesem (10.2)	15 000,00	15 000,00	środki krajowe	gotowe założenia projektu	2014-2022	komplementarne z działaniami na rynku pracy oraz działaniami w PI 10.1
Gmina Wrocław - dla całego obszaru WrOF	Platforma Mozart -- wsparcie partnerstwa instytucjonalnego nauki i biznesu (w tym staże dla naukowców i doktorantów) (10.2)	15 000,00	15 000,00	srodki krajowe	gotowe założenia projektu	2014-2022	komplementarne z działaniami na rynku pracy oraz działaniami w PI 10.1
	Razem	**190 000,00**	**190 000,00**				